

NAM TU' JAX BUIMİK GU NOONBI'Ñ GUCH XOI'KAM

Dhi'ñi jir di' gu ua'na'n gu Luukas nat giop tu ua'ñxidhak gu Tiopil

¹ Gu biipi' kam jiñ u'uan na ñich tum ua'ñxidhak jiñ jaduun Tiopil, biix jañich pui' ja'k mi chu dai na ji'k tu' jax xi buimik gu Jesus gio na jax ja'k xi chu ja a'gidhimik gu ja'tkam, sia gu pu jano' dir nat jax bhai' ji chibgai, ² mi' juugit nat pai' dhuuk jiix dhaam ja'k.

Gu Jesus na ba ja aagi'ñdha' gu noonbi'ñ na gatuuk ja a'mkam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'

Ba' biipi' dir nat chakui jiix dhaam ja'k, pui' ja'k pu ba ja jujurtuda ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam tu' jax dhuñia' bhaankamu'n gui' nat ji'k pu ja a'm ti ti nam jir noonbi'ñ ka'. ³ Gio ba' nat ja buim maax biix ji'ma'n jano' nat pai' dhuuk muukik giop ba bam mi' dhir koi'ñga'n tir, gio ba' na xi ja a'gi'ñ ip na sap giop bax kii', cham tu' ka muukix. Ba' maa'n masaa'n daman mambhiix tanoolh ja bui xi oilhimik gio na xi chu ja a'gidhimik na jax ja'k ja a'm ti niidhidha' gu Dios.

⁴ Ba' na pui bhai' kap tu'ii' gu Jesus ja bui gu noonbi'ñ, jup ja titda:

—Chakui pim jimmida' mi' dhir Jerusaleen. Ka xim niirada' pim na ka xim kuugalhdha' gu pui' nat jax ja'k ba tu dai guñ Gi'kora' na pu tu duñia'

aapi'm jam bui, gu pui' dho nañ jax ba tu jam a'gi'ñ bii'pi' dir. ⁵ Dho gu' gu Juan pui' tu bopkonak dho, ku ba' gu' gu suudai' ki'n pix ji, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na pim ki'n jum bopkona' na jam a'm jum tajaana' cham ji'k jurni'ñ ki'n.

Gu Jesus na ba tisdia' jix dhaam

⁶ Ba' bii'x gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor gu Jesus ja'pni bhai' ba tikka am:

—¿Xib ba' bam ai aa jich jaduun nap aap ya'p bam g'e'kamta' bii'x kap na ji'x jir Israel?

⁷ Ba' gu Jesus jup ja tida:

—Cham jam a'm jum aa' ji na pim moop jix mat ka' na pai' dhuuk pui' tu duñia' guñ Gi'kora', na gu' dai gui' no't pui' ba tii na ba' pui' tum duñia'. ⁸ Ku ba' gu' na pai' dhuuk jam a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bax bhaai'n ka' ji na pim pu tu duñia' aañ jiñ a'mkam bii'x aixim na tu'r jix kii'p jum duukam, ba' nai' ji chu ja a'gi'ñpu' pim gu ja'tkam. Mi' dhir japim mui' ji kii'sa' Jerusaleen, mi' dhir ba' bii'x kap na ji'x juugit bhaan bipio' gu Judea dibii'r, gatuuk ba' mu ja'k ip na pai' ji'x juugit bhaan jup bipio' gu Samaaria dibii'r, mi' dhir ba' nai' ja'p bii'x kap na ji'x juugit jir oi'ña'n.

⁹ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tidad gu Jesus gui' nam ji'k bhai'p tu'ii' buiñor, pu gamai' ji chis jix dhaam ja'k, ba' bhammi pix ji baa tibiaa'ñ cha'm, pu cham pai' ka tii mit. ¹⁰ Ba' nam pui mi' gu'kat bhammi ja'k ka ti nii'ñ nat pai' ji bhi'ñ gu Jesus, mi' bam maax jamit gook gu ja'tkam joidham jix chooto titi' kam, ¹¹ ba'p ja tida am mi ja'p ji gu'kik:

—Aapi'm jich jaaduñ Galilea oi'ñkam, ¿jax ku pim ba'x buam jum aagit bhammi ja'k pup ti nni'ñ jix dhaam ja'k? Matgim gu' dhi Jesus nat ya' dir ba jii aapi'm jam bui, na ya' xi oilhimik jam bñm, gu' dhi' matgim gio bhai'p ka jim ji gatuuk. Ba' pu'ñi ja'k jup tui'ñgida' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' ya' dhi oi'ñga'n bhaan nat jax jum duu gu xib nat ya' dir ba jii dhaam ja'k.

Gu Matiiyas na maadit bar di' ka' gui' nam jir noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹² Ba' bhai' dhir oidha' daam Oliibus ti tiiгим, ba jii mit gu noonbi'ñ gu Jesus mu ja'k na pai'r Jerusaleen, na gu' bhai' dhir mia'n bipio' jia, ja'xbui' na ji'x juugit aagix ka' ja bui gu Israel kam ja'tkam nam oipoda' jano' na pai' dhuuk jum a'jida' gu tanoolh na cham tum juanda'. ¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai gø' kiicham, mi' ba baap jamit nam pai' tibiapka', bhiji ja'p ji chitit jamit daam dir. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Peegro, gio gu Juan, gio gu Jakoobo, gio gu Anrees, gio gu Piliip, gio ba' gu Tomaas, gio ba' gu Bartolomee, gio ba' gu Mateo, gio gu jumai na pui'p tii' Jakoobo, gui' na Alpeo tiiгим jir maraa'n ka', gio ba' gu Simoon ip gui' na bñpi' dir nai' ka ja kaichgida' ji'kchi gu ja'tkam nam nai' tu a'gidha' nam tiix ja pataasak ka' gu gø'gø'rkam jum aa'ndam Rooma kam, gio ba' gu Juudas ip gui' nar maraa'n gu Jakoobo. ¹⁴ Ba' bñx dhi' ja'kbui' gammiji maap jum jumpadat tu daanda' am ja bñm gu jajaa'nni'ñ gu Jesus, gio ba' gu di'ñ'n Mariiya ja bñm ip jai' gu u'uub.

15 Ba' maa'nnim na mit mui' maap mam jumaap gui' nam ji'k ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ji'k xijum maa'n oo'm aixkam, bhai' ji chu ja a'gi gu Peegro nat jax kikbo mi' ja saagi'ñ, jup ja titda:

16 —Ya' mam kuugalh jiñ jaaduñ gu pui' nat jax ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu Dabii nat ba' pui' ja'k tu ua'nak na saak pu'ñi ba ji chu buusnia' gatuuk, na bhaan tu a'ga gu Juudas kat gui' nat boi bhiich gu Jesus nat iattulhdam,

17 sia ku gu' pui' tiip kaichgít gu Jesus ja'p na jax aach nach jir noonbi'ñ. 18 Ba' gu Juudas dibiiir ki'n xi saba'dak gu tuumiñ na mit maa gui' nam jaroi'x bhaamki'ñdha' gu Jesus, gu' ji nat gu' gatuuk ma ji gi, ma'oo'n ki'n mi' pu kikbo, gio ba' nat pu xip ip gu tukga'n, gio ba' moo nat pu juupki ip gu jijii'ñ.

19 Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusaleen oi'ñkam, pui' pup ti titi' am nar Dibiiir jix F'rma' mi' nat pai' muu gu Juudas kat. 20 Na gu' na mi' pix pui' ba jim gu pui' na jax ja'k tu ua'ñix bhaan gu u'uan mi Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch:

Cham jaroi' mi' ka kikiicharda' mi' na pai' kiokat, mi' pui' bar gampix ka' pu gammiji.

Gio ba' moo ja'pnip jum kai'ch ip:

Jumai ba' bhaankam jup ji bi'ya' gu tu' na bhaan tu juanat.

21 'Ba' gu xib aañ ja'pni ilhii'ñ jiñ jaaduñ, kapbhai' nam ya'p tu'ii' dhi jai'ch jaaduñ dhi' nach jaroi' pu gammiji maap xi oipimik guch Xoi'kam Jesus na ji'x juugít ya' xi oilhimik, 22 jano' dir nat gu Juan buiñor jum bakuanak mi' juugít nat pai' dhuuk jii jix dhaam ja'k. Dho gu' dhi' dho maadit jir am na pui' bhaankam jup ba tu a'gada' gu Jesus nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam

mi' dhir koi'ñga'n tir, ja'p nach jax ja'k tu a'gada' aach.

²³ Ba' bhai' ji ja aa mit gook pik, na pui' tii' maa'n Josee, gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka' gio ba' Juusto ki'n ip. Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji aa mit ip, Matiiyas tii'gim. ²⁴ Mi' dhir ba' dai na mit ma tu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch am:

—Aapi' jich Gi'kora', jich aagi'ñdha' ap nap jaroi' bhaan ti nini'ñ dhi gook gu ja'tkam, na gu' aap dai nap jix maat gu ja jujur am bhaan nam jax ja'k jum aa', ²⁵ na ba' gu' dhi' maadit bar nobii'ñ ka' guch Xoi'kam bhaankam gu Juudas, nat gu' gui' jii na pai' ja'k jir tulhiiñara' nat cham am ji buak nat jum ua'tulh.

²⁶ Ba' mi' dhir dai na mit xim mamai'chik nam bhaan machia' na jaroi' bhaan ji bi'ya'. Ba' gu Matiiyas bhaan ji bii. Jano' dir ba' giop bar bñxi'ñ am gu mambñix daman gook gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

2

Najax ja'k ja a'm bam tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja bui gui' nam buiñor ti jügi'ñdha' guch Xoi'kam

¹ Ba' nat pai' dhuuk bam ai gu piasta bhaan Pentekostees ta'm, bñx maap jumpaxich ka tu daan am gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

² Ba' jotmoda' pix giilhim tim ti bhammi dir jix dhaam silh mi' nam pai' jumpaxich ka tu daan, pix am tu kuichu'n mi' na ji'x jir ba'k chir, ja'p kai'ch na jax gu jibñlh no't jix io'm bhai' xi jib. ³ Ba' ja a'm bhai' ji mimii ja'p tu'm na gu tai, na pix am ninbhik ja moom am bñx ji'ma'n, ⁴ na gu' dhi' bak

gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat bix ja a'm bam tajaa. Mi' dhir ba' dai na mit bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam jai' ñiiñio'k ki'n bix aixim na jax ja'k ja mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

⁵ Ba' nam gu' jano' pik mui' kap dir bhammip ka oipo Jerusaleen gui' nam jix io'm mi' pui' jiidma' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶ Ba' na mit kai nat pix giilhim tim tii, mui' ji ai mit na mit ti tiigim. Ba' na mit ba ja kai nam tu a'ga ja ñiiñio'k ki'n gui' nam ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x maatit ja kēē. ⁷ Ba' dai nam jup jum ti titda diilh, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ja kēē, jup kai'ch am:

—¿Kux cham aa pin jir Galilea oi'ñkam am dhi ja'tkam bix nam jik ya' tu a'ga? ⁸ ¿Gu' jax ji chi kum ba' aach jich ñiiñio'k ki'n pix chu' kai'ch nam xi chu a'ga nach xi ja kēē? ⁹ Tii' nach gu' moo tii mui' kap dir ya' oipo, pui' na jax gu Partia kam, gio gui' nam jir Meedia kam, gio gui' nam jir Ilam kam, gio gui' nam jir Mesopotaamia kam, gio gui' nam jir Judea kam, gio ba' gui' nam jir Kapadoosia kam, gio gui' nam jir Ponto kam, gio gui' nam jir Aasia kam, ¹⁰ gio ba' gui' nam jir Priijia kam, gio gui' nam jir Panpiilia kam, gio ba' gui' nam jir Ejipto kam, gio gui' nam jir Liibia kam nam amuub oi'dha' na pai' Sireene ti tii', gio jai' ya'p oipo am ip gui' nam Rooma dir ja'k jüim. ¹¹ Ji'ma'n jach jir Israel kam, jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jim na jax aach. Gio jai' ya'p oipo am ip gui' nam Kreeta dir ja'k jim, gio jai' gu Araabia kam. Tii' nach gu' moo bix jix maatit ja kēē nam xi chu daan buiñor gu Dios na jax ja'k joidham jir jix bhai'kam.

¹² Ba' mi' pi'x pu tu'ii' am nam pui' xi kai'chit, gio na cham bhai' nam jax xim buada'. Dai nam nai' tiim ti tikka pi'x na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui', jup kai'ch am:

—¿Jax ba'r jum duukam chi gu dhi' pui'?

¹³ Ba' jai' maakam jup ja ai'chuxi'ñ am, jup kai'ch am:

—Ja'pji nam jix maikut jup kai'ch ji dhi ja'tkam.

Gu Peegro na ba ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam cham tu'x maikut jup kai'ch

¹⁴ Ba' gu Peegro nat jax kikbo ja bñm gu mambhix daman maa'n noonbi'ñ guch Xoi'kam, jup ja titda gø' ki'n gu ja'tkam bñx nam ji'k mi'p tu'ii':

—Aapi'm jiñ jaaduñ Israel kam bñx na pim ji'k mik dir ja'k jiiim, gio ba' aapi'm na pim ji'k ya' pu oi'dha' Jerusaleen, xiñ kaaya' pim alhio bñx jam jujur ki'n nañ jax jam tiida', ¹⁵ nañ ja'pni xi chu jam a'gidham dho nach aach cham tu'x maikut jup kai'ch na pim aapi'm jax jum aa'. ¿Jax gi dhuip bax maik ka' ich, na gu' kia'pi'x kar kabuimuk?

¹⁶ Gu' matgim dhi' nat ya' pi'x pui' bam kuugalh ji gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Joel gui' na bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pni kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak na sap jup kai'ch gu Dios:

¹⁷ Ja a'm jañ ba tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' bñx na ji'k ja'tkam, sia kum jai' cham jir Israel kam, jano' na pai' dhuuk ba tum kuugalhdhidha' ya' dhi oi'ñga'n.

Ba' gu ja maamar nai' ji chu ja a'gi'ñpu' am gu ja'tkam aañ jiñ a'mkam,

gu chichio'ñ gio pui' na jax gu u'uub,
gio ba' gu biipibop bañ chigia' am nañ ja bui bañ
maaxdha',

gio ba' gu jagi'gir tii'ki' bhaan jup bañ chigia' am.

18 Gio ba' gui' nam ji'k jiñ a'mkam tu juanda' gu
chichio'ñ gio pui' na gu u'uub,
pui' ja a'm jup ba tajaana' iñ gux Dhuudu' kam jix
Uañ Ii'mda',

mi' dhir ba' dai nam nai' ji chu ja a'gi'ñpu' gu
ja'tkam aañ jiñ a'mkam.

19 Gio ba' nañ bix aixim ibhidham ba tu duña'
bha ja'p jix dhaam,

dhi oi'ña'ga'n ba' dai na bhai' ji mi'ya',

ja'p tu'm jup jum duña' na gu i'ir,

gio na ya' pix pux jikma' ka' ki'n gu kuubix.

20 Gio ba' gu tanoolh na nai' ji chukia',

gio ba' gu masaa'n jix bi' bhai' pup daaka' ip.

Mi' dhir ba' moo dai na ya' ba aaya' gu Gø'kam jich
Xoi'kam.

Ba' ba tigia' am gu ja'tkam nam tu' cham ji'xkat
pai' naidhat.

21 Gu ba' gui' nam ji'k soi'm ilhdhai pui' ba tida'
guch Xoi'kam na ba ja uañchuda' gu ja
ua'tulhdhara',

cham tu' ka ja tulhiñchuda'.

22 'Pu kagit na pim moo alhio kapup xiñ kaaya'
jiñ jaaduñ Israel kam nañ jax jam tida'. Dho gu'
gu Jesus gui' nar Nasareet kam, jir di' dho guch
Xoi'kam nat Dios bha jam joochxi aapi'm jam bui.
Pui' ku ba' joidham jix bhai' xi chu buimik na tu'r
jix kii'p jum duukam na ji'x juugit ya' xi oilhimik
bhaan dhi oi'ña'ga'n. 23 Gu' ji na pimit gu' pu dooda
nat jax ja'k ti'ik gu Dios bijik na pim saak pu'ni ba

tu chiñia' nam mu'aa' guch Xoi'kam. Pui' ku pimit ba' daagik ja chia nam kuruus ta'm sissapa' gui' nam cham tu' ka'm ti ni'iñ gu ja'tkam. ²⁴ Ku ba' gu' gu Dios giop dua'ñ ji, nat gu' diihl pui' ja'k tu duu na cham mi'm tulhiiñdha', ba' mi' dhir cham ji'xkat jax ka dooda' gu muuki'. ²⁵ Pui' kut ba' gu Dabii gui' na bijik jir gø'kam kat tu ua'nak bhaan ji ua'rgidhat gu Jesuus, na ja'pnim kai'ch:

Gammiji ni'iñ iñ guñ Gi'kora' nañ buip tui'ñgida',
sia pai' nañ ja'k jimda'.

Gui' mi' dhir ja'p jup jimda' jiñ xanoop ki'n dir
ja'k,

ba' cham ji'xkat jax jiñ dhooda' gux buam jum
duukam.

²⁶ Pui' kuñ ba' aañ joidham jix bhai'ñ chaat ka' guñ
jur am bhaan,

gio nañ jix jikgit tu laala'nda',

nañ gu' gui' buiñor gammijix biiñak ka'.

²⁷ Nañ gu'x maat nañ dhua'ñdhai giop jiñ
bamii'ñdha' mi' dhir koi'ñga'n tir nañ pai'
yaasapka',

gio na pui' tu duñia' na cham tu'm ja'bsuna' guñ
chuuku',

nat gu' pu kai'ñkam jiñ a'm ti ti nañ bhaankamu'n
tu a'gada'.

²⁸ Gio nat gu'ñ aa'ñ na jax ja'k jir am nañ mi'
pui' jimda' nañ ba' gammijix ki' boi cha'm
bhiichgida',

ba' gammiji gø'kam ki'n jix bhai'ñ chaat ka' iñ,
nañ gu' pui' xiñ aa'nda' nach maap jup tui'dhi'.

²⁹ 'Ba' dhi' pu'ñi nat jax ja'k tu ua'nak gu Dabii,
cham tu' diihl jum aagit jup kai'ch. Pu kagit na
pim moo alhio ka pup xiñ kaaya' jiñ jaaduñ nañ

ya' jam aagi'ñdha' nat jax ja'k jum duu. Dho gu' gu Dabii cham tu' giop dua dho, na gu' mi' pu yaasap gu tukga'n sia gu xib mi' na mit pai' yaaspak jano' nat pai' dhuuk muu. ³⁰ Gu' na pu bax maat p̄ix ji na jaroi' pui' ja'k jum duñia', pui' kut ba' pu'ñi ja'k tu ua'nak, na gu' gu Dabii maadit jir di' kat jia gui' nam jix bhai' k̄k̄k̄t gu Dios gio nam bhaankamu'n tu a'gimik, ba' pu ba aagi'ñ na gatuuk maa'n jir ḡk̄kam ka' gu boxii'ñ. ³¹ Pui' ku ba'x ñii'ñdham xi kai'ch nat tu ua'nak na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam na giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir, gio sap na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n. ³² Dho gu' pui'm duu dho gu Jesus nat pu'ñi gio dua'ñdhak jup bamii' gu Dios mi' dhir koi'ñga'n tir. Ba' aach b̄ix nii'ñ gu dhi' pui' nat jax jum duu. ³³ Mi' dhir ba' gatuuk dai nat ba jii jix dhaam ja'k na ba' bhammi ba daaka' sonpan gu Dios mi' dhir ja'p k̄i'n dir, gio ba' nat bhaan ji bii gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', nat gu' ba tajaañxi guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' aach jich a'm jup ba tajaa nat jax xi chi'ik b̄ipi' dir na ya' ka oiri. Ba' dhi' p̄ix pui' ja'k jich jujurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' nach ba' pui' ja'k tu a'ga gu xib na pim jax bach k̄k̄ nach ya' tu a'ga. ³⁴ Nat gu' cham tu' gu Dabii jia nat gio duadik jup tis jix dhaam ja'k, na gu' cham tu' diih jum aagit jup kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak, na ja'pnim kai'ch: Jup titda gu Dios guñ Ḡk̄kam tuk:

“Ya'ni dhir ja'p jiñ xanoop jap ka xi dhaaka' k̄i'n dir ja'k,

³⁵ nañ ka xi ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham jum k̄galhi'ñ,

nam ba' soi' bam ilhdha' aap jum bui.”

³⁶ Ba' dhi' bhaan jix maati' jiñ jaaduñ aapi'm na pim jir Israel kam, na dhi'r di' gu Jesus na aagit jup kai'ch, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapa', nat gø'kam ki'n dai gu Dios na ba' puñir jich Xoi'kam ka'.

³⁷ Ba' na mit pui' ji' kai gui' nam ji'k mi'p tu'ii', bhax buam jim ilh jamit, ba' soi'm ilhdhat ba tikka am gu Peegro gio gu jai' noonbiñ gu Jesus, jup ja titda am:

—Aapi'm jich jaaduñ, ¿tu'm aa' nach jax dhuñia' na ba' cham kach chulhiñchuda' gu Dios?

³⁸ Ba' gu Peegro jup ja titda:

—Dho gu' na pim mi' pui' ba jimia' dho na jax ja'k jix aa' gu Dios, na pim ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mi' dhir ba' dai na pim bam bopkona' bix ji'ma'n na ba' gu' gu Dios xi jam joi'mdai uañchudai gu jam ua'tulhdhara' jam a'm ba ta-jaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. ³⁹ Na gu' bii'pi' dir pu ba jam iimchudhix, gio ba' gu jam maamar ba pui' ip, gio ba' gui' nam ji'k mik ja'p jup tu'ii', na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch na sia gui' na ji'k ja a'm ti tigia' gu Gø'kam jich Gi'kora'.

⁴⁰ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k jup xi ja titdak gu Peegro:

—Dai ji na gu' jam a'm jum aa' na pim cham pui' ja'k jup ka tu jimda' nam jax ja'k tu jim jai' dhit gui' nam cham tu' ka'm niñ gu Dios, na ba' cham ji jam bindai maap jam tulhiñchuda'.

⁴¹ Ba' mui' ti jii'ñ jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Peegro, aixkam ji'k baik miil. Mi' dhir ba' dai na mit bam bopko, gio ba' na mit ba ja bii'nat gui' nam ji'k pu bii'pi' dir ba ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁴² Mi' dhir ba' dai nam gammiji

maap bam jumpa'nda' nam tu daanda' gio nam tu kua'da', gio ba' nam gammiji mi' pui' jii'mda' nam jax ja'k ja aagi'ñ gu noonbi'ñ guch Xoi'kam.

Nam jax ja'k joidham jir jix bhabhai'kam ka' gui' nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam

⁴³ Ba' bix gu Jerusaleen oi'ñkam mi' pui' pup tui'ka' am nam pai' dhuuk ba ja tigia' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam joidham jix bhai' xi chu buada' gux kii'p jum duukam. ⁴⁴ Ba' bix nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, joidham maa'n ñi'look jup duuka' am, gio ba' nam cham ji chu da'dat tum a'onbagi'ñdha' gu tu' nam bia'ka'. ⁴⁵ Pui' na jax jai' nam xi chu ga'rat gu ja dippira' gam jai' gu tu' nam bia'ka', mi' dhir ba' gu tuumiñ na ji'k mi buusnidha', ja maakidha' am gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ⁴⁶ Gio ba' nam gammiji maap jim jumpadat tu daanda' bhai' nam pai' gè' tu chiopi' ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' nam gammiji maap tu kua'da' mu ja'p ja kiikia'am joidham jix bhai' jim taatit, nam gu' cham tu' gè'gè'kam jum ilhii'ñdha' gu ja jujur am bhaan. ⁴⁷ Ba' nam gammiji pu'ñi tu daanda' buiñor gu Dios, joidham jix ja kiigalhi'ñdha' am gu ja'tkam. Ba' nabap tanoolh pix jup ji chi jii'ñdhidha' am buiñor guch Xoi'kam gui' na ji'k ja a'm ba ti tigia' guch Gi'kora'.

3

Na jax ja'k ba dodhia' maa'n gu maa'nkam na kax ma'mkulhi' ka'

¹ Ba' maa'nnim mia duuk na pai' dhuuk jum a'jida' na tum daanda' bhai' na pai'r gè' chiop ka',

ma jii gu Peegro gio gu Juan na mit ba tu daa'ñim.
² Ba' moo maa'n bhai'p daaka' gu maa'nkam bhai' na pai'r ki'ñgob ka' bhai' nam pai' pui' ti tiiti'nda': Joidham jix chu Abhaar Kir, bhai' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki'da' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam jix ma'mkulhi' ka', ilhi'chdham dir pu cham tu oirida'. Ba' gammiji mi' ai'chu'nda' am nabap tanoolh, mi'm ba' daaska' ki'ñgob na sap ba' mi' bha ja taanda' gu tuumiñ gui' nam ja'k mui' ji baapkidha'. ³ Ba' nam pu'ñi mui' ba jiiim gu Peegro gio gu Juan, nam kia'pix mui' bax baapkiktu'ndat mu ja'k na pai' tum daan, ba ja tii gux ma'mkulhi', ba' bhai' ba ja taan gu tuumiñ. ⁴ Ba' gui' mi' pix ji guguu mit na mit tii na mi ja'p daakat bha ja taan gu tuumiñ. Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup titda:

—¿Jix aa' ap aa jich jaduuiñ nach jum makia' gu tu'?

⁵ Ba' gux ma'mkulhi' mi' pui' pup tu'ii', dai na bha ja nii'ñ no' mit moo tu' ba ji maa. ⁶ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—Cham ua' iñ dho gu tuumiñ nañ jum makia' git jiiñ jaduuiñ. Ku ba' gu'm makia' iñ ji gui' nap tu' cham ilhii'ñdha'. Kap xi kikbo'ñ jaduuiñ. Aa'ñ ya' pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam gu Nasa-reet kam, nap xib dir ja'p ja'k ba tu oirida'.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi chidak gu Peegro xi dhaagik nobi'ran gu kii'n dir kam xi kikbuich gux ma'mkulhi'. Ba' pu mi' jotmoda' bhai' ji o'jo'ta gu tootna'n gio gu kəkəkəlhi'ñ, ⁸ ba' am təkəkob tuu'nik mi ja'p pup kii'k. Jano' dir ba' pu bhai' ji chu oilhich, cham tu' kax ma'mkulhi'. Mi' dhir ba' dai nat ba ja oi gu Peegro gio gu Juan na mit mui' ji

baap mu ja'k na pai' tum daanda', am tuu'nkim gio na xi chu daañim buiñor gu Dios. ⁹ Ba' bñix gui' na mit ji'k ba tii na tu oiri gio na xi chu daan buiñor gu Dios, ¹⁰ mi' pui' pup tu'ii' am, nam gu'x bhai'x maat na dhi'r di' gu maa'nkam gui' na kax ma'mkulhi' kat na tu taandat gu tuumiñ bhai' ji dhaakat ki'ñgob, bhai' nam pai' pui' ti tii'ti'nda' Joidham jix chu Abhaar Kir.

Gu Peegro na ba ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax dhuuk dua gui' na kax ma'mkulhi' kat

¹¹ Ba' gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, cham ka ja dadoo'ñcho gu Peegro gio gu Juan, maa'n na ja oi'ñchu' nam bha ja'p xi oipo. Ba' gu ja'tkam na mit ji chñgik nax kii' dhi' ji' na kax ma'mkulhi' kat, mui' mu boopok mi' jim jumaap jamit maa'n kap sonpan gu ghe' chiop nam pai' ja'pni ti tii'ti'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Salomoon, nam jix bhai'x ja tñgim gu Peegro gio gu Juan nam mi'p tu'ii' bñima'n gui' na kax ma'mkulhi' kat, na gu' cham jir ja jujur gu pui' nam jax ti ni'ñ. ¹² Ba' gu Peegro nat ba ja tii nam mi ja'p gu'kat bhai' ba ja ni'ñ, jup ja titda:

—¿Jax ku pim ba' bhai' bach ni'ñ jich jaaduñ Israel kam? ¿Ja'p jum aa' pim aa nach aach diilh pix bixchu'x chu ai'chu'n nach pu tu duñia', pui' ku chich ba' dua'ñ dhich jaduñ na kax ma'mkulhi' kat na cham tu oirit, piam ku gu' panaas nach a'm ti ni'ñ pix gu Dios na chich ba' pui' tu duu? ¹³ Gu' dhi' matgim gu Jesusus ji na chich bhaankamu'n dua'ñ, gui' nar maraa'n gu ja Dios tuk guch bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gui' nar Jakob, nat gu' ghe'kam ki'n dai na ba' bñix aixim

jix ai'chu'n na pu tu duñaia'. Ba' dhi Jesus jir di' na pimit jaroi' ja chia gu gɛ'gɛrkam nam mu'aa', gui' bo na gatuuk ti bax dho'ñchom kat gu Pilaato, gu' ji na pim gu' aapi'm cham ji'x aa' na do'ñcho'. ¹⁴ Iam chi na pim gu' jax chi'ya' git na ba do'ñcho' gui' nar jix uañ gio nar jix bhai'kam. Aapi'm gu' dai gu tu' tu mua'kam xi chu chia nam do'ñcho'. ¹⁵ Gui' pimit ba' xi chu chia nam mu'aa' na kach guguuxi'ñdhat nach mi' ja'k bhichgida' jix ki' boi cha'm na pai' ja'k jup tu'ii' gu Dios. Ku gu' gu Dios giop dua'ñ ji, ba' aach bix ni'ñ dñlh jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat jax jum duu. ¹⁶ Gu' ba' dhich jaduñ na ya' ki'k na pim ni'ñ gio na pim jix maat nar jaroi' dha', dho gu' dhi' na soi'm ilhdhat jix biiñak dho buiñor gu Jesus, pui' kut ba' dua na kax ma'mkulhi' kat. Ba' dhi' pu'ñi pix ja'k jir jum duukam jiñ jaaduñ.

¹⁷ Ba' aañ xib bax maat jiñ jaaduñ na pim bak pu cham maatit na pimit jax kai'ñkam tu chia ja biim gu jam gɛ'gɛrkam tuk nam mu'aa' gu Jesus. ¹⁸ Gu' dhi' nat jax dhuukat pix pui' ja'k ba tu kuugalh ji gu Dios na jax pui' pu ba kai'chdha' bijik dir ja a'm jim ua'rgidhat gui' nam bhaankamu'n tu a'gada', nam pu'ñi kai'chdha' na saak gatuuk pu'ñi jich a'mkam bam tulhiña' guch Xoi'kam. ¹⁹ Ba' gu xib dai na bam aa' pix na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios na ba' ba uañchuda' gu jam ua'tulhdhara', gio ba' na ba jam tajaanha' gui' na pim ki'n gammiji jix jijikgim bap tui'ka'. ²⁰ Gatuuk ba' dai na gio bhai'p ba jam joochxidha' gu Jesus, gui' nat jaroi' pu bijik dir bhaan ti ti na pu'ñir jich Xoi'kam ka'. ²¹ Ku ba' gu' xib jootom chakui ob bha jim ji guch Xoi'kam, dai no't bix ba tum kuugalh gu pui' nat jax ja'k ti'ik gu Dios ja

a'm jim ua'rgidhak gui' nam bhaankam tu a'gimik.
²² Pui' na jax gu Moisees nat bhaan jim ua'rgidhak
 pui' tu ja a'gidhak guch bopxi kat, na ja'pni ja
 titda: “Gu Gê'kam jich Gi'kora' pui' ba tu duñia'
 na gatuuk jam bui dhir maaxilhia' maa'n gui' na
 bhaankam tu a'gada' gu Dios ja'p na jax aañ. Moo
 pim mi' pui' xi jimii na jax jam tiida'. ²³ Na gu' gu
 jaroi' no't cham mi' pui' jii na jax kai'chdha' gui' ji'
 na bhaankam tu a'ga' gu Dios, dho gu' dai na ja'k
 jootsa' dho gu Dios mi' dhir ja bui gu Israel kam
 ja'tkam, na gu' cham ka kügalhi'ñdha' gio na cham
 bhaan ka ti niidhidha'.”

²⁴ 'Ba' bix gui' nam ji'k bhaankam tu a'gimik
 gu Dios jano' dir nat pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga
 gu Samuel, pu'ñi bhaan tu a'gada' am na jax ba
 ji chu buusnichu' gu xib. ²⁵ Ba' dhi' pui' nat jax
 ja'k tu daasak gu Dios ja a'm jim ua'rgidhat gui'
 nam bhaankam tu a'gada', dho gu' aapi'm dho
 jam aagit jup kai'chdha'. Gio gu pui' nat jax ja'k
 jup tu ja daaxdhak guch bopxi kat nat bhaan jim
 ua'rgidhak gu Abraam na ba' ja'pni ja titda: “Bix
 na ji'x oi'ñga'n ja a'm ba ti niidhidha' gu ja'tkam,
 nam gu' mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', nam
 gu' pui' ja'k ba ja aagi'ñdha' gui' nam gatuuk ka
 maaxilhia' nam jir jum bopxi ka'.” ²⁶ Pui' kut ba'
 gu Dios aapi'm biipi' ba jam mattuda nat jax jum
 duu jano' nat pai' dhuuk giop dua guch Xoi'kam,
 na pim sap ba' ba machia' na jax ja'k jam a'm
 ti niidhidha' gu Dios na pim sap ba' cham kam
 ua'tulhi'ñdha' bix ji'ma'n aapi'm.

4

Gu Peegro gio gu Juan nam ja bui ba suulhgia' gu

gø'gørkam jum aa'ndam

¹ Ba' gu Peegro gio gu Juan nam pui mi' ka tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam, mi' ba ai mit gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ji ja baidhat am gui' nam saduseos jum tii'ti'nda' gio ba' gu ja gø'kam tuk gui' nam bhai' tu nuuka'nda' chiop. ² Ba' giilhim jix bhaaktu' am, nam gu' tii cham aa' nam mi' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gu Peegro gio gu Juan, nam pui' ja titda nam gu koi'nga'n gatuuk duduadii giop baapmigia' mi' dhir nam pai' ka yassapka', pui' nat jax jum duu gu Jesus nat duadik giop bam mi' dhir na pai' ka yaaspich. ³ Ba mi' pu ja da'ngi mit, gu' ji na gu' moo pu pui' bar jurnik ip, ba' cham ka aix nam tu ja a'gidha'. Ba' ka xi chu chia mit pix nam ja kuupa' mu ja'p nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. ⁴ Ku gu' mui' ti jii'ñ jamit ji bui'ñor guch Xoi'kam gui' na mit ji'k ja kai na mit jax tu ja a'gi gu Peegro gio gu Juan. Ba'x io'm bar mui' am gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam, ji'k jix chamaam miil jam dho moo aix gu dai chichio'ñ.

⁵ Ba' buimgidhak maap bam jumaap jamit bhammi Jerusaleen gui' nam jir ja gø'gørkam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, gio ba' jai' gui' nam ji'k jir jix a'aixkam ka', gio ba' jai' ip gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁶ Gio ba' moo bii'x bhai'p ai ip gu Anaas, gui' nax io'm jir ja gø'kam tuk ka' gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ji ja baidhat gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', pui' na jax gu Kaipaas tii'gim, gio ba' moo gui' na Juan jup tii'nka', gio ba' moo gu Alijaanru. ⁷ Mi' dhir ba' dai na mit xi chu chia nam mui' xi ja bai'ñxidhika' gu Peegro

gio gu Juan. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, jup ja titda am:

—¿Jax dhuukat japimit dua'ñ dhi maa'nkam? ¿Jarooni aa bhaankam japimit dua'ñ?

⁸ Ba' gu Peegro mui' ji ñio, na gu' gɛ' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', jup ja titda:

—Dho gu' ea na pim xiñ kaaya' jiñ jaaduñ, aapi'm na pim jir ja gɛ'gɛ'rkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio aapi'm na pim jir jix a'aixkam. ⁹ Dho gu' kapbhai' na pim ya' bach chikka na pim jix maachim nat jax dhuuk dua dhich jaduun na kax ma'mkulhi' kat, ¹⁰ dho gu' jam aagi'ñdha' ich dho nam ba' jai' pui'p bax chu mat ka' gu ja'tkam biix nam ji'k jir Israel kam. Dho gu' dhi' dua dho dhich jaduun na kax ma'mkulhi' kat na pim jax ba nii'ñ, ba' aach bhaankamu'n dua'ñ dho guch Xoi'kam Jesus gui' nar Nasareet kam, gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa', nat Dios giop dua'ñ. ¹¹ Ba' dhi' ji' dhi Jesus pui' ji buus na jax gu jodai, aapi'm ba' ja'p jup ji bubua na jax gu bhibhi'ñbakchadam, na pimit mai' xi buak dhi' ji' dhi jodai na pim pui' ilhii'ñ na panaas cham tu' bhai', gu' ji nat gu' dhi' ba' pik gɛ'kam ki'n ji bii. ¹² Ba' cham tu' jumaip jix jai'ch gui' na jaroi' uañchu'n gu ua'tulhdhara', nat gu' gu Dios cham tu' jumai bhai'p joot ya' dhi oi'ñga'n na jaroi' uañchuda' guch ua'tulhdhara'.

¹³ Ba' mi' pui' pup tu'ii' am gu gɛ'gɛ'rkam jum aa'ndam na mit ji ja kɛɛk nam joidham jix bhai' xi bua nam tu a'ga gu Peegro gio gu Juan, nam gu'x maat na mit tii cham pai' tum mamtux, gio gu' gampai' tuutu'm am nam xi ja nii'ñ. Ba' ba

ihl jamit nam jir di' gui' nam kaichgit gu Jesusu Nasareet kam. ¹⁴ Ba' pui' cham bhai' nam jax ka ja tiida', gio na gu' moo mi'p kiik ja biim gui' nat dua na kax ma'mkulhi' kat, ¿jax gi dhuip ja ñiokdha' am? ¹⁵ Pui' dho ba' cham jax ji ja tiidak giop ka xi chu chia mit nam alhio ka xi ja boosga' mi' dhir nam pai' ka tu a'gat. Diilh jamit ba' mi' ji bi'nik ma tu a'ga nam tiim ti tikka nam jax ja'k ja duñia', ¹⁶ jup kai'ch am:

—¿Jax ba' ja'k jix bhai' nach ja duñia' dhi ja'tkam? Nam gu' moo biix pui'p bax chu maat gu ja'tkam gu ya' kam Jerusaleen na mit dua'ñ gui' na kax ma'mkulhi' kat. ¿Jax gi dhuip ja iattulhdha' ich? ¹⁷ Ku gu'x bhai' ji nach ja soo'mchulhdha' nam ba' cham nai' bhaan ka tu a'gidha' gu Jesusu, na ba' cham gammiji pup tum a'gichgida' pu chu'm.

¹⁸ Ba' pui' xi kai'chimik am giop ba tu ja joochxi mit. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ja ñiokdhat pui' ba ja titda am nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesusu. ¹⁹ Gu' ji na gu' gu Piegro gio gu Juan jup ja titda am pix:

—Aa dho gu' dai na pim biipi' xim ga'ngada' dhoñ jaaduñ no' moox ki' ka'm ni'iñ gu Dios nach aapi'm tu' ka'm jam ni'iñdha', ka' ba' gu' gui' na jax ja'k jich jurtudidha'. ²⁰ Dho gu' aach cham ji nach jich gu'nguxi'ñ nach moo cham jup ka ji chu a'ga' gu pui' nach jax ja'k niidhimik gu Jesusu nax bhai' xi chu buimik gio na jax ja'k xi chu a'gimik.

²¹ Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mit gu ge'gerkam jum aa'ndam gu pui' na mit jax chi. Ba' tii bax ja tulhiin'chudam kat am, gu' ji nam gu' cham bia' nam jax ji chi'ji ja tulhiin'chuda' git, nam gu'

bïx pix tu daan gu ja'tkam buiñor gu Dios nam xi ja kēē, nam jix bhai' jim taatit nat dua gui' na kax ma'mkulhi' kat. Pui' dho ba' cham jax ji ja doodak ba ja joot jamit nam ba jimia' mi' dhir. ²² Ba' gui' nat joidham dua na kax ma'mkulhi' kat, bia'ka' jî'k gook oo'm oidha'.

Nam ba tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam jî'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

²³ Ba' na mit pai' dhuuk xi ja do'ñcho gu Peegro gio gu Juan, pu silh jii mit mu ja'k ja bui gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nam jax ja titda gu ja gē'gērkam tuk gui' nam bhai' gē' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam jir jix a'aixkam ka'. ²⁴ Ba' na mit pai' dhuuk tïmo nam pu'ñi xi chu ja a'gidhimik, ma tu daani mit bïx maap buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Aapi'ch Gi'kora' na pich jup duu dhix dhaam, gio ba' dhi dibïr, gio ba' gu suudai' na nai' suu'n bïx kap na jî'x jir oi'ñga'n, gio ba' bïx na jî'k tu' ya'x chu jai'ch bhaan dhi oi'ñga'n, ²⁵ na pich pui' ja'k jurtudak gu Dabii ki'n gux Dhuudu' kam jix Uañ jum Ii'mda' nat ba' pui' ja'k tu ua'nak mi u'uan ta'm na ja'pnim kai'ch:

¿Jax kum ba' dai nam bhai' ji bhaaku' gu ja'tkam, gio nam cham ja matda' ir tu a'gichu'nda' nam jax ja'k tu duñia'?

²⁶ Pui' na jax gui' nam jix io'm gē'gērkam ki'n daraa ya' dhi oi'ñga'n, gam gui' nam cham pik gē'gērkam ki'n daraa,

maap ba tu a'ga mit nam jax ja'k dui tu soo'mdha'
na ba' cham jaroi' bhaankam ka tu a'gada'
guch Gi'kora' gio gui' nat bhaan ti tii,
na saak bha jootsa' ya' dhi oi'ñga'n.

²⁷ 'Dho gu' pui' dho ji chu buus nat gu Eroodis
bii'ma'n gu Poonsio Pilaato, gio ba' ja bii'm ip gu
Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam cham jir
Israel kam, ya' maap jim jumpadak jamit na pai'r
Jerusaleen mua gum tujuandam tuk gui' nax io'm
jir jix uañ, gui' na pich pu bijik dir bhaan ti tii
na saak gatuuk pu'ñich a'mkam soi'm duñia' nam
mu'aa'. ²⁸ Ba' dhi' pu'ñi ja'k dooda mit nap jax
pui' pu ba kai'chdha' bijik pai' dhuuk dir na saak
gatuuk pu'ñi ja'k ba tum kuugalhdha'. ²⁹ Ba' gu
xib dai nach a'm bam aa' nap jich ñuukdaidha' nam
ba' cham jax jich dhooda' gui' nam jaroi' xich
bhaamki'ñ, gio ba' nap pui' tu duñia' nach cham
ji chotdonit nai' tu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux
bhai'm kai'chdham jum ñi'ook. ³⁰ Gio ba' nap
pui' ja'k jup tu duñia' nach ja duduadhi'ñdha' gux
kako'kkam bhaankamu'n gu Jesus gu' nar jum
mar, gio ba' na bii'x aixim jix bhaai'n ka' nach pu
tu duñia' gux kii'p jum duukam. Ja'pni daipu'.

³¹ Ba' na mit pai' dhuuk tii'mo nam xi chu
daañimik, pix am tum gi'nduki mi' nam pai'p tu'ii',
bak gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nat ja a'm
bam tajaa bii'x ji'ma'n. Mi' dhir ba' dai nam cham
ji chotdonit tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham
ñio'ki'ñ gu Dios.

*Nam jax ja'k tu jimda' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha'
buiñor guch Xoi'kam*

³² Ba' bix gui' nam ji'k ti jigi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, maa'n nam jax jum aa'nda' gu ja jujur am bhaan, sia kum gu' tii' mui'. Ni jaroi' maadit ku am jix chu da'da' gu tu' nam bia'ka', nam gu' pui' ilhii'ndha' nar ja bix ga'n ka' pix. ³³ Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gammijix io'm bhaan xi chu ja a'gi'ndha' am gu pui' nat jax ja'k jum duu diih guch Xoi'kam jano' nat pai' dhuuk duadik giop bam. Ba' gu Dios pui' xi chu duu nam bix pix bia'ka' gu tu' na ja a'm jum aa'nda'. ³⁴ Ba' cham jaroi' maadit bhaan jum aa'nda' gu tu', na gu' jai' dhit gui' nam bia'ka' gu dippir xi chu ga'rat am, piam tu' na pix no'm bia'. Ba' gu tuumiñ na ji'k mi buusnidha', ³⁵ ja maakidha' am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba' gui' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³⁶ Pui' na jax maadit gui' nam jir bopxi'ñ gu Lebi, Josee tiigim, nar mu ja'k kam ka' na pai' pui' ti ti' Chipre, gui' na mit Bernabee ja'k ji chitgik gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: Gui' na ja guguuxi'ndha' gu ja'tkam. ³⁷ Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam nat pu'ñi ma tu ga'ra gu dirbaga'n na bia'kat ja maa gu tuumiñ gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' nat ji'k mi buus.

5

Na mit jax ja'k jum ua'tulhdhak gu Ananiiyas gio gu Sapiira

¹ Ba' moo maa'n gu maa'nkam Ananiiyas tiigim pui'p ma tu ga'ra gu dirbaga'n biima'n gu binga'n Sapiira tiigim. ² Gu' ji na mit gu' maa'n ñi'ook xip duuk daim bipnagim, jai' xi bi'aak jamit gu tuumiñ

gui' nat ji'k mi buus na mit tu ga'ra. Ji'k pix ba' xi u'uuk ba jii gu Ananiiyas nat ba ja maakim gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. ³ Gu' ji na gu'p titda gu Peegro nat pai' dhuuk tii ba maa:

—¿Jax ba' jiñ jaduñ Ananiiyas kut ba'm jur am ji baakik gu ja'ook pui' ja'k jum jurtuda nap ba' bha jimii ya' iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nap pui' kai'chim na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na pich ji'k ya' ba aich dhi tuumiñ, sia ku pimit jai' xi bi'aak? ⁴ Dho gu' cham jax jup bua't dho no'p moo pu cham jax jup ji kai'chidhat ya'p ba aichdha' git sia gu ja'kbui', na gu'r aapi'm dñlh ga'n gu dibñr na pimit ga'ra. Cham jax bua't sia pim jax bua gu jam tumñi' na pim jax ilhii'ñdha'. Gu' ja'ppi nap moo pui'p kai'chim ji nar bñxi'ñ nat ba' bhaan cham am ka gi, na gu'r ua'tulhdhara'. Na gu' cham tu' gu ja'tkam na pich ya' ba ja iatgi, gu' gu Dios ji.

⁵ Ba' nat jax pui' ji' tii'n gu Peegro, mi ja'p iarik pu gan ji muu gu Ananiiyas. Ba' giilhim jix chooto'n jamit gui' na mit ji'k pui' ba ti kai. ⁶ Ba' ji'kchi gu biipibop xi bhiibgak ba yaaspam jamit gu tukga'n gu Ananiiyas kat.

⁷ Ba' moo ja'xpix mi'p ba ai gu Sapiira binga'n gu Ananiiyas kat, pu cham maat no' tu' jax jup jum bua. ⁸ Ba' bhai' ji chikka gu Peegro no' moor silhkam na mit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu ja dirba', jup titda:

—¿Jir silhkam aa na pimit ja'kbui' ki'n pix ga'ra gu jam dirba' na ji'k ba aa' gum bñna'?

Ba' gui' maa'n na ji'k jup aa', jup kai'ch:

—Jee', ja'kbui' ki'n pix dho.

⁹ Ba' gio mui'p ji ñio gu Peegro, jup titda:

—Jax ba' ku pimit ba' maa'n ñi'look jup duu daim bɪpnagim na pim ba' pu'ñi ya' ji ɸɸji iatgidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'? Na gu' tii cham jir kii', na gu'r ua'tulhdhara'. Kani nam muni dhir bhai' ba jiiim gui' na mit bhiiik gum biina' na mit yaaspapuk. Ba' xib aap jup jum bhiiika' am nam jum yaaspapu'.

¹⁰ Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n gu Peegro, mi ja'p taa'ban ji iarik pu gan ji muu ip gu Sapiira. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai gu biipibop, mi' pix ji chii mit na muukix kam mi ja'p kaat. Ba' ma bhiiik jamit ip na mit yaaspam mi' dhir ja'p sonpan na mit pai' yaas gu binga'n. ¹¹ Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ji'k ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, giilhim jix chooto'n jamit, gio gu jai' ba pui' ip na mit ji'k pui'p ba ti kai.

Nam jax ja'k joidham jix bhai' xi chu buada' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹² Ba' bha ja'p ji oipot Jerusaleen gu noonbi'ñ guch Xoi'kam joidham jix bhai' xi chu buada' am ja bui gu ja'tkam nam jax ja'k cham ji'xkat pai' pui' ti niidhat, nam sap ba' ji chiiigi ba ti jii'ñdha' nar silhkam gu pui' nam jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Gio ba' nam gammiji ba jim jumpada' biiix nam ji'k ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam tu daanda' bhai' gɸ' chiop, maa'n kap nam pai' pui' ti tii'ti'nda': Tootnam Bhi'ñbaki'ñ gu Saloomoon. ¹³ Ba' gui' nam ji'k chakui ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam cham jix ja bintam ka' am, sia kum gu' tiiix ja kiiigalhi'ñdha'. ¹⁴ Ku gu' gatuuk siamri pix ja'x ji chi jii'ñ jamit ji buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax

gu chichio'ñ gam u'uub. ¹⁵ Mi' dhir ba' dai nam ja boosgaidhat mu ja'p ba ja darsaim gux kako'kkam biiX ba'bhak soosnap bhaan gu bapaxidhara', nam pui'm aa' na jai' ja a'm bhiiya' gu ikgiga'n gu Peegro na pai' dhuuk bha buusnia' nam sap ba' pu duduadhia'. ¹⁶ Gio ba' jai' mui' bhai'p aajidha' am Jerusaleen gu ja'tkam gui' nam mu ja'p ji'dilh oi'dha'ka' ji ja ua'dat am gux kako'kkam, jai' dikoo pix ji dhuduatu' am na ja a'm jup tui'ñgidat gu cham kiki' i'ii'mda'. Ba' biiX ja dudua'ñdhidha' am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jix kiki' dho gu' ba jimia' am.

Nam ba ja kuupa' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam

¹⁷ Ba' gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, bhai' ji bhaam ja bii'm gui' nam saduseos jum tiiti'nda'. ¹⁸ Ba' bhai' pu ja da'ngik ja kuu mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' nam pai' pu ja kukpada' gu ja'tkam. ¹⁹ Gu' ji nat gu' tukaa' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhai' ji ɛ'k biiX kap tu kukpio' gu kiki'ñgob, ba' xi ja boosgak jup ja titda:

²⁰ —Ea na pim moo giop mui'p jimia' mu chiop, mi' pim xi gu'kii ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam ti jii'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam na ba'x bhai' ba tu ja jimda' gammiji.

²¹ Ba' gui' pui'p jum duu mit na jax ja titda gu nobii'ñ gu Dios. Kabuimuk jamit mu ji baapkik chiop bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam.

Ampik na gu ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ja bii'm gui' nam ji'k maap jix bhai'm daa'nka', kia'pix nai' ja'p ka tu ja joochxi'ñ am nam bhai'm

jumpada' biiX gui' nam ji'k jir jix a'aixkam gu Israel kam, nam sap ba' maap bhai' ja iattulhdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, nam gu' pu cham maat no' mit jup ba bubua. Ba' na mit pai' dhuuk biiX bhai' bam jumaap, xi ja joot jamit gu o'rosiiris nam ja bai'ñpu' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam mu na mit pai' ka ja kuupak. ²² Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk mu ji eek xi kukpio'kak miji ja'p tii xi chi nini'i'ñ, chaam pai' tu jai'ch am mi' na mit pai' ka ja kuupak. Pui' dho ba' gu' giop ba jii mit na mit ba ja aa'ñdham gui' na mit jaroi' mu ja joot, ²³ jup ja titdaim am mu ji eek:

—Cham pai' tu jai'ch am gui' na pimit jaroi' tii much joot nach ja bai'ñpu'. Tii mi' pu kuukup gu kiki'ñgob na chich jax mu ai, gio gu sandaarui'x mi' tii pu guguuk am ip nam tu nuuka'n.

²⁴ Ba' nat pui' ji' ja kai gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gu jai' nam pui'p jir g'e'g'er'kam, gio ba' gui' nar ja g'e'kam tuk ka' gui' nam bhai' g'e' chiop tu nuuka'nda', nai' tii pup jum ti tikka am na mit jax ba'm duu gui' na mit bhai' ka ja kuupak.

²⁵ Ba' moo jano' bhai'p ba ai maa'n gu maa'nkam, na jax jim jup ja titda:

—Gui' na pimit saak ja kuu, mu chiop ji gu'kat tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam.

²⁶ Ba' nat jax pui' ti kai gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' chiop tu nuuka'nda', mu dai'bus nat ja gaagam xi ja baidhak gu o'rosiiris tugi'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk ba ja tii, jix bhai' piX ja tiidak ba ja baidhak jamit, nam gu'x ja iibhi'ñ gu ja'tkam, nam gu' bhaakui mi' ja ma'yasa' joodai ki'n no' mit mi ja'p ba ji ja g'ibiimi ja nii'ñchudat. ²⁷ Ba' pu silh ja

bai'ñchu' am mu ja'k nam pai' jumpax gui' nam jix bhaak. Ba' na mit pai' dhuuk mi ja'p xi ja tuttu ja saagi'ñ, bhai' ji ja ñiok gu ja gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

²⁸ —Gi nach jup jam titda na pim cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesus. Aapi'm gu' bñx kap ba tñmo na j'i'x jir Jerusaleen na pim tu a'gimik, na pim jix aagit nam jich bhaamkidha' gu ja'tkam na chich tu chia nam mu'aa'.

²⁹ Ba' gu Peegro gio gu jai' noonbi'ñ guch Xoi'kam mui' ji ñio mit, jup kai'ch am:

—Dho gu' ja'pji na gu'ch a'm jum aa' nach tu' ka'm ñi'ñdha' gu Dios, cham tu' gu ja'tkam. ³⁰ Ba' dhi' dhi Dios jir di' nam jaroi' daanit guch bopxi kat, jir di' pix ip nat giop dua'ñ gu Jesus gui' na pimit jaroi' tu chia nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. ³¹ Mi' dhir ba' dai nat ba baidhak jix dhaam ja'k, sonpan kii'n dir ja'k ba' chia na daaka'. Gio ba' nat gø'kam ki'n dai na ba'x bhaai'n ka' na tu uañchu'nda' gu ua'tulhdhara', na ba' pu'ñi duuk ba ja uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam no'm mi' pui' ba jñim na jax jix aa'. ³² Ba' aach jix bhai'x maat gu dhi' pui', na gu'ch mattu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nat ja a'm tajaa gu Dios bñx nam j'i'k tu' ka'm ñi'ñ, gio diilh jachich jup tñ nat jax jum duu gu Jesus na ya' xi oilhimik.

³³ Ba' giilhim jix bhaakut pix ja kai mit gu gø'gø'kam, mi' dho gu' bax ja koodak am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. ³⁴ Gu' ji na gu' moo ampik mi'p tu'ii' ja bui maa'n gu pariseo, Gamalial tñgim, na sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, gio nam bñx

pix tu' ka'm nii'ñdha' gu ja'tkam. Ba' dhi' ji' dhi Gamalial jotmoda' nat jax kikbo xi chu chia nam alhio mi' dhir ka xi ja bubuaxdha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. ³⁵ Mi' dhir ba' moop ja titda gu gø'gørkam nam mi'p tu'ii':

—Ea xib japim ba' xiñ kaaya'ñ jaaduñ Israel kam nañ ja'p xi jam tiddam, na pim chakui ja juanda' dhi ja'tkam, na pim biipi' ka xim ga'ngada' no' moor am na pim ja kooda' ka' ba' gu' cham. ³⁶ Na gu' na pim jax bax maat jia nat jax jum duu gu Teudas kat jano' nat pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam, na tii' gø'kam xim ilhii'ñdha', ba' mui' ba kaichgit am, ji'k gook mambhix oo'm aixim. Ba' na mit pai' dhuuk mua, nai' pix ji'dilh jii mit, pu ampix ji chu juu dho gu'. ³⁷ Gio ba' moox io'm xib pa' ip, na pai' dhuuk ja daasaidha' gu ja'tkam gu gø'kam Rooma kam, pu'ñi bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu Juudas kat gui' nar Galilea kam kat. Ba' tii' ji'k jup ba kaichgit am, gu' ji na mit gu' gatuuk ampix mua, ba' gu ja'tkam tugi'ñ nai' pix ji'dilh ji jii mit, pu ampix ji chu juu ip pui'. ³⁸ Nañ ba' ki'n jup jam titda jiñ jaaduñ na pim cham ja juanda' dhi ja'tkam, nach gu' cham maat nam jax kai'ñkam pui' ja'k tu a'ga. Na gu' no'm ja'p pix pui' ja'k tu a'gada' git, çcham aa gu' ji'x pix juugit pui' ja'k jup tu a'gada' am git, mi' dhir pu nai' ampix ji chu jugia' git na mit jax bam duu gu jai' gui' nañ jaroi' ba ja aa'? ³⁹ No' gu' dhi' gu Dios pui' ja'k ja jujurtu'n nam tu a'ga', dho gi gu' pu ni jax dhui ji ku pim cham ji'xkat ja soo'mchulhdha', sia pik nar jax ka' git. Moo pim xim ga'ngada' nañ jax jam titda. Cha'pim maa'n na pim jix bhaak ka', jaiñ no't gu' jax dhuukat buiñor gu Dios ja'k ji chu

buus.

Ba' gu gə'gərkam mi' pui'p jii mit nat jax ja tii'n gu Gamalial. ⁴⁰ Dai na mit xi chu chia pix nam ja bai'ñpui xi ja gii'bia' chipliin ki'n gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Mi' dhir ba' dai na mit xi ja soo'mchulhdhak ba ja joot nam cham nai' bhaan ka tu a'gada' gu Jesusus. ⁴¹ Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam mi' dhir jup ba jii mit ja bui gu gə'gərkam joidham jix bhai'm taattugit, nam gu'x maat na gu Dios pui' ja'k jix aa' nam jum tul-hiiñdha' bhaankamu'n gu Jesusus. ⁴² Ba' gammiji cham iikix ka' nam tu a'gada' bhai' gə' chiop gio mu ja'p kikcham, nam bhaankamu'n tu a'gada' gu Jesusus jich Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi gatuuk bha jootsa'.

6

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam pui' ba ti'ya' na cham jir am ka' no'm cham ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios

¹ Gu' ba' nam gu' jano' pix ji mui'dhidha' gui' nam ti'ji'ñdhidha' buiñor guch Xoi'kam, ba' jai' dhit dhi'ji' nam ba ti'jii'gi'ñdha' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada', pui' ba ja titda am gui' nam ebreo ñi'ook ki'n jup tu a'gada' nam sap cham pik bhai' tu ja maakda' gu di'dilhdhim u'uub gui' nam pui' griago ki'n jup tu a'gada'. Ba' pui' ja titda am jia nam sap siamri jix bhai' xi chu ja maakat gu tu' nam ja onbagi'ñdha' gammiji nabap tanoolh. ² Ba' jai' dhit dhi'ji' nam ebreo ñi'ook ki'n tu a'gada' nam jir di' gu mambhix daman gook noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' tu ja joochxi mit bix nam ji'k ti'jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' maap jum jumpadai xi

chu a'gai maa'n ñi'ook jup duñia' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui'. Ba' na mit pai' dhuuk bix maap bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi mit, jup ja titda am:

—Aa dho gu' aach ja'p kai'ñkam tu jam joochxi dhoch jaaduñ nach xi jam aa'ñdham nach aach cham kach gu'nguxi'ñ nach jam palhbui'ñdha' nach jix bhai' jam buada' nach tu jam maakda' gu tu', nach pui' cham pik bhai' tu jam maakda' jai' dhit, nach gu' aach nai' ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nat gu' pui' ja'k jich a'm ba ti tii. Ba' cham jir am no' chich moo cham jup ka ji chu a'ga. ³ Ba' aach pu jam titda na pim jai' xi ja gaagai gui' nam jaroix bhai' jam buada'ch jaaduñ, nam tu jam maakda' gu tu' na jam a'm jum aagaidha', ya' aapi'm diilh jai' dhit na pim ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam aixka' ji'k xi jum gook ja'tkam, gio nam jir jix bhabhai'kam ka', gio ba' nam jir jix chu mamatdagim ka', gio ba' na gø' ja a'm tajaanix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach ba' pui' ja'k ya ja darsa' aapi'm jam bui nam jich a'mkam jix bhai' jam buada', ⁴ nach aach gu' moo nai' ka tu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, gio ba' dai nach ka xi chu daanda' buiñor ja'k jam a'mkam bix na pim ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

⁵ Ba' bix pix pui' ji chii mit na sap jir am gu pui' nam jax kai'ch gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' moo bhai' ji aa mit gu Teeban, na gu' sap dhi'x io'm jix biiñak ka' buiñor guch Xoi'kam, gio sap na gø' bhaan tajaanix ka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Mi' dhir ba' gu Piliip bhai'p ji aa mit, gio ba' gu Prookoro ip, gio ba' gu Nikanoor ip, gio ba' gu Timoon ip, gio ba' moo gu Parmeenas ip, gio ba'

Nikolaas ip gu Antiokiya kam, gui' na jai' pui' ja'k jup tu jimda' nam jax ja'k tu jimda' gu Israel kam ja'tkam. ⁶ Mi' dhir ba' dai na mit ba ja baidhak mu ja'k ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' gui' dai na mit bhai' xi ja da'ngik ja moom am ma tu daani jix dhaam ja'k buiñor gu Dios.

⁷ Ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios jix io'm pix mik ja'p jim kəjida'. Ba' mui' ja'tkam pix ja'x jup ji chi jii'ñdhidha' am buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen, ba'x io'm mui' ba aixka' am. Daman gui' nam bhai' gə' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam jai' pui'p xi chi jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam.

Nam ba dagia' gu Teeban gux a'aixkam jum aa'ndam

⁸ Gu' ba' na gu' gu Dios bhaan ti ñi'ñdha' gu Teeban, ba' joidham jix bhai' xi chu buada' gux kii'p jum duukam ja bui gu ja'tkam nam tu' cham ji'xkat pai' pui' ti ñiidhat, nam ba' bhaan jix mat ka' nar silhkam gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ñdha'.

⁹ Gu' ji na mit gu' jai' dhit gu Israel kam ja'tkam nam mu ja'p tu chiopi' ka' dilhkob ja'k, gui' na mit ja do'ñcho nam tu ja juantudimik pui' pix cham ja namkidhat, giilhim bhai' ji bhaak jamit dhi' ji' ja bii'm gui' nam mu ja'k oi'ñka' Sireene, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' Alijandriiya, gio ba' jai' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dibii'r, gio ba' moo gui' nam mu ja'k jup oi'ñka' na pai' Aasia bhaan jup bipio' gu dibii'r. Ba' dhi' bii'x bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Teeban. ¹⁰ Ku gu' diilh gui' am cham bhaai' ji nam jax ja'k xi chitdada' git na ba' cham ka tu a'gada'

git, na gu' gui' giilhim joidham jix bhai' xi bua na xi chu a'ga nam xi kɛɛ, na gu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na mattu'n na jax ja'k ti'ya' na tu a'ga'. ¹¹ Ba' pui' ma ja umua' mit ja namkidhak ji'kchi gu ja'tkam nam sap ja iatgi'ñpu' gu ja'tkam mu ja'p nam pui' ja titdaidha', na sap pui' kai'ch gu Teeban na pur cham tu' gu gɛ' chiop bhai' nam pai' tu daanda' gio gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka'. ¹² Ba' nam pai' dhuuk mu ja'p ba ja iatgidhim gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamit dho gu', pui' na jax gu ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam, gio ba' gui' nam sap jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios. Bhai' dho gu' pu daa mit gu Teeban, mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak mu ja'k na pai' tum a'gada' gu gɛ'gɛrkam ja bui. ¹³ Jai' mit jup xi ja umua'ñdhak gui' nam iattulhdha' gu Teeban, sia kum gu' ti cham kɛɛ no' moo pui' kai'ch piam ku gu' cham. Ba' na mit pai' dhuuk biix maap xim jumpadak bhai' ji chu a'ga, mui' ji ñio mit dhi' ji' na mit jaroi' ja umua', jup kai'ch am:

—Dho gu' aach pui' kɛɛkɛ' ji dhi maa'nkam na gammiji pui' kai'chdha' na sappur cham tu' ya' dhi gɛ' chiop gio ba' gu pui' na jax ja'k tu aagix nach tu jimda', ¹⁴ na pui' kai'chdha' na sap gu Jesus Nasareet kam ka iara' dhi gɛ' chiop, gio sap ba' na maakam tu daasa', cham tu' sap pui' ja'k ka tu jimda' ich nat jax ja'k tu daasak aach jich bui gu Moisees.

¹⁵ Ba' nam bhai' xi ñii'ñ gu gɛ'gɛrkam gio ba' biix gui' nam ji'k mi' daraa, ja'p tu'm ti ñii'ñ gu Teeban nam jax chu'm ti ñii'ñ gu Dios.

7

Na jax ja'k ba tu ja a'gidha' gu Teeban gu gɛ'gɛrkam jum aa'ndam

¹ Ba' gux io'm ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam xi chikka gu Teeban no' sap moor silhkam nam jax chitda gu ja'tkam ka' ba' gu' cham.

² Ba' gu Teeban mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ bix na pim ji'k ya'p tu'ii'. Ja'pjanin kai'ñkam pix jup kai'chdha' aan nat gu gɛ'kam jich Gi'kora' Dios buiñor jum maaxdhak guch boxii kat Abraam jano' na mu ja'k ka kioka' Mesopotaamia, biipi' dir na ba' moo ba kiichmira' mu ja'k Araan. ³ Ba'p titda jia jano' ji' nat buiñor jum maax: “Jimia' ap maa'n kap nañ pai' tum aagi'ñdha'. Ya' pui' ba tui'ka' dhim dirba' gio dhim jaaduñ.” ⁴ Ba' gu Abraam mi' dhir Kaldeeya jup ma jii jia, mu ja'k ba' pu kiicham Araan. Ba' mikkat jup ma muu ip gu taata'n kat. Mi' dhir ba' gatuuk bha ja'k jup joot gu Dios gu Abraam ya' dhi dibir ta'm na pim pai' oi'dha' gu xib aapi'm jin jaaduñ. ⁵ Ku gu' cham pai' iam xi iimchudak ji na pai' ba' bhaan ji bi'ya' git gu Abraam, sia na mi' ti kisap ka' git maa'n toona'n ki'n. Ku gu' siamri pui' titda ji na gatuuk iimchuda' na ba' ja a'm ji bi'ya' gu bopxi'ñ na pai' dhuuk ba mukia', sia ku gu' jano' ti chakui tu maamar ka' gu Abraam. ⁶ Gio ba' nap titda ip jia gu Dios gu Abraam nam sap gu bopxi'ñ mi' dhir maakam ja'k jimii oi'ñchapu' ja dirba' am ja'k gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ka'. Ba' dhi' ji' dhi ja'tkam bhai' ji ja tulhiinchuda' am nam mi' bhai' ji ja chiñia' nam

tu ja juañxidha' maakob jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁷ Ku ba' gu'p titda ip ji gu Dios na sap pui'p ja tulhiñchuda' gui' nam tu ja juantu'nda', mi' dhir sap ba' dai nam bha jimii ya' ja'k ba tu daanda' buiñor. ⁸ Gio ba' na mit maa'n ñi'ook jup duu gook dit gu Dios gio gu Abraam, na pui' titda na sap ja matgilhdhidha' gu a'aalh chichio'ñ gui' nam ji'k kia'pix maaxilhidha' na ba'x maati' ka' nam jir Israel kam ka'. Pui' kut ba' xi jum baik tanoolh ki'n ba matgilhchuda nat pai' dhuuk maaxir gu maraa'n Isaak. Mi' dhir ba' gu Isaak pui' ja'k jup duu ip gu maraa'n Jakob nat pai' dhuuk ba maaxir. Gio ba' gu Jakob mi' dhir pui' ja'k jup dunaak ip biix gu mambhiix gook maamra'n gui' na mit bhaan dir mui'dhak gu Israel kam ja'tkam.

⁹ Ba' dhi' ji' nam jir maamra'n gu Jakob nam jir jich bopxi kat, bhaamkidhak ga'ra mit gu ja xiku' Josee, mu ja'k jamit ba' baidhak na pai'r Ejipto. Ku gu' gu Dios gammiji bhaan ti niidhidha' ji gu Josee, ¹⁰ ba' joidham jix bhai' tu jimda', pui' na jax nax chu matda' ka', gio ba' nat jix ki'galhdhak gu Paraoon gui' nar g'e'kam kat mummì Ejipto. Ba' g'e'kam ki'n daasak gu Josee na ji'x jir Ejipto, gio ba' mi' na pai' daaka' gu g'e'kam.

¹¹ Ba' gatuuk bhai' bhiogi' ji jii biix kap na ji'x bhaan bipio' gu Ejipto dibiiir, gio ba' ya ja'p na ji'x jir Kanaan. Ba' guch bopxi kat cham ka bia'ka' am nam tu' jugia'. ¹² Ba' nat pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jakob na gu tiriik jix jai'ch mummì Ejipto, mui' ma ja joot gu maamra'n gui' nam jir jich bopxi kat nam tu taañpu'. Ba' dhi' na mit mu jimik, kia'pix jir maa'nnim ka'. ¹³ Ba' gatuuk na mit gio mui'p jii, dho gi ba' ba ja aagi'ñ ji gu Josee gu jajaa'nni'ñ

na dhi'r di' gu ja xiku' gui' na mit ga'ra biipì' dir. Jano' ba' ba maat gu Paraoon nar pa ja'k kam gu Josee. ¹⁴ Mi' dhir ba' mikkat dai nat ba tu joot gu Josee nam bai'ñpu' gu taata'n Jakob mu ja'k Ejipto, gio biix ip gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim nam aix baik oo'm daman mambhiix pup gio ba' jix chamaam pup. ¹⁵ Ba' dhi' pu'jani dhuukat mu ja'k kiokat gu Jakob na pai'r Ejipto. Mi' ba' pu muu jagi'tak, gio gu maamra'n ba pui' ip gui' nam jir jich bopxi kat. ¹⁶ Dai ba' gu ja tutku' ja u'uuk jamit mu ja'k na pai'r Sikeem na mit ja yaaspam mi' nat pai' saba'dak gu Abraam gu dibir na mit mi' ga'lhidhak gu mi' kam Sikeem, nam jir maamra'n gu Amoor tīgim.

¹⁷ 'Gu' ba' na pai' dhuuk bam kuugalhdhim gu pui' nat jax ja'k tu daaxdhak gu Dios gu Abraam, jix io'm pix ji mui'dhim am gu Israel kam ja'tkam mi' na pai'r Ejipto. ¹⁸ Ba' jano' jumai gɛ'kam ki'n mi' ba dai mit gu Paraoon mi' na pai'r Ejipto na pu cham maatit gu Josee. ¹⁹ Ba' dhi' dhi gɛ'kam jia bhai' buam pix ji ja dooda guch bopxi kat, gam na ja chianda' nam mai' ja iabuidha' gu chichio'ñ ja maamar gui' nam ji'k kia'pix maaxilhidha' nam sap ba' ko'iidha' nam cham ka mui'dhidha'. ²⁰ Ba' jano' ji' kia'pix ba maaxir gu Moisees, ba' dhi' dhi alhii gɛ'kam ki'n jix kiigalh gu Dios. Mi' ba' pu gi'lhhdhidha' am gu gi'korga'n ja ki'aam baik masaa'n juugit. ²¹ Gatuuk ba' na mit pai' dhuuk ba ixchu mu ja'p gampix, mi' ba tii gu ubii maraa'n gu Paraoon. Ba' xi bhik mu ja'k kia'mi'ñ, mi' ba' gi'lhhdhidha' ja'p na diilh maraa'n. ²² Ba' dhi' pu'ñi dhuukat jai' pui' ja'k jup jix chu maatit gu Moisees

nam jax ja'k jix chu mat ka' gu Ejipto kam ja'tkam, ba'x ai'chu'nda' na jax ja'k ti'ya' gio na pu tu duñia' jax ña ilhii'ñdha'.

²³ 'Ba' na pai' dhuuk ba bia'ka' gu Moisees gu gook oo'm oidha', ma ja paxiaram gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' jax oi'dha'ka'.

²⁴ Gu' ji na gu' na mu ja'p ka jim, ba tiï maa'n gu Ejipto kam maa'nkam na mu ja'p gibchu' maa'n gu Israel kam maa'nkam. Ba' gu Moisees mu jimiiik ma palhbui gu Israel kam, xi mu'aak gu Ejipto kam maa'nkam ba jii.

²⁵ Gu' na tiï ja'p jum aa' ji gu Moisees nam git ba machia' gu jajaa'nni'ñ Israel kam ja'tkam na dhi'r di' na ja palhbuidha' bhaankamu'n gu Dios, gu' ji na mit gu' pu cham maat ni ji'x.

²⁶ Ba' buimgidhak na gio mu ja'p jup ba jim gu Moisees, ba ja tiï ip nam mu ja'p jum gibchu' gook gu dai Israel kam ja'tkam. Ba' na tiix aa' gu Moisees nam git cham jum kokdada', mu jimiiik tiï xi ja soo'mchulh, jup ja titda: “iCha'pim jum kokdada', na pim gu' moor jum jajaa'nnim!”

²⁷ Gu' ji na gu' gui' na pik mi' gibchu' gu ja'nni'ñ mu ja'p xi ñu'ya gu Moisees, jup titda ba' moo: “¿Jaroo gè'kam ki'n jum dai ya' aach jich bui kup ba' bha ja'k puch chitdaim?”

²⁸ ¿Ka' gu' ya' ba xiñ mu'aam ap aa ja'p na pich jax mua takaab gu ya' kam Ejipto?”

²⁹ Ba' gu Moisees nat jax pu'ñi kai, pu jimiiññor mi' dhir maakam ja'k, mu ja'k ba' pu bhii na pai' bhaan bipio' gu Madian dibiiir. Mi' ba' pu ji kiicha bëma'n maa'n gu ubii, gook jamit ba' ja tiigik gu a'alh.

³⁰ 'Ba' gatuuk jix io'm mikkat nat gook oo'm oidha' bap duu, na mummii ja'p ka oiri gu Moisees na pai'r gampix jix chu gak kir amuub mi' na

pai'r oidha' ta'm Sinaii ti tii'gim, mi' bam maax buiñor maadit gu nobii'ñ gu Dios na ja'p tu'm jum maaxi'ñ na jax gu tai na bha ja'p pix nammi kikka na mii'jim bhaan gux bii u'uux. ³¹ Ba' gu Moisees mi' kii'kat mui' pup ti nii'ñ bha ja'p na pai' mii'jim gu tai, na gu' cham maat nar tu' da'. Ba' ja'xpix na mui' xi ñiidhimik, mui' ji jii nat ba tii'gim no' moo silhkam jir tai ka' ba' gu' cham. Gu' ji nat gu' ba kai gu G'e'kam jich Gi'kora' nat bhai' dhir bhai' ba ñio, jup titda: ³² “Aañ jir di' gu Dios gui' nam daanit gum bopxi kat, pui' na jax gu Abraam, gio gu Isaak, gio ba' gu Jakob.” Ba' gu Moisees giilhim bhai' ji gigiib nat bhai' ji choo'n, pu cham dho gu' mui' ka nii'ñ gu tai na bha ja'p mii'jim bhaan gu tu'x bii u'uux, na gu' bax maat na bak jir di' gu Dios na bhai'p tu'ii'. ³³ Ba' dhi' ji' dhi G'e'kam jich Gi'kora' na bhai' dhir bha tu a'gi'ñ, jup titda ip gio: “Xi kookosa' ap dhim sussak, na gu' mi' nap pai' kii'k giilhim jir jix chu uañ jia.” ³⁴ Mi' dhir ba' moop titda ip gio: “Dho gu' aañ ja'p kai'ñkam pix bha jii dho na ñich bhai' pui'm tii'dam nap mu jimia' jiñ a'mkam mu Ejipto nap ja boosgara' guñ ja'tkam tuk, nam gu' giilhim ja tulhiiñchu'n gu mi' kam nañ xi ja nii'ñ. Ba' tii tu daanda' am aañ jiñ bui nañ ja ke'e nam pui' kai'chdha' nañ ja palhbuidha'.”

³⁵ Ba' daipu' xi chiidak mui' xi joot na ja boosgara', sia ku mit gu' biip'i' dir ti ñiok na ka ja sosbhichulhi'ñ nam cham jum gigiibda' git daim jajaa'nnim, nam pui' titda na cham tu' ki'n ja juanda' nat gu' cham jaroi' g'e'kam ki'n dai ja bui. Ku ba' gu' gu Dios nat bha joot maadit gu nobii'ñ nat buiñor jum maax bhaan gux bii u'uux, g'e'kam ki'n mu joot ji na ja palhbui'ñmira' na

ja boosgara' mu ðir Ejipto nam pai' giilhim jum tulhiin. ³⁶ Ba' dhi'r di' dho gu Moisees nat mummi ðir ja boosgak Ejipto guch bopxi kat. Jir di' pìx ip na joidham jix kii'p jum duukam jup tu buimik ja bui gu Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' niidhat gu gook oo'm oidha', pui' na jax mummi na pai' gè' suu'nka' gux bi' suudai', gio pui' na jax mummi gampix jix chu gak kir. ³⁷ Jir di' pìx ip gu Moisees na ja'pni ja titda bo gu Israel kam ja'tkam: “Gatuuk pui' ba tu duñia' gu Dios na maa'n aapi'm jam bui dhìr ba maaxilhia' gui' na tu a'gada' bhaankam ja'p na jax aañ.” ³⁸ Gio dhi' pìx jup jir di' gu Moisees na ja bii'm xi oilhimik guch bopxi kat mummi na pai'r gampix jix chu gak kir, gio nat ñio'kdhak maadit gu noonbi'ñ gu Dios mummi na pai'r oidha' ta'm Sinaii ti tii'gim. Gui' ba' Moisees tu ua'nak na jax ja'k aagi'ñ gu nobii'ñ gu Dios nach jax ja'k cham jich chulhiinã' gatuuk, na ba' mi' dhìr jup bach aagi'ñdha' aach.

³⁹ 'Gu' ji na gu' guch bopxi kat ni ji'x ku mit mi' pui' jii, dai na mit ja'p xi dhuuk ja'k bax xuulhgik mu ja'k Ejipto. ⁴⁰ Gio nam ba chian gu Aroon na maa'n jup ja duiñdha' gu dios, jup titda am: “Maa'n jap jich duiñdha' gu dios na ba'ch a'm ti nii'ñdha', nach gu' cham maat nat pa ja'k bhii gu Moisees, gui' nat jich boosolh mu ðir Ejipto.” ⁴¹ Ba' gu Aroon cham jax ji chi'ik jup ja duiñ ip maa'n gu dios ja'p tu'm na bheseer. Ba' giilhim jix bhai'm taat am gu Israel kam ja'tkam, ma tu piastat jamit, gio na mit ma tu koi gu ja sasoi' nam tu makgixidha' buiñor dhi' ji' dhi dios na mit tu chia nam jup ja duiñdha'. ⁴² Ba' gu Dios cham tu' ja a'm ka ti nii'ñ, nam gu' cham mi' pui' ka jiiim na jax

jix aa'. Cham tu' ba' kap jum buixi'ñ ja bui, siam ja daan gu chiichia' gux dhaam kam. Na gu' biipi' dir pui' ja'k pu ba tu ua'ñix jia bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pnim kai'ch bo:

Aapi'm Israel kam,

iam chi na pim aañ jiñ makgixidhimik gu jam sasoi' gu gook oo'm oidha' na pimít mummi juruuñ na pai'r gampix jix chu gak kir, gio na pim aañ jiñ maakidha' git gui' na ji'k jiñ a'm jup bipio'da' gu tu' na pim bia'ka'.

⁴³ Gu' ji na gu' aapi'm dai gu didios jup duiñxim xi chu ja makgixidhimik,

pui' na jax gui' na Molok tií',

gio pui' na jax gui' na pu chu'm na jax gu chi'ii' na pui' tií' Repaan.

Diih na pimít jup ja duu dhi' dhi didios na pim ba' pu'ñi ja daanda'.

Ba' tu' na jax chui'ka',

jam jootsa' iñ ya' dir na pim mu ja'k oi'ñchapu' jix io'm gammiji ja'k na pai'r Babiloonia.

⁴⁴ 'Ba' guch bopxi kat mummi bia'ka' am ip gu jannulh ba'aak na pai'r gampix jix chu gak kir gui' nat jup dunaak gu Moisees ja'xbui' nat ji'x chia gu Dios, nam ba' mi' bia'ka' gu joodai gui' na mi chu ua'ñix ka' gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'look jup duu gook dit gu Dios. ⁴⁵ Ba' dhi' dhi jannulh ba'aak ja a'm ji bii gatuuk gu ja maamar guch bopxi kat. Bha bhik jamit ba' ya' ja'k gui' na mit ji'k biima'n bha jii gu Josue jano' na mit pai' dhuuk ya' ja kokdak gui' nam ya' oi'ñkat, gui' nat ya' dir ja'k ja ardi gu Dios nam sap ba' gu Israel kam ja'tkam ya' oi'ñka'. Ba' ya' pu bia'ka' am dhi'

dhi jannulh ba'aak, sia gu jano' na pai' dhuuk ya' bar gɛ'kam ka' gu Dabii. ⁴⁶ Ba' gu Dabii gui' nar gɛ'kam kat bhaan jup ti ñidhat gu Dios, na gu' mi' pui' jimdat na jax jix aa'. Ba' tiix aagit na maa'n jup duiñdha' git gu bhi'ñbak chiop na sap ba' bhaan ti ñi'ñdha' git gu Dios gui' na Jakob bix jup daanit, gu' ji nat gu' ba muu cham tu' jax ji dhuuk. ⁴⁷ Mi' dhir ji ba' gu maraa'n Salomoon nat ba'p duiñdhak gu Dios gu bhi'ñbak chiop, ⁴⁸ sia ku gu' cham bhai' na mi kioka' gu Dios bhaan gui' nap jir ja duiñ gu ja'tkam, na jax bam kai'ch bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak maadit gui' nam bhaankam tu a'gimik gu Dios bijik, na ja'pnim kai'ch bo jia na sap jup kai'ch guch Gi'kora':

⁴⁹ Gux dhaam jir jiñ atookor,

gu oi'ñga'n ba' nañ bhaan tuttu guñ chooton.

¿Jax gi dhui jax chu'm ba'aak jup bañ dhuiñ jamit?

¿Paa gip jix bhai' nañ jiñ jipdha' aañ?

⁵⁰ Na ñich gu' aañ pix jup tu duu bix na ji'k tu' ya'x chu jai'ch.

⁵¹ Mi' dhir ba' moop ja titda ip gio gu Teeban, jup kai'ch:

—Gu' ji na pim gu' aapi'm ni ji'x ku pim cham maatit tɛ kɛɛ. Ti tu naanak japim dho gi ji sap, gu' ji na gu' ni ji'x ku pim cham jam jujur ki'n xim ga'nga na jax ja'k jix aa' gu Dios, ni ji'x ku pim jix aa' na pim mi' pui' jimia' na jax ja'k ti jam guguuxi'ñdha' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Jix ja oi'ñ japim dho gu jam bopxi kat nam pu'ñi ja'k tu jimdat bijik, ⁵² na mit ja koi gui' nam ya ja'p bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, nam ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na gatuuk bha jim gui' na gi-ilhim jir jix bhai'kam. Ba' gu xib nat pai' dhuuk ya'

tiip xi øøk gui' na jaroi'r jix bhai'kam, aapi'm dho gu' iattulhdhak tu chia dho nam mu'aa'. ⁵³ Aapi'm biipi' kat cham tu' ka'm ni'i'ñ gu pui' nat jax ja'k tu daasak gu Moisees na tu aagix ka' na mit pui' ja'k aa'ñdhak gu noonbi'ñ gu Dios.

Nam ba mu'aa' gu Teeban

⁵⁴ Dho jano' ji ba' giilhim jix io'm bhai' ji bhaak jamit nat pu'ñi xi chu ja a'gi gu Teeban, giilhim bhai' ji kirni mit gu ja taatam nam giilhim bax bhaak. ⁵⁵ Gu' ji na gu' gui' cham jax jum aa', na gu' gø' bhaan jup tui'dhi' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Dai nat bhammi ja'k piix xi chi tii jix dhaam, ba' ba tii gu Dios na bhammi daa, gio gu Jesus na mi' dhir ja'p kiik sonpan kii'n dir ja'k. ⁵⁶ Ba' tii xi ja aagi'ñ gui' nam mi' giilhim bax bhaak, jup ja titda:

—Kani na ñich ba tii guch Xoi'kam gui' nat ya' øøk dhi oi'ñga'n bhaan, na bhammi kiik sonpan kii'n dir ja'k buiñor gu Dios, bhammi nat pai' dhir bha joot.

⁵⁷ Gu' ji nam gu' gui' cham tu' xi køø, dai na mit gø' ki'n jiiñkidhat mui' ji boop buiñor gu Teeban.

⁵⁸ Ba' na mit jax daa, gamai' bhich jamit mu ja'k diirap dir mi' gu gø' kiicham. Ba' mi' bhai' ji ma'yasa mit joodai ki'n gui' nam mi' xi iattulhdhimik biipi' dir. Mi ja'p jamit xi chu darsak gu daam dir kam ja kuktun, xi chianik jamit maa'n gu biapma' Saulo tiigim na sap mi' ka ja ni'i'ñxi'ñka'.

⁵⁹ Ba' nam mi' ka ma'yastu' gu Teeban, bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k, jup kai'ch:

—Aapi' Jesus nap jir jich Xoi'kam, ba baidhika' ap dhiñ ii'mda' bhammi ja'k aap jum bui.

60 Mi' dhir ba' o'lhia'n ki'n xi kikbok gio bhai'p ji chu daani jup kai'ch gø' ki'n:

—Aapi' jich Xoi'kam, cha'p ja tulhiiñchu'nda' dhi' nam xib ya'm ua'tulhi'ñ.

Ba' daipu' xi chi'ik pu nai' gan ji muu.

8

Gu Saulo na bax ja kuupam ka' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

¹ Ba' gu Saulo mi ja'p kikat mu ti niñ na mit mi' ba mua gu Teeban, jup jum aa' na giilhim joidham jix bhai' ji chu buusnichu'.

Ba' gatuuk na mit xi mu'aak, jai' nai'p ji ja gaa mit biix nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Jerusaleen. Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai nam ja o'bhagi'ñ, ba' jai' bhai' dhir mai' ma boop jamit mu ja'k Judea, gio ba' jai' mu ja'k Samaaria. Dai ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhai' pup bii mit. ² Gu' ba' gu Teeban na mit mua, yaas jamit gu tukga'n ji'kchi gu ja'tkam nam jir jix bhabhai'kam ka', gio ba' nam ti suan nam jix joi'gi'n.

³ Gu Saulo gu' milhchu' ji na ja gaa'ñchu' gui' nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, miji ja'p ba'pki chir baapkidhat ja tibaipput bha ja boosgaim gu chichio'ñ gio gu u'uub. Mi' dhir ba' dai na ja u'tikat ja kuupaim bhai' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam.

Nam ba kaaya' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gu Samaaria kam ja'tkam

⁴ Gu' ba' guch Xoi'kam jügi'ñdham gui' na mit ji'k bhai' dhir mai' boop Jerusaleen, tu ja a'gi'ñchu' am gu ja'tkam mu ja'p kikcham nam jax a'jim nam ja aa'ñdham na jax ja'k jix bhaai' nam duñia'

nam ba' cham jum tulhiiña' gatuuk, na pai' dhuuk ja'bsuna' gu ja tutku'. ⁵ Ba' maadit dhi' ji' nam mu ja'p tu a'gidha', Piliip tii', nat mu ja'k bhii na pai'r gø' kiicham Samaaria ti tii'gim. Mi' bhai' ji chu ja a'gi gu ja'tkam gu mi' kam na ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga' guch Xoi'kam. ⁶ Ba' mui' ja'tkam mi aajidha' am mi' na pai' tu a'gada' gu Piliip nam jix kaim ka', na gu' joidham jix bhai' xi buada' nam xi køøkeø'. Ba' bii'x ja jujur ki'n køøkeø' am no't ba ji chu a'ga, nam gu' ti jii'gi'ñdha' gu pui' na jax kai'chdha', nam gu' nii'ñdha' na joidham jix kii'p jum duukam jup tu buada' nam tu' cham pai' nii'ñdha'. ⁷ Pui' na jax gux kako'kkam nat mui' ja dudua'ñdhak gui' na ja a'm jup tui'ñgit gu cham kiki' i'ii'mda', gio ba' gui' nam jix mama'mkulhi' kat pui' bii'x jup ja dudua'ñ ip. Gu' ba' gu cham kiki' i'ii'mda' nam pai' dhuuk ba ji bubuakia' ja a'm dir gu ja'tkam, gø' ki'n xi jii'ñkii' am nam ba' pik moo ba bubuakia'. ⁸ Ba' joidham gø'kam ki'n jix bhai'm ilh jamit gu ja'tkam gu mi' kam na mit pu'ñi ti tii.

⁹ Ba' moo maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Simoon tii'gim nax jiboiñara' ka' nat bii'pi' dir pui' ja'k jum mamtuxdhak. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgidhak gu mi' kam Samaaria na pui' ja titdada' nam gø'kam ki'n daasa'. ¹⁰ Ba' giilhim jix jii'gi'ñdha' am sia gu gø'gø'kam gio gui' nam cham jir gø'gø'kam, jup kai'chdha' am:

—Ja'xbui' dho bak jup jir gø'kam dhich jaduuiñ na jax gu Dios.

¹¹ Gu' gu jiboiñara' ki'n ji na ja iatgi'ñdha' gu Simoon, na gu' pui' ja'k tum mai'chki'ñdha', pui' kum ba' jii'gi'ñdhat na ja iatgidhimik mui' oidha'.

12 Gu' ji na mit gu'p ma ti jii'ñ gu pui' na jax ja'k tu ja a'gi'ñdha' gu Piliip na ja aagi'ñdha' na jax jir tu'm kam gu Dios gio guch Xoi'kam, mi' dhir ba' dai na mit bam bopko mui' gu chichio'ñ gio gu u'uub. 13 Gio ba' gu Simoon jai' bix jup xim bakua, mi' dhir ba' dai na ba kaichu' gu Piliip. Ba' giilhim joidham nii'ñdha' gux ki'p jum duukam nap tu buada' na tu' cham pai' nii'ñdha'.

14 Gu ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' na mit bhammi bii Jerusaleen pui' ba ti kai mit na mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu mummy kam Samaaria. Ba' mui' ma joot jamit gu Peegro gio gu Juan nam tu ja daañxi'ñpu'. 15 Ba' na mit pai' dhuuk mummy ba ai Samaaria, bhai' ji chu ja daañxi mit gui' nam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam na ba' ja a'm jum tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. 16 Nat gu' chakui jaroi' maadit bhaan jum tajaa jia, dai na mit kam bopko pix buiñor gu Jesus nar g'e'kam. 17 Ba' na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi bix ji'ma'n gu Peegro gio gu Juan, pu ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

18 Gu' ba' gu Simoon nat pu'ñi ti tii nat ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ na mit pai' dhuuk bhai' xi ja da'ngi gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba ja saba'n tuumiñ ki'n gui' nam tu' ki'n pui' xi chu bua, 19 jup ja titda:

—Aañ japim jup jiñ ga'lhidha'ñ jaaduñ dhi' na pim tu' ki'n pui' xi chu bua, na ba' pu'ñi gu jaroi' nañ bhai' xi dhagia', pu bhaan jum tajaana' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

20 Gu' ji na gu' gu Peegro jup titda pix:

—Jum tulhiiñchuda' dho gu Dios ki'n gum tumñi' nap pui' kai'ch. Na gu' cham bhaai' nap saba'nda' gui' na tu' Dios pui' pix tu maak no'x maakim gu jaroi'. ²¹ Gu' aap jiñ jaduuiñ dho gi gu' cham ji na bhaai' nam a'm bi'ya' gu dhi' pu chu'm, na gu' ni ji'x kur silhkam nap jax jum aa' buiñor gu Dios jum jur am bhaan. ²² Cha'p bhaan ka titiñchuka' dhi' na tu'r jix buam jum duukam. Soi' pix jap ba tida' gu Dios na pui' pix ka tum uañi'ñka' gu pui' na pich jax ba tii, katti iam pui' ji chu buusnia'. ²³ Ja'p dho ji nañ gu' pui'm niññ jiñ jaduuiñ nap giilhim jix buam tomaat, gio na ja'p ji buusan na gux buam jum duukam mu pai'm kuup, na gu'm tukgi'ñ.

²⁴ Ba' gu Simoon giop mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Dho bak gu' dai na pim jiñ a'mkam xi chu dañaia' buiñor guch Gi'kora' na ba' cham pui' ji chu buusnia' na pim jax jiñ chitda.

²⁵ Ba' gatuuk na mit xi chiimuk gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam tu a'gimik gu ñio'ki'ñ gu Dios, mi' dhir nai' ja'p jup ji chu a'ga mit mu ja'p na pai' i'lhich daa'ñxim jir kikcham ka' na dhi' pix bhaan bipio' gu Samaaria dibir. Gatuuk ba' dai na mit ba jii bhammi ja'k Jerusaleen.

Gu Piliip na ba aagi'ñdha' gu Etiopiya kam maa'nkam

²⁶ Ba' maa'nnim gu Piliip buiñor bam maax maadit gu noonbi'ñ gu Dios, ba'p titda:

—Ea nap mu jimia' mummi na pai' buusan gu boi gui' na bhammi dir Jerusaleen mu ja'k bhix na pai'r Gaasa, gui' na mummi buusan na pai'r gampix jix chu gak kir.

27 Ba' gu Piliip dai nat jax jix kii'p jum duu gamai' bhii nat ba jii mu ja'k nat pai' joot gu nobii'ñ gu Dios. Ba' mummi pai' na ka jim, mi' ba nam maa'n gu maa'nkam nar mu ja'k kam ka' Etiopiiya. Ba' dhi' ji' dhi maa'nkam jir tujuandam tugi'ñ ka' maa'n gu ubii nar ge'kam ka', nax bhai' tu buixi'ñdha' gu tu', pui' na gu tuumiñ. Ba' dhi' dhi maa'nkam kia'pix bhammi dir ja'k jim Jerusaleen nat tu daa'nmirak buiñor gu Dios. 28 Ba' kia'pix gio ja'k jup ba giixchu' mu ja'k kia'mi'ñ bhaan gu karreet. Ba' tii tu jiñkuidhim bhaan gu u'uan mi' nat pai' tu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios na ja'p tiigich Isaiiyas. 29 Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' pui' ja'k xi jurtuda gu Piliip nax io'm mia'n mui' xi aaya' gui' ji' na mui' ba jim bhaan gu karreet. 30 Ba' nat pai' dhuuk jix io'm mia'n mui' xi ai gu Piliip, ba kai gu Etiopiiya kam na mi' tu jiñkuidhim nat pai' tu ua'nak gu Isaiiyas. Ba' ba tikka no' sap moox maatit kee, jup titda:

—¿Siamrix maatit kee ap aa jiñ jaduun dhi u'uan mi' nap pai' tu jiñkuidhim?

31 Ba' gu Etiopiiya kam jup kai'ch:

—Dho gu' cham ji nañ maatit kee, na gu' cham jaroi' jai'ch na iam jiñ aagi'ñdha' git.

Ba' gu Piliip pui' ba titda na bhai' xi chisaa'ñdha' bhaan gu karreet na ba' mi ja'p sonpan xi dhaibui aagi'ñdha' na jax kai'ñkam jup jum kai'ch.

32 Ba' mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiiya kam, ja'pnim kai'ch:

Mi' pix pu tu'ii' na mit pai' dhuuk ba ji mua, ja'p na jax gu kasnir na cham ñiokda' no'm jiik gu bapoo'n.

³³ Tii cham tu' jax bua gu' gu tu' nar jix buam jum duukam,
gu' ji na gu' ni ji'x kum iam xix joi'gi'n gui' na mit ba ji mua.

Gio gu' cham jaroi'p jai'ch na bhaankam nokia' git, daman chakui tu maamar kat jano' ji' na mit pai' dhuuk mua.

³⁴ Ba' bhai' ba tikka gu Etiopiiya kam, jup titda:

—Ea nap moo iam jiñ aagi'ñdha' git jiñ jaduun na jax kai'ñkam jup jum kai'ch dhi' nat jax chu ua'nak gui' na bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios, nañ tiix maachim dho no' moo dñlh jum aagit jup kai'ch, ka' ba' gu' jumai.

³⁵ Ba' gu Piliip mi' xi chñgik gu u'uan mi' na pai' tu jiñkuidhim gu Etiopiiya kam, xi aagi'ñ ba' na dhi' aagat jup kai'ch gu Jesuus na mit pu'ñi dhoda jano' na mit pai' dhuuk mua aach jich a'mkam.

³⁶ Ba' palhiip gama ja'k na mit ji bhii na pai' gñ' suu'nka' gu suudai', jup kai'ch gu Etiopiiya kam:

—Gi no' pich xiñ bakuanak jiñ jaduun na kapbhai' na ya'ni pix suu'n dhi suudai'.

³⁷ Ba' gu Piliip jup kai'ch:

—Baabui' jia. Dho gu' ja'pji no'p ti jñgi'ñ ji bñix jum jur ki'n buiñor guch Xoi'kam.

Ba'p kai'ch gui':

—Tu' silhkam ti jñgi'ñ iñ dho na guch Xoi'kam jir Maraa'n gu Dios.

³⁸ Xi chu chia ba' nam kiisa' gu karreet gui' na bhaan jim. Mi' dhir ba' dai na mit jax chñtim mui' ji juur jamit mu ja'k suudai' chñ, mi' ba' ba bakua gu Piliip. ³⁹ Ba' na mit pai' dhuuk giop ba bubua mi' dhir suudai' chñ, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu Piliip, nat gu' maakam ja'k ba bhñk gux

Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n guch Gi'kora'. Ba' nai' ti pup ti nai'ñ gu Etiopiya kam, na gu' cham maat nat pa ja'k bhii. Mi' dhir ba' dai nat giop ba jii joidham jix bhai'm taattugit. ⁴⁰ Ba' mummi ja'k amuub Asooto ti tiigim giop bam maax gu Piliip. Ba' mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi gu ja'tkam na pai' jax jir kikcham ka' gux bhai'm kai'chdham ñi'look. Gatuuk ba' mu ja'k jup ba ai na pai' pui' ti ti' Sesareeya.

9

Gu Saulo na ba ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam (Noo. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ba' gu Saulo cham ji'x jum jii'pi'ñka' na nai' mi'lhchu'nda' na ja da'ngit ja kuupaidha' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam pui' xi ja titdat na ja kooda' no'm gan ti jii'gi'ñ. Ba' maa'nnim na jai'p ba ja o'bhagi'ñ, mu jimik buiñor gu ja gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, ² pui' ba titda na makia' gu u'uan na ba' ki'n jix bhaai'n ka' na mu jimia' mummi Damaasko ja bui gui' nam mu ja'p chichiop tu daanda', nam ba' mi' dhir maap xi chu a'gai ja da'ngia' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam ba' ja ui'ka' bhammi ja'k Jerusaleen, pui' na jax gu chichio'ñ gio gu u'uub. ³ Gu' ji na gu' mummi amuub na ba aa-jim mia'n Damaasko, jotmoda' bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam dai mi' na pai' jim gu Saulo. ⁴ Ba' mi' pu ia gu Saulo, ba' ba kai nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'?

⁵ Ba' gu Saulo mui' ji ñio, jup kai'ch:

—¿Jir jaroop gi dha', aapi' Gø'kam nap bhammi ñir bha tuñ a'gi'ñ?

Ba' bhammi ñir jix dhaam gio bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Aa dho aañ jir di' gu Jesus gui' nap jaroi' o'bhagi'ñchu'. Ku gu' nap jax dhui pax jum ko'ktulhi'ñ ji aap dñilh, nap gu' ja'p ji buusan na gu tuur no' ñich giilhim ba ko'ktulh nañ tii bha sissi no' cham aa' na tu juana'.

⁶ Ba' gio mui'p ji ñio gu Saulo, jix choo'nnit dho gi ji ba', jup kai'ch:

—Gu' ba' gu xib, ¿tu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gø'kam?

Ba' gu Jesus na bhammi ñir bha tu a'ga jup kai'ch:

—Aa dho gu' dai nap xi bamgi' mui' xi aaya' mi' dhi gø' kiicham nap pai' ja'k jim. Mi'm ba'm aagi'ñdha' nap tu' jax dhuñia' aañ jiñ a'mkam.

⁷ Ba' gui' nam bñima'n jiim gu Saulo giilhim jix chotdon am, na mit gu' bñix jup kai nat bha tum a'ga bhammi ñir jix dhaam, gio nam gu' cham ñii'ñ na jaroi'p kai'ch. ⁸ Ba' nat pai' dhuuk tii bhai' ji bam gu Saulo na gan tii xi chi ñii'ñ, pu cham ñia ni ji'x. Ba' pui' nobchik ma baidhak jamit mu ja'k Damaasko gui' na ja bñim jim. ⁹ Mi' ba' pu juruufñ baik tanoolh na pu cham ñia ka' gio nat pu cham tu juu, nich chu' suudai' dho moo kut ii.

¹⁰ Ba' mi Damaasko maa'n mi'p kioka' gu maa'nkam Ananiiyas tñigim na pui'p ti jñigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' maa'nnim buiñor bam maax gui' ji' jich Xoi'kam, ba'p titda:

—Aapi' Ananiiyas.

Ba' gu Ananiiyas jotmoda' mu ñio, jup kai'ch:

—¿Tu' git jiñ Gø'kam tuk?

¹¹ Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho nap xi bamgia' dho, mu jimia' ap maa'n kap na pai' daa'ñxim jir kikcham, na sakaalh mu tuut gu ba'bhak. Mu na pai' kioka' gu Juudas jap ba' xi chi tikkada' maa'n gu maa'nkam Saulo tii'gim nar mu ja'k kam Tarso, mi' moo tu daan aañ jiñ bui. ¹² Maa'n tii' gu maa'nkam Ananiyas tii'gim nat sap mu ji øøk ba'k chir bhai' xi dhaa na ba' giop bax ñia ka'. Pui' kuñ ba' mum jootos nap mu jimia'.

¹³ Ba' nat pui' ji' kai gu Ananiyas jup kai'ch:

—Dho gu'r am kat dho jia, gu' pi'x ji nam gu' mui' pui' tuñ a'gi'ñdha' gu ja'tkam nat jax jix buam ja dooda bhammi Jerusaleen gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ aap jum bui. ¹⁴ Ba' gu xib pu kai'ñkam ya' ja'k jup ba ai ji ua'dat gu u'uan na mit bha maa gu ja gø'gørkam tuk gui' nam bhammi gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam, na ba' ki'n jix bhaai'n ka' na ja da'ngii mu ja ui'ka' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' aap jum bui.

¹⁵ Ba' guch Xoi'kam gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aap gu' moo xi jimdat ji mu ja'k nañ pai'm jootos, na ñich gu' aañ bhaan ba ti tii' jia dhi' dhi maa'nkam na ba' nai' ja'p jiñ a'mkam tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam bii'x kap na ji'x jir oi'ña'n, pui' na jax ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio gui' nam cham jir Israel kam, gio ba' bii'x ip sia gu ja gø'gørkam tuk. ¹⁶ Ba' aañ ba mattuda' na jax ja'k jum tulhiña' aañ jiñ a'mkam.

¹⁷ Ba' gu Ananiyas mui'p ma jii mu na pai' tibiap gu Saulo. Ba' na jax jim bhai' xi dhaagik jup titda:

—Aapi'ñ jaduun Saulo, aañ jup jiñ chidak bhañ joot gu Gø'kam gui' na Jesusu tii', gui' nat jum buim maax ga'm gu bix boi nap bhai' ka jim, nañ sap bhai' xim dagia' nap ba' giop bax ñia ka', gio sap ba' nam a'm bam tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'.

¹⁸ Ba' mi' jotmoda' ja'p tu'm na gu kokso' bhai' dhir ji ii' buupuiran gu Saulo. Ba' na ja'p xi chi nii'ñ, joidham giop bax ñia. Mi' dhir ba' dai nat bamgik ba tu chia nam bakuana'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba tu juu, mi' dhir ba' gio bhai'p ji oo'nta gu tukga'n. Mi' ba' pup oiri, ji'kchi tanoolh moo mi' juruun ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam mi' oi'ñka' Damaasko.

Gu Saulo na ba tu ja a'gidha' gu Damaasko oi'ñkam

²⁰ Mi' dhir ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi gu Saulo gu Israel kam ja'tkam bha ja'p nam pai' jax tu daanda', na pui' ja titdada' na gu Jesusu silhkam jir di' ji bak gu Dios gu Maraa'n. ²¹ Ba' bix gui' nam ji'k ba kaaya' na pu'ñi tu a'gada', mi' pui' pup tui'ka' am, dai nam tiim ti tikkada' diilh, jup kai'chdha' am:

—¿Kux cham tu' aa pin jir di' gui' na saak bhammi Jerusaleen oirit ja da'ngit ja kukpada' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nat saak bha jii ya' na ja da'ngia' gui' nam ji'k pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na ba' ja ui'ka' bhammi ja'k Jerusaleen ja bui gu ja gø'gø'rkam tuk gui' nam bhammi gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu ja'tkam?

²² Gu' ji na gu' gu Saulo jix io'm mui' xi chu ja a'gi'ñchu'nda' bix nam ji'k jir Israel kam ja'tkam

nam mi' oi'ñka' Damaasko, na pui' ja titdada' na gu Jesus silhkam jir di' ji bak gui' na saak gatuuk pu'ñi bha jootsa' gu Dios. Ba' pu cham bhaai'n ka' nam jax xi kai'chdha', na gu' giilhim joidham jix bhai' xi buada' nam kēēkē'.

Gu Saulo nam tiix mu'aam ka' gu Israel kam ja'tkam

²³ Ba' mui' tanoohl xi jur na mit dho gi ba' moo bhai' ba ji bhaak ji gu Israel kam ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' maa'n ñi'look bap duu mit nam sap mu'aa' gu Saulo. ²⁴ Gu' ji nat gu' pui' ba ti kai gu Saulo nam o'bhagi'ñ, ba' cham tu' mu ja'p pai' ja taagiob ka kikkada', na gu' bax maat nam jax dhooa'. Gu' ba' na gu' bix xikoolh dhir ja'p tē'kob jup tu kuupka' mi' dhi gē' kiicham na bha bhi'ñbakchix ka' gu joodai, ba' miji dir ja'p bix xikoolh na pai' jax jir kiki'ñgob ka' ti niraada' am gu Israel kam ja'tkam nam sap mi' pu mu'aa' git no' mui' ba jimda' git. Gu' ji nat gu' cham pai' ji buus, ²⁵ na mit gu' tukaa' jix ixchuixim ja'p dir ja'k buusai' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bhai' dhir ja'p jamit mu tisaa'ñdhak ja'p dir ja'k tibiañ bhaan gu gē' baalh na mit mi' xi gaamuk. Ba' pu jii bhammi ja'k Jerusaleen. Pui' dho ba' pu cham jax dhooa mit gui' nam mi' kax mu'aam kat nat gu' ba ja nakoo.

Gu Saulo na Jerusaleen ja'k ba oirida'

²⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai gu Saulo na pai'r Jerusaleen, ti mui' ma jii ja bui gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' giilhim jix ñbhi'ñ, nam gu' chakui maat

no' moo b̄ix jup ba ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam.
 27 Gu' ji nat gu' gu Bernabee mui' ma baidhak ja
 bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ na
 pui' b̄ix jup ba ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat
 gu' sap buiñor jum maax mummi b̄ix boi amuub
 mia'n Damaasko na mui' ka jim, gio ba' na jax
 titda nat bha tu a'gi bhammi dir jix dhaam, b̄ix
 jup xi ja aagi'ñ ip nat jax ja'k tu ja a'gi gu Israel
 kam ja'tkam gui' nam mummi oi'ñka', nat bhaan
 tu ja a'gi gu Jesusus, na pui' ja titda na silhkam jir
 di' ji bak guch Xoi'kam. 28 Ba' jano' dir cham ka
 ñbhi'ñ am gu Saulo, nam gu' bax maat na silhkam
 b̄ix jup ba ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Bhai'
 ba' pup oiri ja bui, 29 dai ba' na tu ja a'gi'ñdha'
 bha ja'p ji oirit gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na
 bhaan tu a'ga guch Xoi'kam, na ja aagi'ñdha' gu
 Israel kam ja'tkam gui' nam griago ñi'ook ki'n jix
 maatit tu a'gada', na pui' ja titdada' na gu Jesusus jir
 di' guch Xoi'kam. Gu' ji nam gu' gui' jix bhaamut
 pix k̄ek̄e', ba' maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap
 mu'aa'. 30 Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk pui' ba ti
 kai gui' nam ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam
 bax mu'aam gu Saulo, ma baidhak jamit mu ja'k
 Sesareeya na pai'r ju'ñdharan gu ḡe' suudai', mi'
 dhir jamit ba' diilh bhammi dir ja'k xi joot na pai'
 pui' ti ti' Tarso bhaan gu ḡe' kanuub.

31 Ba' b̄ix gui' nam ji'k ti j̄igi'ñdha' buiñor guch
 Xoi'kam, pui' na jax gui' nam mu ja'p oi'ñka' na pai'
 jax bhaan bipio' gu Judea dib̄ir, gio ba' gui' nam
 mu ja'k jup oi'ñka' na pai' jax bhaan jup bipio' gu
 Galilea dib̄ir, gio ba' gui' nam mu ja'k jup oi'ñka'
 na pai' jax bhaan jup bipio' gu Samaaria dib̄ir,
 joidham jix bhai' tu ja jimda', gio nam jix io'm

bha biiñkaidha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nam mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'. Gio ba' nam pix ji mui'dhidha', na gu' nabap tanoolh nam pix ji chi jii'ñdhidha' gu ja'tkam buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ja'k ja jurtu'nka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Eneeyas

³² Gu ba' na gu' gu Peegro mu ja'p jup ja paxi-araidha' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na ja guguuxdhidha' nam jax ja'k mi' pui' jii'mda'. Ba' maa'nnim jup ma jii ip mu ja'k na pai' pui' ti tii' Liida nat ba ja guguuxdham gui' nam mu ja'k jup oi'ñka'. ³³ Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai, mi' ba tii maa'n gu maa'nkam Eneeyas tii'gim na pu cham bapmi'nda' mi' dhir na pai' jax bo'ka', na gu'x ma'mkulhi' ka', nat ji'k xijum baik oidha' bap duu na mi' pu tui'ka'. ³⁴ Ba' gu Peegro jix joi'mdak ba tii, ba'p titda:

—Aapi'ñ jaduuiñ Eneeyas, guch Xoi'kam xib ya'm dua'ñdha'. Kanip xi bamii', jix kii' bi dhuuiñ dhim bakxidhara' nap bhaan bo'.

Ba' gu Eneeyas mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji bam nat jax pu tii'n gu Peegro. ³⁵ Ba' bii'x gui' nam ji'k mi' oi'ñka' Liida, gio ba' gui' nam ji'k mu ja'k jup oi'ñka' na pai' pui' ti tii' Saroon, na mit tii' gu Eneeyas nat jix kii' bhai' ji bam, pu ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat bii'pi' dir.

Gu Peegro na ba dua'ñdha' gu Dorgas

³⁶ Ba' jano' maa'n mu ja'k jup kioka' gu ubii na pai' pui' ti tii' Joopi, na pui'p ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na Tabiita tii', na gu griago ñi'ook

ki'n ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch Dorgas. Ba' dhi' dhi ubii gammiji joidham jir jix bhai'kam ka', tu' na pix ja onbagi'ñdha' gui' nam cham tu' bia'ka'.
³⁷ Gu' ji nat gu' maa'nnim ma tu ai dhi' ji' dhi Dorgas tiigim, ba' moo pu muu ip. Ba' gu tukga'n dai na mit xi batbichdhak bhijimmi xi chi' jix io'm daam dir mi' gu ba'k chir. ³⁸ Ba' mi' dhir Joopi mia'n jup bipio'da' mi' na pai'r Liida, mi' na pai' oirida' gu Peegro. Ba' na mit pui' ba ti kai gui' nam ti jigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na mi' oirida' gu Peegro, mui' ma ja joot jamit gook gu ja'tkam nam sap jup tiidai mu baidhika':

—Aach jap soi' bham tiidam jich jaduun nap moo cham jax ji chi'ji jich oidha' git mu ja'k Joopi nap dua'ñdhara' maa'n gu ubii jich jaduun nat ma muu. Xib git alh moo.

³⁹ Ba' gu Peegro cham jax ji chi'ik jup ma ja oi nam pai' dhuuk pui' ba titda. Ba' na mit pai' dhuuk mummì ba ai, pu silh bai'ñchu' am bhammi te'kob na pai' kaat gu Dorgas. Ba' nat bhammi ba tis, biix gu di'dilhdhim u'uub suañidhat mi ja'p biix xikoolh ji gu'kik ba aagi'ñ am gu Peegro na sap giilhim jir jix bhai'kam kat gu Dorgas. Mi' xi ñini'ñchu'n am ji gu' gu ja i'pur gui' nat tu ja onbai'ñdhak na ka duakat, gam jai' gu ja'ppix jajannulh. ⁴⁰ Ba' gu Peegro alhio ka xi ja chia nam bubuakia' mu ja'p diirap, diilh ba' mi' ji bi'ik o'lhia'n ki'n xi kikbuk ma tu daani jix dhaam ja'k. Mi' dhir ba' dai nat jax kikbok mi' xi chi'gik gu Dorgas na mi' muukix, jup titda:

—Aapi'ñ jaduun Tabiita, xi bamii'. Ba dodhia' ap.

Ba' mi' jotmoda' jix kii' bhai' ji chi tii nat jax pu tii'n gu Peegro. Ba' nat ba tii na mi ja'p kii' gu Peegro, bhai' ji bam, silh mi ja'p ba daa. ⁴¹ Ba' gu Peegro nobchik xi kikbuichdhak xi ja bai gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gio ba' gu di'dilhdhim u'uub, mi ja'p ba' xi ja kii'x jix kii'. ⁴² Ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu mi' kam Joopi na mit pui' ji che kèk nat giop dua gu Tabiita na ba muukix kat. ⁴³ Mi' ba' pup oiri gu Peegro, ji'kchi moo tanoolh mi' xi juruuñ buiñor maa'n gu maa'nkam, gui' na bapket jup tu buada', Simoon tii'gim.

10

Gu Peegro na buiñor ba aaya' gu Korneelio

¹ Ba' maa'n gu maa'nkam Korneelio tii'gim mu ja'k jup kioka' na pai' pui' ti tii' Sesareeya, na mi'r ja gè'kam tuk ka' ji'kchi gu sandaarui'x Italia kam. ² Ba' dhi' dhi maa'nkam gammiji tu daanda' buiñor gu Dios ja bii'm gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', gio ba' na mui' tu maakda' gu tumiñ nam sap ba' mi' dhir jup ja maakidha' gu Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ³ Ba' maa'nnim mia duuk na ka tu daan, ba tii maa'n gu nobii'ñ gu Dios nat buiñor bam maax na mi' dhir ja'p mui' ba jim mu ja'k na pai' ka tu daan, jup xi chitdaidhat:

—jAapi' Korneelio!

⁴ Ba' gu Korneelio mi' pui' pup tu'ii', dai na bhai' pup nii'ñ gu nobii'ñ gu Dios. Ja'xpix ba' moox choo'nnit jup titda:

—¿Tu'p gaagim jiñ jaduun?

Ba' gu nobii'ñ gu Dios gio mui'p ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich bhai' p̄ix jum aa'ñdham dho na gu Dios gammijim k̄k̄k̄' nap pai' dhuuk buiñor tu daanda', gio ba' nax bhai'm taat ka' nap gammiji tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' d̄h̄ir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'. ⁵ Ba' gu xib, dai nam a'm jum aa' nap jaroi' mu jootsa' mu ja'k Joopi na pu t̄ida' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui. ⁶ Mi' moo daa gu xib buiñor gui' na pui'p t̄i' Simoon, gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu ḡ' suudai'.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi chiidak gu nobii'ñ gu Dios, pu cham pai' ka matgir. Ba' gu Korneelio ba ja bai gook gu tujuandam tugi'ñ gio ba' maa'n gu sandaarui'x chugi'ñ gui' na gammiji tu' ka'm ni'ñdha' gio ba' na pui' gammijip tu daanda' buiñor gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja aagi'ñ nat buiñor jum maax maa'n gu nobii'ñ gu Dios gio ba' na jax t̄ida. Mi' d̄h̄ir ba' gatuuk dai nat mui' ba ja joot mu ja'k Joopi nam sap bai'ñpu' gu Simoon.

⁹ Ba' nam kia'p̄ix mummi ba aajim Joopi, na bar buimgidhak na kia'p̄ix jix dhaam ba duu, gu Peegro bhammi ba'k dhaam ji ch̄isdik bhai' ji chu daani jix dhaam ja'k. ¹⁰ Ba' na bhai' ka t̄i n̄ira na ka tu bhaajim na ba' moo ba tu jugia', na gu' bax bhio', ¹¹ ba t̄i na bhai' ba timñim bhammi d̄ir jix dhaam gu tu' iam ḡ' komaarak ja'p tu'm na gu jannulh na buuplhichu' kuukgaran d̄ir titropiñ ki'n b̄ix maakob kap d̄ir, panaas ku moo jaroi' bhammi ki'kat bha t̄ibaañdhim. ¹² Ba' dhi' ji' na ja'p tu'm na jax gu ḡ' jannulh na bhammi d̄ir bha timñim jix dhaam, b̄ix aixim tu'm bhaan mi

chu jiiim am gui' nam gampix ja'k jix chu jai'ch gu sasoi', gio ba' jai' mi'p jiiim am ip gui' nam jum sasoi'gat, pui' na jax gui' nam maa'mkob tu tooton, gio ba' jai' mi'p jiiim am ip gu kooko' gam u'ji'. ¹³ Ba' ba kai gu Peegro nat bhai' ba tum ñio bhammi' dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

—Aapi' Peegro, xi bamii', xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'.

¹⁴ Ba' gu Peegro mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Moo chi cham ji nañ jiñ gu'nguxi'ñ nañ tu jugia', nam gu' cham jir jum kua'dam dhi' ja'p tuutu'm, na gu'x xidhuu no' gan jaroi' ja kua'.

¹⁵ Ba' gui' na bhammi' dir bha ñiok jix dhaam jup kai'ch:

—Cha'p pui' ja'k kai'chdha' nax xidhuu, nat gu' gu Dios pui' ba tii na cham tu' ka xidhuu ka' ya' dir ja'p ja'k.

¹⁶ Ba' baikim pui' ji chi tii gu Peegro, mi' dhir ba' dai nat ba tis jix dhaam gui' na ja'p tu'm na jax gu gè' jannulh. ¹⁷ Ba' bhai' pui' pup tu'ii' gu Peegro, tiim ga'nga na jax ba'r jum duukam gu dhi' pui' nat jax ti tii. Ba' jano' pik mi' ja'k ki'ñgob ba ai mit gui' nat mu ja joot gu Korneelio, ti tikkaim am na pai' kio gu Simoon. ¹⁸ Ba' na mit jax mi ai ki'ñgob, gè' ki'n bhai' ba ti tikka am gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'. ¹⁹ Ba' na pui' bhai' daakat kam ga'nga gu Peegro na jax ba'r jum duukam gu pui' nat jax ti tii, ba mattuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na mit mi' ba ai baik gu ja'tkam nam gaagim. ²⁰ Ba' pui' ja'k xi jurtuda na xi kikbui mui' xi chi'mña' mi' na mit pai' ba ai gu ja'tkam na ba' cham jax ji chi'ji mu jimia' mu ja'k nam pai' baidhidha', nat gu' sap gui' pix pui' ja'k tu duu nam

ba' mu bai'ñpu'. ²¹ Ba' gu Peegro dai nat jax jup tim bhai' dhir ba'k dhaam xi ja ñio'kdhak jup ja titda:

—Aañi' dhor di' gui' na pim jaroi' gaagim jiñ jaaduñ. ¿Tu' ki'n japim giñ gaagim?

²² Ba' gui'p kai'ch am:

—Aa dho gu' nat bhach joot dho maa'n gu ja ge'kam tuk gu sandaarui'x na Korneelio tii'. Ba' dhi' dhi maa'nkam joidham jir jix bhai'kam, gio na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, gio ba' nam bii'x pi'x jix kii'galhi'ñ gu Israel kam ja'tkam. Ba' maa'nnim buiñor jum maax gu nobii'ñ gu Dios, ba' pui' titda na sap jaroi' bha jootsa' na bham bai'ñmira' nap mu jimia' mummii' kia'mi'ñ na sap ba' mi'm kaaya' nap jax tu a'gidha'.

²³ Ba' xi ja chia gu Peegro nam mui' xi baapkia' mu ja'k ba'k chir. Mi' ba' pu gan ji chibia mit, kabuimuk ba' maap ba jii mit mu ja'k nam pai' baidhim. Ba' jai' dhit jup ma ja oi mit gu mi' kam Joopi gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Xoi'kam.

²⁴ Ba' na bar jumai buimgidhak, mummii' ba ai mit na pai' pui' ti tii' Sesareeya, mi' na pai' ti nira gu Korneelio ja bii'm gu jajaa'nni'ñ gio jai' gui' nam maap jix bhai' kai'chdha', nat gu' ja bai nam mi'p tui'ka'. ²⁵ Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Peegro mi' na pai' pik kio gu Korneelio, mui' ji jii nat ba namkim. Ba' na jax jim mi ja'p bii'pi' dir o'lhia'n ki'n ji kikbo nat mi' ba ji chu daani buiñor gu Peegro. ²⁶ Gu' ji nat gu' gu Peegro xi dhaagik xi kikbuichdhak jup titda:

—Xi kikbo'ñ jaduun, cha'p jum o'lhia ki'n kikkada'. Aañ jir ja'ppix maa'nkam jia ja'p na jax aap, cham tu'r Dios iñ.

27 Mi' dhir ba' maap jix bhai' xi kai'chidhat mui' ji baap jamit mu ja'k ba'k chir. Ba' mi' pix ji ja tii gu Peegro nam giilhim mui' mi'p tu'ii' gu ja'tkam, 28 ba'p ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na pui' ja'k tu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam nax xidhuu no'ch maap tu a'gat maa'n ñi'look jup bua ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, sia no'ch gan mi' pai' pix a'ji ja ki'aam. Ku ba' gu' gu Dios pui' ja'k jiñ aagi'ñ ji na sap cham tu' kax xidhuu no'ñ tu a'ga gu jaroi' buiñor no' cham jir Israel kam. 29 Pui' ku ñich ba' aañ cham jax ji chi'ik bhai' xi jii nam bhai' bañ baidhim dhim jaaduñ. Ba' gu xib aañ tiix maachim na pimit jax kai'ñkam mu tuñ joochxiñ jaaduñ.

30 Ba' gu Korneelio mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Aa dho gu' na ñich ja'pni ti tii dho maa'nnim nat kia'pix ji'k maakob tanoolh bap duu nañ ya' ka tu daan mia duuk ja'kia'nni na xib. Ya' bam maax jiñ bui maa'n gu maa'nkam na joidham jix chua totbikdam ti tii'chu', 31 ba'p jiñ chitda mi ja'p ji kikbok: “Aapi' Korneelio, gu Dios gammiji jum keeke' nap pai' dhuuk tu daanda' buiñor, gio ba' nax bhai'm taat ka' nap pai' dhuuk tu maakda' gu tuumiñ nam ba' mi' dhir jup ja maakidha' gui' nam ji'k cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da'.

32 Ba' gu xib dai nam a'm jum aa' pix nap jaroi' mu jootsa' mu Joopi na mu jimia' na bai'ñmira' gu Simoon gui' nam Peegro ki'n jup jix mat ka'. Mi' moo tibiap buiñor gui' na pui'p tii' Simoon gui' na bapket jup tu buada' na mi' kio ju'ñdharan gu gø' suudai'.” 33 Ba' aañ cham jax ji chi'ik mui'p ma tu joot ip nam jum bai'ñpu', ba' aap pui' cham jax ji

chi'nik bhai'p ma jii dho chiñ jaduun. Ba' gu xib ya'p tu'ii' ich dho buiñor gu Dios nach xim kaim nat jax ja'k pui' bham joot nap tu'ch a'gidha'.

Gu Piegro na ba tu a'ga' buiñor gu Korneelio

³⁴ Ba' gu Piegro bhai' ji chu ja a'gi, jup kai'ch:

—Xib jañ ba' bax maat jiñ jaaduñ na bak cham tu' jai' kam ja ihii'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam. ³⁵ Gu' bak ji siax ja kigalhi'ñ ji, dai no'm tu daan pix ji bak buiñor, gio ba' no'm jix ki'p jum duukam jup tu bua. ³⁶ Dho gu' gu Dios pui' tu ja a'gidhak dho gu Israel kam ja'tkam na pui' ja titdada' na sap guch Xoi'kam gui' nar g'e'kam ja bui bix na ji'k ja'tkam, jix bhai' nam buiñor jum palhbuidha' nam ba' cham kam tulhiiña' gatuuk.

³⁷ Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ nat jax chum duu bhammi ja'p ja bui gu Israel kam ja'tkam, nat bhammi dir nai' jim tibgai bo Galilea, gatuuk bo na pai' dhuuk gu Juan bha ja'p oir'it pui' ja titdada' gu ja'tkam na sap jum aa' nam jum bopkona'. ³⁸ Dho gu' pui' dho na pim jax bax maat jiañ jaaduñ, nat gu Dios g'e'kam ki'n bhaan ti ti gu Jesus Nasareet kam gio nat g'e' bhaan tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', pui' ku ba' joidham jix bhai'm duukam xip tu buimik gu Jesus, gio ba' na bha ja'p oir'it ja dudua'ñdhidha' gui' nam ji'k kam tulhiiñdhat nam jix kako'k ka' na pui' ja'k ja duuka' gu ja'ook. Ba' dhi' pui' nat ji'k jax tu duu, dhi' gu Dios na bhaan ti niidhidha', pui' ku ba'x bhaai' nat pu'ñi tu duu. ³⁹ Ba' aach maaxik ti diilh jich buupui ki'n gu dhi' pui' nat ji'k jax tu duu gu Jesus bhammi ja'p na pai' jax jir Judea dibir, gio ba' bhammi ja'k na pai' jax jir

Jerusaleen. Gatuuk ba' am xi mua mit, bhaan gu kuruus ta'm jamit xi sissapak. ⁴⁰ Ku ba' gu' gu Dios giop dua'ñ ji baik tanoolh ki'n, gio ba' nat pui' tu duu na giop bam maaxdha' aach jich bui. ⁴¹ Ku ba' gu' cham tu' ji nat moo biiix ja buim maax gu ja'tkam, gu' dai aach ji nat ji'k pu bijik dir pu pui' ja'k jich a'm ti tii gu Dios nach pu'ni tigia' na jax jum duña'. Ba' aach biiima'n xi chu koi'mik gio nach xi chu i'mik gatuuk nat pai' dhuuk duadik giop bam mi' dhir koi'nga'n tir. ⁴² Mi' dhir ba' dai nat nai' xich jootsak nach sap nai' tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam nach pui' ja titdaidha' nat sap gu Dios ge'kam ki'n ba dai ja bui gui' nam ka dudua gu ja'tkam gio gui' nam ba ko'iix. ⁴³ Ba' gui' nam ji'k bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, pu pu'ni pu bhaan tu a'gada' am gu Jesus, gio ba' nam pui' kai'chdha' ip na sap gu jaroi' na buiñor ti jii'ñdha', cham tu' ka tulhiiñchuda' gu Dios.

Naja a'm bam tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

⁴⁴ Ba' na pui' mi ka tu ja a'gi'ñchu' gu Peegro, biiix ji'ma'n ja a'm bhai' jim tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam ji'k mi' kee na tu a'ga. ⁴⁵ Ba' gu Israel kam ja'tkam gui' na ja biiim jim gu Peegro nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor gu Xoi'kam, mi' pui' pup tu'ii' am, na gu' cham jir ja jujur gu pui' na mit jax ti tii nat ja a'm jup bam tajaan' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁴⁶ Gio na gu' nam xi ja kee jai' ñiiñio'k ki'n pix ba tu a'ga am nam tu daan, cham tu' pui' ja'k ka tu ñiok am na jax biiipi' dir. ⁴⁷ Ba'p ja titda gu Peegro gui' na ja biiim jim:

—¿Jax japim ilhii'ñ jiñ jaaduñ? ¿Cham aa moor am nam jum bopkona' dhich jaaduñ, nat gu' ja a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p na jax aach?

⁴⁸ Ba' pui' xi chi'ik ba ja chia nam jum bopkona', nam gu' sap ba ti jügi'ñ buiñor gu Xoi'kam. Ba' gui' soi' ba titda am gu Peegro na sap ji'k tanoolh mi' ka xi juruuñdhai ja bui.

11

Gu Peegro na ba tu aa'nda' nat jax kai'ñkam tu ja a'gi'ñmirak gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

¹ Ba' gui' na mit ji'k bhammi pup bii Judea gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gu jai' gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, pui' ba ti kai mit na mit bix jup ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nat tu ja a'gi gu Peegro gu ñio'ki'ñ gu Dios. ² Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai gu Peegro Jerusaleen, bhai' ji ñiok jamit jai' dhit dhi' ji' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ³ jup titda am:

—¿Jax ba'ch jaduñ ku pich ba' mu jimik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam? Nap gu' moox maat nax xidhuu, gam jap ja bim xi chu koi'mik.

⁴ Ba' gu Peegro xi ja aagi'ñ nat jax ti ti biipi' dir gio nat jax kai'ñkam mu jimik ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, jup ja titda:

⁵ —Aa dho gu' na ñich ja'pni ti ti dho maa'nnim nañ mu ja'k ka oiri Joopi nañ ka tu daan. Ba ti ñich jix dhaam maa'n gu tu' iam gø' ja'p tu'm na jax gu gø' jannulh na bhai' ba timnim silh mi' nañ pai' ka tu daan, ba' buuphichu' kuukgaran bix maakob

kap dir, panaas kum ja'tkam bhammi gu'kat bha tibaañdhim titropiñ ki'n. ⁶ Ba' nañ jix bhai' mui' xi nai'ñ gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu gɛ' jannulh na bhammi dir bhai' ba timñim jix dhaam, ba ja tiñ nich nam mi jiiim bix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu gampix kam, gio ba' jai' gui' nam jum sasoi'gat, gio ba' jai' gui' nam maa'mkob tu tooton, gam jai' gu kooko' mi'p xi jiiim am ip, gam u'ji'. ⁷ Ba' ba kai nich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch: "Aapi' Peggio, xi chu koo'n dhi sasoi' kup tu jugia'." ⁸ Ba' aañ jup titda na cham jir am nañ gan ja kua'da', nam gu' cham jir jum kua'dam, na gu'x xidhuu. ⁹ Gu' ji na gu' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup kai'ch: "Cha'p pui' ka ihii'ñdha' nam cham jir jum kua'dam dhi' nañ tu'm aagi'ñ nap tu jugia', na gu' cham tu' kax xidhuu, nat gu' pui' ja'k ba ti gu Dios." ¹⁰ Ba' ji'k baikim pui'ñ chi'n, mi' dhir ba' giop ba tis jix dhaam gui' ji' na ja'p tu'm na jax gu gɛ' jannulh. ¹¹ Ba' moo jano' mi' ba ai mit baik gu ja'tkam mi' nañ pai' tibiapka' na mit sap mu ja joot mu dir Sesareeya nam muñ bai'ñpu'. ¹² Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jotmoda' pui' ja'k xiñ jurtudak nañ sap cham jax ji chi'ji mui' xi jimia' mu ja'k nam pai'ñ baidhidha'. Ba' aañ cham jax ji chi'ik mui'p ma jii dho. Ba' jai'p mañ oi mit dhiñ jaaduñ nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, dhi xijum maa'n aixim nam ya'p tu'ii'. Ba' na chich pai' dhuuk mumm'i ba ai na pai' kio gui' ji' nat jaro'i' mu tuñ joochxi, bix jachich miji baap kia'mi'ñ. ¹³ Ba' dhi' ji' dhi kiokam bach aagi'ñ nat sap ti maa'n gu nobii'ñ gu Dios mi kia'mi'ñ na ka tu daan, na sap jup titda mi ja'p

ji kikbok: “Jaroi' maadit jap mu jootsa' mu gɛ' kiicham Joopi na bai'ñmira' gu Simoon gui' nam Piegro ki'n jup jix mat ka' na bha jimda' ya' aap jum bui, ¹⁴ na ba' ya' tum a'gidha' nap jax ja'k cham kam tulhiiña' gatuuk nap pai' dhuuk mukia' aap gio gum jaaduñ.” ¹⁵ Ba' na ñich pai' dhuuk bhai' ji chu ja a'gi, joidham bhai' ja a'm jim tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' pui' ja'k jup jum duu nat jax jum duu jano' nat pai' dhuuk jich a'm jum tajaa aach. ¹⁶ Ba' aañ mi' jotmoda' bhai' pup ti'ñcho na bak gu' pin pu'ñi kai'ch ji guch Xoi'kam jano' na pai' dhuuk ya' ka oiri, na ja'pni kai'ch: “Dho gu' gu Juan tu bopkonak dho gu suudai' ki'n, gu' aapi'm gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ji na pim ki'n kam bopkona'.” ¹⁷ Gu' ba' no' gu' gu Dios diih jup bax ja maakim gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gu pu chu'm nat jax chu'm jich maa aach jano' na chich pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, ¿jax jañ bia' nañ jup ba ji chi'ya' aañ, nañ gu' cham jir jupaabkamu'n gu Dios?

¹⁸ Ba' mi' pup cham ñiok am gu bhammi kam Jerusaleen gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, dai na mit bhai' pix ji chu daani buiñor gu Dios, jup kai'ch am:

—Dho bak gu' diih pui' ja'k ba tu duu ji gu Dios na siax bhaai'n ka' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa', nam ba' cham kam tulhiiña' gatuuk nam pai' dhuuk ko'ya', dai nam ba jimia' jix dhaam ja'k buiñor.

Nam jax ja'k ba ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Antiokiya kam

19 Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi mu'aak gu Teeban, jai' nai'p ji ja gaa mit gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam. Ba' gui' bhai' dhir mai' ma boop jamit, mu ja'k bhii mit jai' na pai' pui' ti tii' Piniisia, jai' ba' mu ja'k Chipre, jai' ba' mu ja'k Antiokiiya. Ba' dhi' bix kap na mit jik kap ai, mi ja'p pu bhai' ji chu ja a'gi mit gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, gu' ba' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, cham tu' tu ja a'gi mit. 20 Ba' jai' dhit na mit mi'p ai Antiokiiya gui' nam pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam bhammi dir ja'k jup jiim na pai' pui' ti tii' Chipre, jai' ba' mu dir ja'k na pai' pui' ti tii' Sireene, mi ja'p bhai'p ji chu ja a'gi mit gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, nam pui' ja titda na gu Jesuus jir di' guch Xoi'kam gui' nar Gek'am. 21 Ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Gek'am jich Xoi'kam, gio ba' na mit cham tu' pui' ja'k ka tu jii nam jax ja'k ka tu jimdat biipi' dir, na gu' gui' na mit jaro' tu ja a'gi, giilhim joidham jix bhai' xi buada' am na mit tu ja a'gi, na gu' ja a'm ti nii'ñ guch Gi'kora'.

22 Ba' na mit pai' dhuuk pui' ba ti kai gu Jerusaleen oi'ñkam gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mui' xi joot jamit gu Bernabee na sap jix io'm xi ja guguuxdhara' gui' na mit kia'pix ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam. 23 Ba' nat pai' dhuuk mummi ba ai gu Bernabee, joidham jix bhai'm ilh nat ba ja tii gui' nam ba ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' sap ja a'm ba ti ñii'ñ gu Dios. Ba'x io'm xi ja guguux nam sap bix ja jujur ki'n jix biiñak kat gammiji pu ti jüigi'ñdha' buiñor gu Gek'am jich Gi'kora'. 24 Gu' ba' na gu' gu Bernabee

joidham jup jir jix bhai'kam ka' gio na gø' bhaan tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba' mui' ja'tkam ti jii'ñ jamit buiñor gu Gø'kam jich Gi'kora'.

²⁵ Mikkat ba' mi' dhir ma jii gu Bernabee nat ba gaagam gu Saulo mu ja'k na pai' kioka' Tarso. ²⁶ Ba' nat pai' dhuuk ba ti, ba baidhim mu ja'k Antiokiiya. Mi'm ba' pu oipot tu ja a'gi'ñdha' gu mui' ja'tkam, maa'n oidha' mit dho moo mi' juruun ja bui gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' jano' ji' dir gu mi' kam Antiokiiya, pui' ji ja tit jamit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap jir jich Xoi'kam jügi'ñdham.

²⁷ Ba' jano' mummip ba ji bubua mit ji'kchi gui' nam bhaankamu'n tu a'gada' gu Dios. ²⁸ Ba' maadit na Agaabo ti, na pui' ja'k jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', jup kai'ch mi ja'p ji kikbok na sap gatuuk mui' kap bhigi' ka jimia'. Ba' gatuuk pui' ji chu buus na jax ba kai'ch, ba' jano' pik pui' tum duu na pai' dhuuk gu Klaudio jir gø'kam ka' bhammi dir Rooma. ²⁹ Ba' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mummip kam Antiokiiya, maap ba tu a'ga mit nam pui' kai'ch nam sap mu ja joochxidha' gu tuumiñ gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Judea oi'ñkam, nam ji'k pix ilhii'ñ sap bix ji'ma'n nam tu makia'. ³⁰ Ba' gatuuk gu Bernabee gio gu Saulo mit mu joot nam ja ui'dhika' gu tuumiñ gu Judea oi'ñkam gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap ba' mi' dhir jup ja makia' bix ji'ma'n gui' nam ji'k ti jügi'ñdha'.

12

Gu Jakoobo nam ba mu'aa' gio ba' gu Peegro nam daagi ba kuupa'

¹ Ba' jano' gu Eroodis gui' nar gø'kam ka' bhai' ji ja o'bhai' jai' dhit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ² ba' tu chia nam mu'aa' gu Jakoobo gui' nar ja'nni'ñ gu Juan. ³ Ba' na xi ja ñii'ñ gu Eroodis nam joidham jix bhai'm taat gu Israel kam ja'tkam gu pui' nat ji'k jax tu dooda, ba tu chia ip nam dagia' gu Peegro. Ba' jano'r piasta ka' na pai' dhuuk jum a'jida' nam kua'da' gu paan gui' na cham binka' na ki'n jappukar. ⁴ Ba' na mit pai' dhuuk ba daa gu Peegro, mi' pix ka xi chu chia gu Eroodis nam kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam, mi' nam pai' gammiji maakob mi chu nuuka'nda' gu sandaarui'x, na sap ba' mi' dhir gatuuk bhai' ji iattulhdha' git ja bui gu ja'tkam na ka xi buusnia' gu piasta bhaan Paaskua ta'm. ⁵ Ba' mi' na mit pai' kuu gu Peegro, giilhim jix bhai' nuuka'n am gu sandaarui'x, gu' ji na gu' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam joidham tu daa'ñxi'ñchu' am buiñor gu Dios.

Gu Dios na ba buusaidha' gu Peegro mi' dhir na pai' ka kuupka'

⁶ Ba' moo jano' gu tukaa' na ba' moo gu Eroodis buimgidhak mu ba aichdha' git gu Peegro ja bui gu ja'tkam, nat kia'pix ba ji koi ja biim gook gu sandaarui'x buuphlaxim noonbiran ki'n gu bapaiñum titropiñ, na ja noonob am ja'k jup buupulh gu gook sandaarui'x nam bixxik dir boobok, nam jai' gook mu ja'p jup ka guguuk gu sandaarui'x dhirap dir nam mi' tu nuuka'n, ⁷ jotmoda' pix mi' bam maax

maa'n gu nobii'ñ gu Dios, pìx nammi tu maaxir mi' na ji'x jir ba'k chìr. Ba' mui' ji ai mi' na pai' bo' gu Peegro, ba' mi' xi dhaagik jano'mgaran ja'p xi joiñdhak xi ñiñiichdhak jup tìtda:

—Xi bamii'.

Ba' nat bhài' ji bam gu Peegro, nai' pìx gan ji ii' gu bapaiñum tìtropsiñ gui' na k'i'n ka buuplhich. ⁸ Mi' dhìr ba' moo gio mui'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup tìtda:

—Xi chìm tì'ii'ñ dhim jajannulh, gio dhim sussak jap bix jup ba aada'.

Ba' gu Peegro pui'p tu buim na jax tìtda gu nobii'ñ gu Dios. Mi' dhìr ba' moo gio mui'p ji ñio, jup tìtda:

—Bix dhi daam dir kam jum tì'dhara'p xi chì'ji bhài' xiñ oidha'.

⁹ Ba' pui' xi chì'ik gamai' ji jii gu nobii'ñ gu Dios, gu Peegro ba' mui'p xi oi. Ba' cham pik bhài' juraa'n bia'tu' no' moor silhkam gu pui' na jax tì ñiidhim ka' ba' gu' cham, ji'x ja'p jum aa' ji na pìx bap tì ñiidhim. ¹⁰ Gu' ji na gu' na ja'p xi chì ñiidhim, maa'n kap mui' ba bubua mìt mi' nam pai' guguuk gu sandaarui'x nam mi' tu nuuka'n, gio ja'xpìx gama ja'k jup ba bubua mìt nam pai' jai'p guguuk nam pui' mi'p tu nuuka'n. Mi' dhìr nammi gama ja'k jup ba ai mìt na pai' baiñum bar ki'ñgob, mi' na pai' pu ba tum busaak mu ja'p dirap dir na daa'ñxim mui' bar kikcham. Ba' nam jax jiiim, dailh pìx joidham nai' jim kupio' gu ki'ñgob, ba' gui' dai na mìt mui' ba bubua. Ba' nammi gama ja'k pai' nam ka jiiim na daa'ñxim mur kikcham, mi' jotmoda' cham pai' kam maax gu nobii'ñ gu Dios, dai dailh pìx mui' ba jim gu Peegro. ¹¹ Ba' ba maat

gu Peegro nar silhkam gu pui' na jax ti ñidhim, ba'p kai'chim diilh pi:x:

—Xib jañ dho gi ba' ba ti jügi'ñ ji nar silhkam nat bak bha joot gu nobii'ñ gu Dios na ba' pu'ñi mi' dhir jiñ buusaidha' nañ pai' ka kuupka', na ba' cham jax jiñ dhooda' gu Eroodis gu pui' na jax kam aagit, gio gu jai' Israel kam ja'tkam.

¹² Ba' nat pai' dhuuk pu'ñi ba maat gu Peegro, pu jii mu ja'k buiñor gu Mariiya di'ñi'ñ gu Juan, gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. Ba' jano' ampik mui' mi'p ka jumpax am gu ja'tkam nam mi' tu daan jix dhaam ja'k. ¹³ Ba' na jax jim mui' ba tu son gu Peegro bha ki'ñgob mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki mu ja'k irban dir. Ba' maa'n gu ubii tiyaa Roodi tügim mui' ji jii nat ba ti tügim nar jaroi' dha' gui' na mu tu son. ¹⁴ Ba' nat ba kai na dhi'r di' gu Peegro, giilhim jix bhai'm ilh, pu cham ji kupio'kdhak xi mi' nat ja aa'ñdham gui' nam mi'p tu'ii', jup ja titda na sap dhi'r di' gu Peegro na mi'ji dir bha tu son ki'ñgob. ¹⁵ Ba' gui'p titda am pi:x:

—¡Iat ap dho jia!

Gu' ji na gu' gui' xi kiik na pui' kai'ch na dhi'r di', ba'p titda am ip gio:

—¡Cham tu' ji nar di'! Chi chu' ii'mdaga'n pi:x ji ba'.

¹⁶ Gu' ji na gu' gu Peegro pi:x ji kësaim na mu tu son mi'ji dir ki'ñgob. Ba' gui' biix mu jimik xi kupio' mit gu ki'ñgob, dhi'r di' gu Peegro na mit ba tii. Ba' giilhim jix chooto'n jamit, ¹⁷ gu' ji nat gu' gu Peegro ja'p xi ja duiñ nobii'ñ ki'n nam sap cham ñiokda'. Mi' dhir ba' dai na xi ja aagi'ñ nat jax dhuuk buusai guch Gi'kora' mu dir na pai' ka kuupich. Gio ba' moo ja'pnip ja titda ip:

—Aagi'ñdha' pim gu Santiago gu dhi' pui' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ, gio ba' bñx gu jai' gui' nam pui'p ti jüigi'ñ buiñor guch Xoi'kam.

Ba' daipu' nat pu'ñi xi chí'ik, mi' dñir pu jii maakam ja'k.

¹⁸ Ba' nat ba xia', nai' tii ti nñi'ñ am gu sandaarui'x, nam gu' cham maat nat pa ja'k bñi gu Peegro nam mi' ka kuupkat. ¹⁹ Ba' gu Eroodis nai' tii xi chu joot nam gaa'mpu' gu Peegro, gu' ji na mit gu' cham pai' ji chí. Ba' bhai' ji ja o'bhai' gu sandaarui'x gui' nam mi' tu nuuka'ndat, tu chia dho gu' nam ja kooda'. Mikkat ba'p ma jii gu Eroodis bhai' dñir Judea, mu ja'k pu bñi Sesareeya nat ba kiicham.

Na ba mukia' gu Eroodis

²⁰ Ba' moop jix ja bhaamki'ñdha' gu Eroodis gu Tiiro kam ja'tkam gio ba' gu Sidoon kam, ba' gui' maa'n ñi'ook xip duuk mui' ma jii mit buiñor gu Blaasto gui' na iam pñx ja'xbui'p jir gè'kam ka' na jax gu Eroodis, na mit pu tñdam na sap ja a'mkam nokia', na mi' dñir pu tñda' gu Eroodis na cham ka bhaam ka' ja bui, na gu' nam jix aa' gu Tiiro kam gio gu Sidoon kam nam mi ja'p tu saba'nda' gu koi' na pai' jax jir gè'kam gu Eroodis na Judea dibñir bhaan bipio'. ²¹ Ba' ba tu ja daax gu Eroodis nam pai' dhuuk mi'm jumpada' buiñor dhi' ji' dhi ja'tkam. Ba' nat bam ai nat pai' dhuuk tu ja daax, giilhim mui' mi' bam jumaap jamit buiñor. Ba' joidham jix abhaar xi chíim tii'dhak bhai' ji dhaibu nam pai' dadaarrñda' gui' nam pu'ñir gè'gèrkam ka', mi' dñir ba' bhai' ji chu ja a'gi. ²² Ba' gu ja'tkam pñx jiiñak suulh jamit, jup kai'ch am:

—¡Dhi' na ya' tu a'ga, cham tu' ji nar maa'nkam, gu' dhi'r dios ji!

²³ Ba' pui' xi chu duu gu nobii'ñ guch Gi'kora' na mi' jotmoda' pix cham bhai' ji chu tatchia gu Eroodis, nat gu' cham taxchaabgi gu Dios gu pui' nam jax titda gu ja'tkam. Mikkat pu muu dho ba', botpoda' mit pix bhai' ji jugio.

²⁴ Gu' ba' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios pix mik ja'p ji kai'ñchaidha', mui' kap pix ja'x pui' ba tum a'gada'.

²⁵ Ba' gu Bernabee gio gu Saulo gio ja'k jup ba suulh jamit ip bhammi dir Jerusaleen na mit pai' dhuuk bhammi xi ja aichulhdhak gu tuumiñ gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Bix jamit jup xi baidhak gu Juan gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'.

13

Gu Bernabee gio gu Saulo nam ba tu a'gapu' gu ñio'ki'ñ gu Dios

¹ Ba' gui' nam ji'k mummix jai'ch ka' Antiokiiya nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jai' dhit bhaankam tu a'gada' am gu Dios, jai' ba' nam ja'p pix tu mamtuxi'ñdha'. Ba' dhi' nam jir jaroi' dha' moo gu Bernabee, gio gu Simoon gui' nam Jix Ika' ki'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Luusio ip gui' na mummy ja'k kioka' Sireene, gio ba' moo gu Manain ip gui' na mit maap gi'gir gu Eroodis kat gui' na mummir gø'kam kat Galilea, gio ba' moo gu Saulo ip. ² Ba' maa'nnim nam jim saabut maap jumpaxich ka tu daan buiñor guch Gi'kora', pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ

Ii'mda' nam sap dñlh pñx bhai' ba ji ja aaga' gu Bernabee gio gu Saulo nam pui' ja'k tu'm ki'n ja darsa' nam mi' dñir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios, nat gu' sap dñi' ja a'm ba ti tñi. ³ Ba' gatuuk na mit pai' dhuuk xi chñmuk nam tu daañimik gio nam jum saabuimik, pui' ja'k tu'm ki'n ba ja darai mit gu Bernabee gio gu Saulo, nam sap mi' dñir ja'p ja'k nai' bhaankam ba tu a'gada' gu Dios. Mi' dñir ba' dai na mit bhai' xi ja daagik ma tu daani ja a'mkam buiñor gu Dios. Mi' dñir ba' dai na mit nai' ba ja joot nam tu a'gapu'.

Gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam ba jimia' bhammi ñir ja'k na pai' pui' ti tñi' Chipre

⁴ Ba' pui' nat jax ja chia gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gu Bernabee gio gu Saulo, pu jii mit mu ja'k ju'ñdharan gu gñ' suudai' na pai' pui' ti tñi' Siluusia. Mi' dñir ba' bhammi ñir ja'k jup bhñi mit na pai' alhi'ch jir dibñir na pui' ti tñi' Chipre, dai na mit jax bha tñtis bhaan gu gñ' kanuub na mi ja'p sñ' suudai' jugii'ñ. ⁵ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ñir ba ai momkoran, bhai' nam pai' gu'ngukda' gu gñ'gñr kaknub na pui' ti tñi' Salamiina, bhai' pu ji chu a'ga mit gu ñio'ki'ñ gu Dios bha ja'p nam pai' jax chu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' bñix jup ja oi'ñchu' gu Juan na jai' ja palhbuidhidha' tu' na pñx ki'n. ⁶ Gatuuk ba' bhai' dñir gammiji ñir ja'k jup bhñi mit na pai' gio jumaip bar ju'ñdharan gu gñ' suudai' na pai' pui' ti tñi' Paapos. Ba' na mit pai' dhuuk mummi ñir ba ai, mi' ba tñi mit maa'n gu Israel kam maa'nkam nax jiboiñara' ka' gio na giilhim jix iatbi' ka' na pui' kai'chdha' na sap bhaankam tu a'gada' gu Dios. ⁷ Ba' dñi' dñi

maa'nkam nax jiboiñara' ka' mi' daaka' buiñor gui' na mi'r gø'kam ka' na pui' tii' Serkio Paulo, nam gu' gook dit maap jix bhai'm daa'nka'. Ba' dhi' dhi gø'kam jix chi bhii'ñ ka' gio nax chu matda' ka', ba' na pui' ba tē kēē na mit mi' pai' ba ai gu Bernabee gio gu Saulo, mui' ba tu ja joochxi, na gu'x ja kaim nam tu a'gidha' gu ñio'ki'ñ gu Dios. ⁸ Ba' na mit pai' dhuuk mu jimiiik bhai' ji chu a'gi gu gø'kam, mi' dhir ja'p mui'p ñiokim gu jiboiñarkam gui' nam Eliimas ki'n jix mat ka' gu griago ñi'ook ki'n, na gu' tii cham aa' na mu ja'k ba ji ja kaaya' gu gø'kam. ⁹ Ba' gu Saulo gui' nam Paablo ki'n jup jix mat ka', na gu' gø' bhaan tajaanixchu' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', mui' xi chiigik ¹⁰ jup titda gu jiboiñarkam:

— ¡Ja'p moox buam tomaat ap jiñ jaduun, gio nap jix iatbi', gam nap cham kii'galhi'ñ gu'x kii'p jum duukam! ¡Jir maraa'n ap dho gu ja'ook! Tii' nap gu' cham aa' nam kaaya' gu ja'tkam na jax ja'k jir silhkam nam mi' pui' jimia' na jax jix aa' gu Dios. ¹¹ Ba' xib tu' na jax chui'ka', ka xim tulhiñchuda' guch Gi'kora', cham ñia ka' ap ji'k tanoolh, jix chu tukgam ka' pix ba' sia ku tiix chu maax ki'n gu tanoolh.

Ba' mi' jotmoda' nat jax pu tii'n, bhai' pix cham ji ñia gu Eliimas, mi ja'p ba' nai' tii ba tu umuagi'ñ na jaro'i iam nobchi ba baidhika', na gu' pu cham ji'x ka ñia. ¹² Ba' nat pui' ji' ti tii gui' na mi'r gø'kam ka', giilhim jix choo'n, ba' ba ti jii'ñ nar silhkam gu pui' na jax tu a'gi'ñ gu Paablo gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee bhammi

dir ja'k Antiokiia gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibիր

¹³ Ba' mummi dir Paapos gio gamai'p ji jii mit gu Paablo gio gui' na ja biim jim, dai na mit jax bha tītis bhaan gu gē' kanuub na mi ja'p sē' suudai' jugii'ñ. Ba' silh bhammi dir ja'k pu bhii mit na pai' pui' ti tii' Perje, gui' na bhaan bipio' gu Panpiilia dibիր. Dai gu Juan ba' mi' dhir pu ja'k gi bhammi ja'k Jerusaleen. ¹⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Perje, bhai' dhir baasi'n ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Antiokiia, gui' na mia'n bipio' gu Pisiidia dibիր. Ba' nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' jiimdat mi ja'p ji dharaibu mit. ¹⁵ Ba' moo ja'xpix ba ja bai'ñ am gui' nam bhai'r ja gē'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam na mit pai' dhuuk xi chīmuk nam ja jiñkuixdhimik gu u'uan gu ja'tkam mi' na pai' tu ua'ñix gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam, gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ba' ba ja chian am nam tu ja a'gidha' gu ja'tkam, jup ja titda am:

—Ea no' pim jax jix chu a'gam jich jaaduñ na pim ki'n ja guguuxdha' dhi ja'tkam, xib jir am na pim ya' pui' xi chi'ya'.

¹⁶ Ba' gu Paablo nat jax jup kikbo, ja'p xi ja duiñ nobii'ñ ki'n gu ja'tkam nam sap ba' xi kaaya' ip na jax tu ja a'gidha', jup ja titda:

—Ea na pim xiñ kaaya'ñ jaaduñ Israel kam gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm nii'ñ gu Dios. ¹⁷ Dho gu' gu ja Dios tuk gu Israel kam ja'tkam ja a'm ti tiigik ji guch bopxi kat,

ba' ja a'm ðir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam jano' nam pai' dhuuk mu ja'k oi'ñka' Ejipto ja bui gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam, gatuuk ba' mi' dhir ba ja boosolh sia kum tii cham aa' gu mi' kam. ¹⁸ Ba' gatuuk nam pai' dhuuk bhammi ðir xi dharaat gampix jix chu gak kir gu gook oo'm oidha' juugit, tii tu nakoo'nda' gu Dios nam cham mi' pui' jii'mda' na jax jix aa'. ¹⁹ Gatuuk ba' dai nat ba ja koi gu Dios gu jai' ja'tkam ji'k xijum gok kap gø'gør kikcham nam bha ja'p oi'ñka' Kanaan na sap ba' bha ja'p ja oi'ñchuda' guch bopxi kat. ²⁰ Ba' jano' ðir nat pai' dhuuk ja a'm ti tii gu Dios guch bopxi kat, jup duu maakob jix cha'tmam oo'm daman jix chamaam mambhix (430) oidha' na mit ba' pik bhammi ja'k ba ai Kanaan.

Jano' ba' maa'n gø'kam ki'n ja bui ba dai gu Dios, gatuuk ba' jumai gø'kam ki'n jup dai nat pai' dhuuk ba muu, gio mi' dhir jumai ip nat pai' dhuuk jup muu, gammiji pui' jano' juugit nat pai' dhuuk gø'kam ki'n jup daasak gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' tii' Samuel. ²¹ Mi' dhir ba' jix io'm gø'kam ki'n maa'n ja buip bax aa' am na daasa' gu Dios na sap ba' ja silhka'nda', gio no't ba muu, mi' dhir gu maraa'n jup bar ja gø'kam tuk ka', gio mi' dhir no't jup ba muu, gu maraa'n ip jup bar ja gø'kam tuk ka', gammiji pui'. Ba' gu Dios gu Sa'uul gook oo'm oidha' ja bui gø'kam ki'n daasak, gui' nar maraa'n kat gu Sis na maadit jir bopxi'ñ kat gu Benjamiin. ²² Gu' ji na gu' mi' dhir cham ka aa' gu Dios nar ja gø'kam tuk ka' gu Sa'uul guch bopxi kat, na gu' cham mi' pui' ka jim na jax jix aa'. Jumai ba' ja bui gø'kam ki'n jup dai na pui' tii' Dabii, na gu' sap mi' pui' jim

na jax jix aa', na ja'pni kai'ch gu Dios: “Gu Dabii gui' nar maraa'n gu Isai, mi' pui' jim nañ jax jix aa', gio nax aa' na mi' pui' tu duña'a' nañ jax ilhii'ñ, pui' kuñ ba'x kiigalhi'ñ.” ²³ Ba' maadit gui' nam jir bopxi'ñ kat gu Dabii jir di' gu Jesus, gui' nat bha joot gu Dios ya' dhi oi'ñga'n na ba' ya' uañchuda' gu ja ua'tulhdhara' gu Israel kam ja'tkam nat jax pu ba tu dai biipi' dir. ²⁴ Ba' gu Juan pu ba ja aagi'ñ gu Israel kam ja'tkam na ba' moo ya' ba aaya' gu Jesus, na pui' ja titdada' na ja a'm jum aa' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam bam bopkona', na gu' sap bar mia'n na bhai' ba jim guch Xoi'kam. ²⁵ Ba' mikkat na pai' dhuuk bar mia'n nam mu'aa' gu Juan, ba ja aagi'ñ gu ja'tkam na sap cham tu'r di' guch Xoi'kam, jup ja titda: “Aañ cham tu'r di' guch Xoi'kam na pim aapi'm jax ilhii'ñ, gu' matgim gui' gatuuk bha jim ji na ni ji'x kuñ cham iam jir jupaabkamu'n nañ iam tu' suuska'n jup ba kookoxdha' git, na gu' giilhim jix io'm jir gø'kam.”

²⁶ Ba' dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga gu pui' nach jax ja'k cham kach chulhiina' gatuuk nach pai' dhuuk ko'ya', gu' dhi' aapi'm ji na pu jam bui ba jim jiñ jaaduñ na pim jir bopxi'ñ gu Abraam, gio aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim tu' ka'm ñii'ñ gu Dios. ²⁷ Gu' ji na gu' gui' nam bhammi oi'ñka' Jerusaleen, pu cham maatit am nar tu'p tu'm da' gu Jesus, ni gu ja gø'gørkam tuk kum cham mat ka', gio nam cham maatit køø'kø' gu u'uan na jax ba' kai'ñkam jup jum kai'chdha' mi ja'p na mit pai' jax tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios nam tii tu jiñkui'ñdha' bhai' na pai' tum daanda' gammiji na

pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda' na dhi' bhaan tu a'gat jup kai'chdha'. Dhi' dho ba' pix pui' ja'k tu kuugalh jamit na jax bam kai'ch gu u'uan na mit tu chia nam mu'aa' gu Jesus. ²⁸ Sia ku gu' tti cham tu' kuiñcha bia'kat nam jax dhui mu'aa' git, chia mit pix ji gu' gu Pilaato na ja chiñia' gu sandaarui'x chugi'ñ nam kuruus ta'm sissapai mu'aa'. ²⁹ Ba' gatuuk nat pai' dhuuk bix ba tum kuugalh gu pui' na jax chu ua'ñix bhaan gu u'uan, giop ba tibiañ jamit bhai' dhir bhaan gu kuruus, mi' dhir ba' dai na mit ba yaas. ³⁰ Ku ba' gu' gatuuk giop dua'ñ ji gu Dios. ³¹ Ba' mui' tanoolh gio ja buip xi oilhimik gui' nam ji'k pu maap oipoda', pui' na jax nam mu jimmida' bhai' dhir Galilea bhammi ja'k Jerusaleen. Ba' xib jir di' am gui' nam nai' tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam bhaankam guch Xoi'kam.

³² 'Pui' kuch ba' aach ya ja'p jup ba tu jam a'gidhim dhix bhai'm kai'chdham ñi'look. Na gu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios guch bopxi kat na pu tu duñia' ja bui, ³³ aach jich bui pui' ja'k ba tu kuugalh nach jir ja bopxi. Ba' dhi' bhaan jix maati' nat pui' ba tu duu nat giop dua'ñ gu Jesus, pui' na jax ba tu ua'ñix bhaan gu u'uan mi' na pai'r Salmos ta'm, na ja'pnim kai'ch: "Aañ joidham jix bhai'ñ chaat nap jir jiñ mar." ³⁴ Pui' pu ba kai'ch gu Dios na pu'ñi giop dua'ñdha' na ba' cham jum ja'bsuna' gu tukga'n, pui' ku ba' jumai kap ja'pnip tu ua'ñix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch: "Tu kuugalhdha' iñ gu pui' na ñich jax ja'k ba tu daax gu Dabii nañ pu tu duñia'." ³⁵ Pui' ku ba' ja'pnip tu ua'ñix ip jumai kap, nap jum kai'ch: "Nap gu' pui' tu duñia' na cham tu'm ja'bsuna' gu tukga'n gum tujuandam tuk, na gu' mi' pui' tu

duñiim nap ji'k jax jix aa'." ³⁶ Ba' gu Dabii cham tu' dñilh jum aagat jup kai'ch, na gu' ja'ppix jir ja gø'kam tuk kat gu ja'tkam na jax pix ja'k chiañidha' gu Dios. Na gu' nat pai' dhuuk ba muu, cham tu' gio duadik jup ka bam mi' na mit pai' yaas ja sanoop nam pai' yassap gu gi'korga'n, gu' mi' ji nat pum ja'bsu gu tukga'n. ³⁷ Gu' gui' nat jaroi' Dios giop dua'ñ, cham tu' ji nat jum ja'bsu gu tukga'n, nat gu' giop bamii' mi' dhir koi'ñga'n tir. ³⁸⁻³⁹ Ba' gu xib dai na jam a'm bam aa' pix ba'ñ jaaduñ na pim jix mat ka' na gu Jesus buiñor jix bhail na pim ti jii'ñdha' na ba' pu'ñi ja'k uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara', pui' na jax gui' nam cham mi' pui' jim gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moises na tu aagix ka' no' cham ji'x ka bhail na uañchuda' gu ua'tulhdhar ga'n. ⁴⁰ Moo pim mi' pui' xi jimiiñ jaaduñ nañ jax jam titda na pim cham mi' pui'p ba ji bubuakia' na jax jum kai'ch gu u'uan mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pnim kai'ch:

⁴¹ Ba jiboi'ñgia' pim totdoni aapi'm na pim cham ti jii'gi'ñ gu pui' na jax tii kai'chdha' gu Dios, nañ gu' aañ bñix aixim ka tu duñia' aapi'm jam bui, dai ji na pim gu' cham ti jii'gi'ñdha' sia ku jaroi' tii ba jam aagi'ñ.

⁴² Ba' na mit pai' dhuuk ba tñmu nam xi chu a'gimik, na mit mi' dhir ba bubua na pai' tum daanda' gu Paablo ja bñim gui' nam maap jim, mu ja'p pui' ba ja titda am gu ja'tkam nam sap gio pui' ja'k jup tu ja a'gidha' na pai' dhuuk gio mui'p jim bhiiya' na cham tum juanda'. ⁴³ Ba' na mit pai' dhuuk xi chñmuk nam tu daañimik, na mit mi' dhir ba jii gu Paablo gio gu Bernabee, jai'p ma ja

oi mit gu Israel kam ja'tkam gio jai' gui' nam pui' ja'k jup ba tu jimda' na jax gu Israel kam. Ba' gui' xi ja guguux jamit nam sap cham jim o'joldhat gammiji b̄ix ja jujur ki'n ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sap pu kai'ñkam jix ja joi'mdak ja a'm ba ti t̄i gu Dios.

⁴⁴ Ba' gu jumai simaan nat pai' dhuuk giop bam ai na cham tum juanda', giilhim mui' mi' mam jumaap jamit gu ja'tkam gu mi' kam ḡe' kiicham nam jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios na mi' tu a'ga gu Paablo. ⁴⁵ Gu' ji na gu' gu jai' Israel kam ja'tkam nam cham ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, giilhim bhai' ji bhaak jamit na mit ba ja t̄i gu ja'tkam nam nammi xi ju' nam mi' t̄e k̄ēe. Ba' bhai' ji ñiokbo mit buiñor gu Paablo, b̄ix aixim jam t̄i xi ch̄tda.

⁴⁶ Gu' ji na gu' gu Paablo gio gu Bernabee cham ji chotdonit mui'p xi chu a'ga am, jup ja titda am:

—Gu' aach aapi'm ji ba' pik bha jam aa'ñdham dhix bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na pim jir Israel kam ja'tkam, gu' ji na pim bak gu' cham kaim, cham maachim japim na jax ja'k gammiji jam a'm ba ti ñiil'ñdha' gu Dios. Ba' gu xib tu' na jax chui'ka', ya' dir ja'p ja'k gu jai' ja'tkam jach pix ba tu ja a'gi'ñpu' nam cham jir Israel kam ja'tkam, ⁴⁷ na gu' pui' ja'k jix aa' gu Dios na pui' ja'k tu ua'ñix bhaan gu u'uan, na ja'pnim kai'ch:

Aañ pui' ja'k tu'm ki'n bam dai nap ja'p ji buusnia' na jax gui' na ki'n jix chu maax ka' ja bui b̄ix gu ja'tkam nam jai' ñiiñio'k ki'n tu a'ga, na ba' ya' dir ja'p ja'k jix bhaai'n ka' nap tu ja a'gi'ñmira' b̄ix kap na j̄ix jir oi'ñga'n nam ba' maat̄i mi' pui' ba jimia' nañ jax ja'k cham ka ja tulhiiñchuda'.

48 Ba' na mit pu'ñi kai gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, joidham jix bhai'm ilh jamit, ba' pui' ji chii mit na sap jir jix kii' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora'. Mi' dhir ba' dai na mit ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam bix nam ji'k pu ba aagix bii'pi' dir nam pu'ñi ba ti jii'ñdha' nam jax ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' gu Dios. 49 Gatuuk ba' mu ja'p nai'p ji chu ja a'gi mit gu ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam mu ja'p oi'ñka' na ji'x bhaan bipio' gui' gu dibii'r. 50 Gu' ji na gu' gu Israel kam ja'tkam gui' nam cham ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, gui' na mit bii'pi' dir pu ba ja ñiok, bhai' ji ja iatgi mit ji'kchi gu u'uub nam jir jix chutumñigam ka' gio nam tu' ka'm ti ñii'ñdha', gio ba' jai' gu chichio'ñ gui' nam bhai' gè' kiicham jir jix a'aixkam ka', nam pui' ja titda nam sap mai' ja jootsa' gu Paablo gio gu Bernabee. 51 Ba' gui' bhai' dhir jup ba jii mit, dai na mit mi ja'p xixiixkak gu dibii'r nat ji'x mi' bam ti ja tooton am na ba' bhaan jix maati' ka' na mit jai' cham ja kiigalh gu bhai' kam. Bhai' dhir ba' mu ja'k pu bhii mit Icoonio. 52 Ku gu' gui' na mit ji'k ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam joidham jix bhai'm taat am ji, gio na gè' ja a'm jup tu'ii' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'.

14

Na ba jimia' Icoonio ja'k gu Paablo gio gu Bernabee

1 Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ja'k jup ba ai Icoonio gu Paablo gio gu Bernabee, ma jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mi' bhai' ji chu ja a'gi mit ip gui' nam ji'k mi'p tu'ii' nam tu daan. Ba' giilhim joidham jix bhai'

xi bua am nam xi ja kəə, ba' mui' ja'tkam piɣ ja'x
 ji chi jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam pui' na jax
 gu Israel kam gio gui' nam cham jir Israel kam
 ja'tkam. ² Ba' jai' dhit nam cham ti jii'gi'ñ buiñor
 guch Xoi'kam nam pui'p jir Israel kam ja'tkam,
 bhai' giilhim ji ja a'ga mit ja bui gui' nam cham
 jir Israel kam ja'tkam nam sap ba' pui' jim aaga'
 nam cham jir kiki' ja'tkam gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ
 buiñor guch Xoi'kam. ³ Ba' pui' kai'ñkam bhai' pup
 oipo am gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, mui' tanoolh
 jamit bhai' juruuñ, tu ja a'gi'ñdha' am gu ja'tkam
 cham ji totdonit, nam gu' buiñor jix biiñak ka' guch
 Gi'kora', gio na gu' ja palhbui'ñdha' nam jup tu
 buada' gux kii'p jum duukam nam tu' cham pai'
 nii'ñdha' gu ja'tkam na ba' bhaan jix maati' ka'
 nar silhkam ka' gu pui' nam jax kai'chdha' nam
 pai' dhuuk tu a'gada' na jax ja'k jix chu joi'gi'n gu
 Dios. ⁴ Ba' cham tu' maa'n ñi'ook kap duuk am gu
 ja'tkam gu bhai' kam gə' kiicham, nam gu' jai' mu
 ja'k ba ja kaichu' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, jai'
 ba' mu ja'k jup ja kaichu' am gu Israel kam ja'tkam
 gui' nam jix bhaak ka' ja bui dhi gook. ⁵ Ba' dhi'
 dhi Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel
 kam maap ba tu a'ga mit ja biim gu gə'gə'rkam nam
 sap pu ja dooda' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam nam
 jax ilhii'ñ, gio nam ja ma'yasai ja kooda'. ⁶⁻⁷ Gu' ji
 na mit gu' pui' ba ti kai gu Paablo gio gu Bernabee
 nam ba ja o'bhagi'ñ, ba' bhai' dhir mai' ma boop
 jamit, Listra ja'k jamit pu bhii, gatuuk ba' bhai'
 dhir Derbe ja'k jup bhii mit. Ba' tu ja a'gidhidha'
 am gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook sia
 mu ja'p na pai' ji'dilh jir kikcham. Ba' dhi gok kap
 kikcham na mit ai bhaan bipio' gu Likoonia dibiiir.

Gu Paablo nam ba ma'yasa' joodai ki'n gu Listra oi'ñkam

⁸ Ba' bhai' Listra maa'n jup jai'ch ka' gu maa'nkam na cham tu oirida', na gu'x ma'mkulhi' ka' pu ilhi'ch dhim dir nat pai' dhuuk dir maaxir. Ba' dhi' dhi maa'nkam mi ja'p daakat kəə gu Paablo na tu a'ga. ⁹ Ba' na xi ñii'ñ gu Paablo nax io'm soi'm ilhii'ñ gu maa'nkam, ba maat na tiix dhuadhim nax aa' na ba tu oirida'. ¹⁰ Ba'p titda gu Paablo gə' ki'n:

—Jiñ jaduun, xi kikbo!

Ba'x ki' nammi ja'p pu tuu'n gu maa'nkam nat jax pu ti'n, jano' dir ba' bhai' pu ji chu oilhich. ¹¹ Ba' pix jiiñak suulh jamit gu ja'tkam bhai' kam Listra na mit pu'ñi ji chiigik gu Paablo nat dua'ñ gu maa'nkam, jup kai'ch am gu Likoonia ñi'ook ki'n:

—Xib ba' ya' ba ai mit gu didios jich bui ja'tkam jup jim duuk.

¹² Ba' gu Bernabee pui' xi chiiti' am na sap jir di' gu ja dios tuk gui' nam pui' tiiti'nda' Seus, gu Paablo sap ba'p jir di' gu jumai ja dios tuk gui' nam pui'p tiiti'nda' Eermes, na gu' dhi' pik nax io'm mui' xi chu a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook.

¹³ Ba' gui' na bhair' gə'kam ka' bhai' na pai' tu daanda' ja biim gu ja'tkam buiñor gu ja dios tuk gui' nam pu'ñi tiiti'nda' Seus, bhai' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki mu ja'k irban dir bhai' gu gə' kiicham, xi mi nat ja saadam gu tutuur, na sap ba' ja makgixidha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai, gam yooxi' xi chu ua'. Mi' dho gu' bax chu ja makgixidham, gio na ja bui bax chu daañim ja biim gu ja'tkam. ¹⁴ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat gu Bernabee gio

gu Paablo, giilhim jix buam jum ilh jamit, ba' xi ja saassak jamit gu daam dir kam ja kuktun mui' ji jii mit miji ja'p ja saagi'ñ gu ja'tkam, xi jiiñkidhat am jup kai'chim am:

¹⁵ —Cha'pim pui' tu buada'ch jaaduñ. Nach gu' aach jir ja'ppix ja'tkam ja'p na jax aapi'm. Gu' aach pu kai'ñkam ji ba' bha jii na chich bha jam aa'ñdham na pim cham pui' ja'k ka tu buada', na pim mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios nar maaxik dua kam gui' nat jaroip duu gux dhaam, gio dhi dibir, gio gu suudai' na gè' nai' suu'n na jix jir oi'ñga'n, gio na jik tu'x chu jai'ch bir ji'ma'n bhaan. ¹⁶ Na gu' sia gu bijik na cham tu'p jum buixi'ñdha' gu Dios ja bui gu ja'tkam nam bir aixim pix tu jimda' nam jax ilhii'ñdha' dilh. ¹⁷ Pu gammiji jix bhai' tu buada' na jax jir am, pui' na jax aapi'm na bha jam joochxi'ñ gu duuk na ba' ki'n jix bhai' tu kaipbhar na pim ba' gammiji bia'ka' na pim tu' xi kua'dat jix bhai'm taat ka'.

¹⁸ Gu' ji na gu' ni jix kum pui' ilhii'ñ nat jax ti xi chu ja a'gi gu Paablo, nam gu'x xijaim ilhii'ñ, jix ja makgirxidham am pix ji gu' gu tutuur, gio nam jix chu daañim ja bui.

¹⁹ Ba' moo bhai'p ba ai mit jikchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam jix bhaaktu' ja bui gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gui' nam bhammi oi'ñka' Antiokiya gio gui' nam bhai' ja'k jup oi'ñka' Icoonio, ba' bhai' ji ja iatgi mit nam bhai' kax ja daañim. Ba' gui' giilhim bhai'p ji bhaak jamit, maap jamit xim daagik bhai' ji ma'yasa gu Paablo joodai ki'n. Ba' nam pai' dhuuk ilhii'ñ nat ba muu, timirak jamit mu ja'p xi buapuk na pai'r ju'ñdharan bhai' gu gè' kiicham. ²⁰ Ba' gui' nam ti jigi'ñdha' buiñor guch

Xoi'kam mui' jim jumaap jamit mi' na pai' kaat gu Paablo. Mi ja'p gu'kat jam ba' mi' ba nii'ñ bix xikoolh dhir, ba' bhai' ji bam gu Paablo. Mi' dhir ba' dai na mit ba baidhak ip gio mu ja'k irban dir gu gē' kiicham na sap ba' ja bui xi chibiapui. Buimgidhak ba' dai nat ba jii Derbe ja'k bima'n gu Bernabee.

²¹ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' ba ai Derbe, bhai' ji chu ja a'gi mit gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Ba' mui' ja'tkam pax ja'x jup ji chi jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' dai na mit bhai' dhir ja'k ba suulh baasi'n ja'k Listra, bhai' nam pai' dhir ja'k jiiim. Bhai' dhir ba' gammiji ja'k jup bhi mit lagoonio gio ba' bhai' dhir Antiokiya ja'k ip. ²² Ba' bhai' ji' ja'p na mit jax bhi, giop xi ja guguuxdhidhat am gui' na mit ji'k biipi' dir ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja titdaim nam sap gammiji bix ja jujur ki'n pu ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio nam jup ja titdaim ip na sap jum aa' nam jum tulhiiña' bix aixim nam ba' pu'ñi ja'k dui gammiji buiñor ba'p tui'ka' gu Dios. ²³ Gio ba' nam ji'ma'n xi ja darsaidhat gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' ja guguuxi'ñdha' gu jai' nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam. Ba' gatuuk nam pai' dhuuk xi chiumidhat nam xi chu ja daañxidhat gio nam jum saabuimii, pui' xi ja titdaidhat am na gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Gi'kora' gui' na mit jaroi' buiñor ba ti jii'ñ.

*Na ba jimia' gu Paablo gio gu Bernabee Antioki-
iya ja'k gui' na bhaan bipio' gu Siiria dibir*

²⁴ Ba' bhai' dhir pu jii mit na pai' bhaan bipio' gu Pisiidia dibir, gui' na Panpiilia dibir bhaan

jup bipio' mit ba'p ba ai, bhai' na pai' pui' ti tii' Perje. ²⁵ Ba' bhai'p ma tu ja a'gi mit gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook. Gatuuk ba' dai na mit giop ba jii Ataalia ja'k, bhai' na pai'r ju'ñdharan gu gø' suudai'. ²⁶ Ba' bhammi ðir na mit jax bha tii'tis bhaan gu gø' kanuub, bhai' pu jii mit mi ja'k Antiokiiya mi' nat pai' ðhir mu ja joot gu Dios nam bhaankamu'n tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam. ²⁷ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai Antiokiiya, ba ja bai mit gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu gux kii'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam ba' ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ²⁸ Mi' ba' pup oipo am gu Paablo gio gu Bernabee ja bui gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, mui' tanoolh jamit mi' juruuñ.

15

Nam Jerusaleen maap jim jumpadai ba tu a'gada' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

¹ Ba' jano' ji'kchi mummip ba ai mit Antiokiiya gu Judea oi'ñkam, ba' mi' bhai' ji ja iatgi mit gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam pui' ja titda na sap cham ji'xkat uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara' no'm cham matgilhdhix nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'. ² Ba' gu Paablo gio gu Bernabee ji'x juugit ja bui tii ma ñiokbo mit, gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Pui' ku ba' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham Antiokiiya kam ma ja darai mit pu chu'm ki'n gu Paablo gio gu Bernabee gio ba' jai' ðhit gui' nam

pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam sap mu jimia' bhammi Jerusaleen nam ja tikkapu' gu dhi' pui' jì' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam jì'k ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

³ Ba' gui' mi' dhir jup ma jii mit Antiokiiya bhammi ja'k Jerusaleen nam jax ja titda gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gamai' kikcham nam jax bhijim gui' na bhaan bipio' gu Piniisia dibir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Samaaria dibir, xi ja aa'ñdhidhat am gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam jir Israel kam na mit sap pui'p ba ti jü'ñ buiñor gu Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam, gio nam sap cham tu' mi' pui' ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat bipi' dir. Ba' bix joidham jix bhai'm ilh jamit na mit jì'k kap pu'ñi ja aa'ñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir Israel kam.

⁴ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen gu Paablo gio gu Bernabee, pix jix bhai' ja tü'n jamit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio gu noonbi'ñ guch Xoi'kam, gio ba' gui' nam ja guguuxi'ñdha' dhi' jì' nam ti jügi'ñdha'. Ba' pui'p ba ja aagi'ñ am nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit ti jü'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ⁵ Ba' jai' dhit nam bhai'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tüti'nda' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na mit jax guguu jup kai'ch am:

—Dho dai dho ba' na ja a'm bam aa' na pim ja matgilhdha' gui' nam pui' mu pai' ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam nam cham jir Israel kam ja'tkam, gio ba' na pim ja chiñia' nam mi' pui'

jimia' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix ka'.

⁶ Ba' maap jim jumpadak ma tu a'ga mit gu noonbi'ñ guch Xoi'kam gio gu jai' gui' nam ja guguxi'ñ gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ⁷ gu' ji nam gu' cham maa'n ñi'ook jup bua. Ba' gu Peegro nat jax kikbo jup ja titda:

—Ea na pim aañ alhiop ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiida'. Dho gu' na pim jax bax maat jia nat j'kchi tanoolh bap duu nat dir jiñ a'm ti ti gu Dios aapi'm jam bui nañ ba' nai' tu ja a'gidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ nam ba' kēēji mi' pui' ba jimia' na jax jix aa'. ⁸ Gu' ba' na gu' gu Dios jix bhai'x maat jia gu ja jujur am bhaan, ba' ja tajaañxi gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ja'p nat jax jich tajaañxi aach. Ba' dhi' bhaan jix maati' na pui'p jix ja kii'galhi'ñ sia kum cham jir Israel kam ja'tkam. ⁹ Cham tu' jai' kam ja ilhii'ñ gu Dios sia kum cham jir Israel kam ja'tkam, pui' pix jup ja ilhii'ñ ji matgim na jax aach. Dhi' bhaan jix maati' nat pui'p uañchuda gu ja ua'tulhdhara' na mit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam ja'p na jax aach. ¹⁰ Ba' gu xib, jax ku pim ba' tu' pix ilhdhat gu Dios pui' kai'ch na pim ja chiñia' guch jaaduñ nam pu duñia' na jax ja'k giilhim jix xijai, na cham j'xkat jaroi' pu duñia' sia aach, ni guch bopxi kat dho moo kum cham mi' pui' jiimdat? ¹¹ Gu' matgim na chich ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' pix ba uañchudhix ji guch ua'tulhdhara', nat gu' ba tu namki gu Gē'kam Jesus sia ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

12 Ba' mi' pi'x pup tu'ii' am, pu cham jaroi' ñiok, dai nam tē kēē pi'x nat pai' dhuuk bhai'p ji chu a'ga gu Bernabee gio gu Paablo, nam ja aagi'ñ nat jax ja'k ja palhbui gu Dios na mit jup tu duu gux kii'p jum duukam ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam nam tu' cham pai' nii'ñ, na ba' bhaan jix maati' ka' nam silhkam jup kai'chdha' nam pai' dhuuk tu ja a'gi'ñdha'. 13 Ba' na mit pai' dhuuk tiimu nam xi chu a'gimik, mi' dhir ja'p mui'p ji ñio gu Santiago, jup kai'ch:

—Ea na pim aañ jup xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiida'. 14 Dho gu' ya' bach aagi'ñ dho dhich jaduñ Simoon nat jax ja'k pui' ja a'm ti ti gu Dios gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam gui' nat biipi' ja a'm ti ti nam ba' mi' dhir bar ja'tkam tugi'ñ ka'. 15 Ba' dhi' ya' pui' ba tum kuugalh dho gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, na ja'pni mui' ji kiksa:

16 Mi' dhir ba' dai nañ giop ba kisa' gu bhi'ñbaki'ñ gu Dabii gui' na xib ialhix, biix gu tuumki ga'n jañ maap jumpadai mi' pui' duñia' na jax tui'kat biipi' dir,

17 nam ba' soi'm ilhdha' aañ jiñ bui gu Israel kam ja'tkam ja biim gu jai' ja'tkam nam biix aixim jai' ñiiñio'k ki'n tu ñiok nam ji'k pu ba aagix nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui.

18 Ba' dhi' guch Gi'kora' nat pu'ñi ja'k ti bijik.

19 'Ba' gu xib aañ pui' ilhii'ñ jiñ jaaduñ na gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam, gui' nam ji'k mi' pui' jimiim na jax jix aa' gu Dios gio nam cham pui' ja'k ka tu jim nam jax ja'k tu jimdat biipi' dir, na pim cham ja chianda' nam mi' pui' duñia' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix

ka'. ²⁰ Dai p̄ix ji nach mui' xi chu ja ua'ñxidha' na pui'm kai'chidha' nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makḡirxix ka' gup duiñxim didios, sia gu i'ir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub. ²¹ Nam gu' pu bijik dir ba'x jai'ch nai' ja'p gui' nam pu'ñi ja'k tu a'gada' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na pui' ja'k tu aagix, gui' nam gammiji jñkui'ñdha' mu ja'p nam pai' jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam jano' na pai' dhuuk cham tum juanda'.

Gu Israel kam nam ba tu ja ua'ñxidha' gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam

²² Ba' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam ja b̄im gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' b̄ix dhi' ji' nam ji'k ti j̄igi'ñdha', maa'n ñi'ook bap duu mit nam sap jai' dhit mu ja jootsa' ja b̄im gu Paablo gio gu Bernabee mummi Antiokiiya gui' nam pui'p ti j̄igi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bhai' ji aa mit gu Juudas gui' nam Barsabaas ki'n jup jix mat ka', gio ba' moo gu Siilas ip, nam gu' dhi' pik jix io'm tu' ka'm ja nai'ñdha'. ²³ Ba' mui' ba ja joot jamit xi ja maakak gu u'uan, na ja'pnim kai'chim:

“Aachi' nach jir jam jaaduñ gio nach jir noonbi'ñ guch Xoi'kam, ja b̄im gu jai' gui' nam ja guguuxi'ñ gui' nam ti j̄igi'ñ buiñor guch Xoi'kam, aach ya' dir mui' xi chu jam guguuxi'ñ jich jaaduñ, aapi'm na pim cham jir Israel kam na pim mummi oi'dha' Antiokiiya, gio gui' na bhaan bipio' gu Siiria dib̄ir, gio ba' aapi'm ip na pim bhammi dir ja'k jup oi'dha' na pai' bhaan bipio' gu Siliisia

dibiir. ²⁴ Ba' aach ya' pui' ba tē kēech jaaduñ, na mit jai' dhit ya' dir mummi ji eek bhai' ji jam iatgi, sia ku chich tii cham mu ja joot. Ba' aapi'm cham bhaai' na pim jax kam duñia'. ²⁵⁻²⁶ Ba' aach xi chu a'gak maa'n ñi'ook xip duuk pui' ja'k tii nach jai' dhit pui' ja'k tu'm ki'n ja darsa' nam mu jimia' mummi aapi'm jam bui ja biiim jai' guch jaaduñ, pui' na jax gu Bernabee gio gu Paablo, gui' nam jaroi'm tulhiin nam bhaankamu'n tu a'ga gu Gek'am jich Xoi'kam, nam tiix ja koodam ka' gu ja'tkam nam cham ja kaim ka'. ²⁷ Ba' dhi' nach jaroi' ja biiim mui' xi jam joochxidha', jir Juudas gio ba' gu Siilas ip, nam ba' diih jix bhai' jam aagi'ndha' na jax ja'k jir am gu dhi' pui' ji'. ²⁸ Na gu'x aa' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio aach diih nach mui' xich ga'nga, nar am nach cham jam chianda' na pim mi' pui' jimia' gu pui' na jax ja'k tu aagix ja bui gu Israel kam ja'tkam. Ba' dai na tu' pik jum aa' na pim pu duñia', ²⁹ na pim cham ka ja kua'da' gu sasoi' gui' nam ja bui makgixix ka' gu didios jup duiñxim, sia gu i'ir na pim cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' na pim cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub. Ba' bix dhi' pui' no' pimit mi' pui' jii, jir pui' ka' dho na jax jir am. Ja'pni daipu."

³⁰ Ba' gui' dai na mit jax ja tabuimgi gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam pu jii mit mu ja'k Antiokiiya, mu ja'k na mit pai' ba ja joot. Ba' dai na mit jax eek maap xi ja jumpadak ba ja maa mit gu u'uan gui' nam ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam. ³¹ Ba' gui' dai na mit xi jii'kui, ba' joidham jix bhai'm ilh jamit, na gu' joidham jum kai'ch nam jax ja guguuxi'ñ. ³² Ba' gu Juudas gio gu

Siilas jix io'm jup xi ja guguux jamit, na gu' pui' ja'k ja a'm tajaanixchu'nda' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam ba' bhaankam tu a'gada' gu Dios. ³³ Ba' gatuuk ji'kchi jurni'ñ ki'n mi' dhir ba ja joot jamit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap giop ba jimia' bhammi ja'k Jerusaleen na mit pai' dhir mu ja joot, dai na mit pui' ja'k xi ja tabuimgidhak na sap gammiji ja a'm ti niidhidha' guch Xoi'kam. ³⁴ Dai ba' gu Siilas mummi pup bii, ³⁵ gio ba' gu Paablo ip gio gu Bernabee, mi ja'p jam ba' pu oipot tu a'gada' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios ja biim jai' mui' dhit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

Gu Paablo na giop ba tu a'gara' gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' ki'n bar gookim ka'

³⁶ Ba' gatuuk ji'kchi jurni'ñ ki'n giop ba baidhim gu Paablo gu Bernabee, jup titda:

—Maik jach giop ja paxiartu'npu' guch jaaduñ mu ja'p biix kap na chich pai' jax bhii biipi' dir na chich pai' dhuuk tu ja a'gi'ñpuk gux bhaim kai'chdham ñio'ki'ñ gu Gø'kam jich Xoi'kam, nach ja ti'mpu' nam jax jum ilhii'ñ.

³⁷ Ba' gu Bernabee biix tiip jix baidhikam gu Juan gui' nam Maarkos ki'n jup jix mat ka'. ³⁸ Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, nat gu' biipi' dir gu Maarkos cham ja oi bhammi dir Panpiilia, baasi'n ja'k na mit ti ba tu a'gam gu ñio'ki'ñ gu Dios, dai nat bhaim dhir ja'k ba gi. ³⁹ Pui' dho gu' cham maa'n ñi'ook jup duu mit, dai nam jup kai'ch nam ji'dilh bhiiya'. Ba' gu Bernabee dai gu Maarkos xi baidhak ba jii bhammi dir ja'k Chipre na pai'

alhi'ch jir dibüir, dai na mit jax bha tütis bhaan gu gø' kanuub. ⁴⁰ Gu Paablo ba' dai gu Siilas xi baidhak jup ba jii. Ba' gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam ja a'mkam xi chu daani mit na mit jax mi' dhir gamai' ji jii na sap ba' ja a'm ti nüidhidha' guch Gi'kora' mu ja'p nam pai' jax bhüya'. ⁴¹ Ba' mummi ja'p ji bhii mit na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibüir, gatuuk ba' mi' dhir bhammi dir ja'k jup bhii mit na pai' bhaan jup bipio' gu Siliisia dibüir, ja guguuxdhim am gui' nam jik ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mu ja'p nam pai' jax tu daanda'.

16

Gu Paablo na ba baidhika' gu Timoteo

¹ Ba' bhammi dir ja'p ji bhii gu Paablo na pai'r Derbe gio ba' bhammi ja'k Listra, ba' bhai' ba ti maadit gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na pui' ti Timoteo, nar maraa'n maa'n gu ubii Israel kam na pui'p ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu taata'n ba' dair griago. ² Ba' büix pix joidham jix kügalhi'ñdha' am gu Timoteo gui' nam jik ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu bhai' kam Listra gio ba' gu Icoonio kam. ³ Ba' ba baidhim gu Paablo gu Timoteo nam sap maap tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñ'ook, dai nat büipi' dir xi matgilhdhak na mit ba' moo gamai' ji jii na sap ba'x maati' ka' na pui'p jir Israel kam, nam ba' sap jix kügalhdha' gu Israel kam ja'tkam gammiji nam jax bhüya' ja bui, nam gu' büix pix jup jix mat ka' gu Timoteo na griagor taata'n. ⁴ Ba' gammiji gu gø'gø' kikcham nam jax aajim ja bui

gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, bix jup xi ja aa'ñdhidhat am gu pui' na mit jax ja'k maa'n ñi'ook jup duu gu noonbi'ñ guch Xoi'kam bhammi Jerusaleen ja bim gu jai' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Ba' bix ja jujur ki'n jix biiñak ka' am buiñor guch Xoi'kam gio nam pix ji mui'dhidha', nam gu' jai' pix jup ji chi jii'ñdhidha' nabap tanoolh.

Gu Masedoonia kam maa'nkam na buiñor bam maaxdha' gu Paablo

⁶ Ba' pui' ja'k ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' nam cham tu' mu ja'k tu a'gapu' gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibir, mu ja'k ba' pu bhi mit na pai' bhaan bipio' gu Priijia dibir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Galaasia dibir. ⁷ Mi' dhir ba' nammü ju'ñdharan ba ai mit mi' na pai' dhir bhaan ba bipio' gu Miisia dibir. Ba'p jum aa' am nam mi' dhir mu ja'k jup bhüya' git na pai' bhaan bipio' gu Bitiinia dibir, gu' ji nat gu' gio pui' ja'k jup ba ja jujurtuda gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' ga'n guch Xoi'kam nam sap cham tu' mi' ja'k bhüya'. ⁸ Silh ba' pu bhi mit gammiji na pai' jax bhaan bipio' gu Miisia dibir, gammiji dir ja'k jamit ba' ba ai na pai'r ju'ñdharan gu gè' suudai', na pui' ti tü' Troas. Mi' ba' gan ji chibia mit. ⁹ Ba' tukaa' na ka koos gu Paablo, ba tütki maa'n gu Masedoonia kam maa'nkam nat mi ja'p ji kikbok sol' ba titda, ja'p sap kai'ch: "Mu jimia' ap iam bhammi dir Masedoonia nap jich palhbuidha'." ¹⁰ Ba' nat jax pui' ji' ti tü' gu Paablo, moo jano' jix kü' bach dhuu chich nach bar jiimdak bhammi dir ja'k

Masedoonia, nach gu'x maat na dhi'r di' gu Dios na much bai'ñ nach bhammi dir ja'p nai' tu a'ga' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ.

Gu Paablo gio gu Siilas nam Piliipos ji oipot ba tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios

¹¹ Ba' mummi dir Troas dai na chich jax bha tiitis bhaan gu gè' kanuub, pu jii chich silh bhammi dir ja'k na pai' ilhi'ch jir dibir na pui' ti tii' Samotraasia. Bhai' dhir ba' kabuimuk gio gamai'p ji jii chich baasi'n dir ja'k na pai' pui' ti tii' Niapulis. ¹² Ba' bhai' dhir Niapulis baasi'n ja'k jup bhai' chich na pai' pui' ti tii' Piliipos, ba' bhai' dhi' gè' kiicham jix io'm mui' bha oi'ñka' am gu Rooma kam ja'tkam, cham tu' pui' na jai' kap. Ba' dhi' bhaan bipio' gu Masedoonia dibir, bhai' ba' pup oipo ich jikchi tanoolh. ¹³ Ba' moo maa'nnim nat pai' dhuuk bam ai na cham tum juanda', ma jii chich mu ja'p ju'ndharan bhai' gu gè' kiicham, mu ja'p bix ak jach pix tu tui'dhi' nach pai' ilhii'ñ nam jum jumpa'nda' gu Israel kam ja'tkam nam tu daanda'. Ba' mi ja'p ba ja tii' chich maa'n kap nam tu daan gu u'uub, ba' aach mu ja'k ji ai. Mi ja'p jachich ba' ji dharaibuk bhai' ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñiook. ¹⁴ Ba' maadit gui' ji' gu u'uub Liidia tii', nar mu ja'k kam ka' Tiatira, ba' tu ga'rada' gu jajannulh gux ñakaabma' gux kikii'. Ba' na gu' gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, ba' pui' ja'k xi jurtuda nax bhai' xi kèkè' gu Paablo na jax kai'ch na tu a'ga. ¹⁵ Ba' ja'xpix dai nat ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, gio ba' nat bam bakua ja bim gui' nam jik jir jum maap oi'dhagim ka'.

Mi' dhir ba' dai na soi' bach chitda nach sap xi chibiappui mu ja'k na pai' kio, jup kai'ch:

—No' pim ilhii'ñ jiñ jaaduñ nañ silhkam ba ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, xi chibiappui pim muñ ki'aam.

Ba' aach jup ma oi, na gu' soi' kai'ch nach baidhim.

¹⁶ Ba' maa'nnim na chich giop ba tu daañim mu ja'k na pai' tum daanda', ba tii chich nach mui' ka jiiim na mi ja'p daa maa'n gu ubii tiyaa na bhaan jup tu'ii' gu cham kii' ii'mda'. Ba' bix aixim tu' na pix jix mat ka' no' jaroi' tu' tikka namkidhat, pui' kum ba' mi' daaska' gu ja'tkam, nam gu' mui' tuumiñ bhaan mi mai'chikda'. ¹⁷ Ba' gui' ji' gu ubii tiyaa gatuuk dir mui' jich oi jup kai'chim gø' ki'n:

—Dhi'ñi dhi ja'tkam jir tujuandam tugi'ñ am gu Dios gux dhaam kam. Pui' kum ba' ya ja'p tu jam a'gidhim na pim jax ja'k mi' pui' jimia' na ba' uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

¹⁸ Ba' maa'n na pui'ch chitda nach pai' dhuuk mui' ba jiiimda' mu ja'k na pai' tum daanda'. Ba' maa'nnim nax oodat pix ba køø gu Paablo, nat jax ja'k gi jup titda gu cham kii' ii'mda' na bhaan jup tui'dhi' gu ubii tiyaa:

—Aañ pum titda bhaankamu'n guch Xoi'kam nap buusnia' bhai' dhir bhaan dhi ubiiñ jaduñ.

Ba' mi' jotmoda' buus gu cham kii' ii'mda' bhai' dhir bhaan gu ubii tiyaa, jix kii' dho gu'p jum duu.

¹⁹ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gui' nam jaroi' mi' ka daaska' gu ubii tiyaa, na gu' cham ka bhaai' nam jax dhui bhaan ka mai'chia' gu tuumiñ. Na gu' nam tii xi ñii'ñ, ni ji'x ku cham ka mamti gu tu' nam tii xi chikka gu ja'tkam namkidhat. Ba' ba daa

mit gu Paablo gio gu Siilas, mi' dhir ba' dai na mit ba ja u'uuk mu ja'k irban gu gɛ' kiicham ja bui gu gɛ'gɛrkam. ²⁰ Ba' mu ji ja aichdhak bhai' ji ja iattulh jamit ja bui gu gɛ'gɛrkam, jup kai'ch am:

—Aach ya' ja bai'ñchu' dhi Israel kam ja'tkam nam mu ja'p oipot ja kokdhichu'n guch ja'tkam tuk, ²¹ gam nam pui' kai'ch nach sap maakam ba tu jimda' na jax ja'k ni ji'x ku iam jir am nach pui' ja'k tu jimda', nach gu' aach jir Rooma kam.

²² Ba' gu ja'tkam na mit pui' ji' ji ja kɛɛk, giilhim bhai' ji bhaak jamit, gio gu gɛ'gɛrkam ba pui' ip. Ba tu chia mit dho gu' nam xi ja kookoxdhai gu ja jannulh ja gi'bia' o'xia ki'n. ²³ Mi' dhir ba' dai na mit ba tu chia nam ja kuupa', ba' xi chianik jamit gui' na mi' tu nuuka'nda' na sap jix bhai' ja nuuka'nda' nam ba' cham bubuakia'. ²⁴ Ba' gui' nat pui'p ji ja kɛɛk, jix io'm tuukab ja'k xi ja kuu gio nat jix bhai' u'uux cha'm xi baapai gu ja tooton.

²⁵ Gu' ji na gu' moo jano' gu iraab tukaa' nam ka tu daan gu Paablo gio gu Siilas, gio ba' nam ka tu laala'n gu alabaa'n buiñor gu Dios, gam gu jai' nam tɛ kɛɛ gui' nam mi'p kuup, ²⁶ jotmoda'x io'm bhai' ji chum gi'nduki sia mi ja'p diirap miji irban dir mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' nai' pix jim kukpio' gu kiki'ñgob, gio ba' gu bapaiñum titropiñ am jup xi i'ki gui' nam ki'n ka buuplhich biix gui' nam mi' kuup. ²⁷ Ba' nat pai' dhuuk ba ñiñia gui' na mi' tu nuuka'nda', ba tiñ na biix kukpio'kix gu kiki'ñgob mi' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam. Ba' bhai' ji baabu gu tɛb kuxiiru'n na sap mi' xim mu'ai diilh, na gu' ja'p jum aa' na mit pu nakoo gui' nam mi' kuup na mi' ja nuuka'n. ²⁸ Gu' ji nat gu'

jotmoda' mu jiñkui gu Paablo, jup titda:

—Cha'p jum mumua'da'ñ jaduñ. Ya'p tu'ii' ich biix.

²⁹ Ba' pui' cham kam mua gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada' gu ja'tkam, dai nat ba tu chia pix nam ti bi'ñdha'. Mi' dhir ba'x choo'nnichgit gio na ji gi'bokidhat mirdat mi' ba baa nam pai'p tu'ii' gu Paablo gio gu Siilas, mi ja'p ba' ja tooton am biipi' dir ja'k o'lhia'n ki'n ji kikbo.

³⁰ Gatuuk ba' xi ja boosgak ba ja tikka na sap jax ja'k jix bhaai' na uañchudhix ka' gu ua'tulhdhar ga'n, jup ja titda:

—¿Tu'ñ jax dhuñia'ñ jaaduñ na ba' ba uañchudhix ka' guñ ua'tulhdhara'?

³¹ Ba' gui'p titda am:

—Dho nap ti ji'ñdha' dho buiñor guch Xoi'kam ja biim gum ki'aam kam na ba' ba uañchudhix ka' gu jam ua'tulhdhara'.

³² Ba' pui' xi chüdak bhai' ji chu a'gi mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', biix sia gui' nam ji'k mi'p tu'ii' kia'mi'ñ. ³³ Mi' dhir ba' dai nat ba ja bakuañ bha ja'p nam pai' jax jix ko'ktulhdhix nam ja gibiimik. Mi' dhir ba' dai nat ba ja umua' nam bakuana' mu ja'p na pai' suu'n gu suudai' ja biim gui' nam ji'k jir jum maap oidhagim. ³⁴ Mi' dhir ba' giop ba ja baidhak mu ja'k kia'mi'ñ, ba tu ja onbai' ba', joidham pix jix bhai'm taat ji gu' ja biim gui' nam jir kia'mi'ñ kam, na gu' sap joidham jir am na mit ba ti ji'ñ buiñor gu Dios.

³⁵ Ba' kabuimuk nat ba xia', mui' ba ja joot jamit gu ge'gerkam gu ja o'rosiiris tuk nam sap pu ti'npu' gui' na mi' tu nuuka'nda' nam pai' ja kukpada'

gu ja'tkam na sap ja do'ñcho' gu Paablo gio gu Siilas. ³⁶ Ba' pui'p ba titda gu Paablo gui' na mi' tu nuuka'nda', jup kai'ch:

—Ba jimia' pim jiñ jaaduñ, na mit gu' sap bha tu joot gu gɛ'gɛrkam nañ jam do'ñcho'.

³⁷ Gu' ji na gu' cham aa' gu Paablo, dai nap ja titda gu o'rosiiris gui' na mit mu ja joot:

—Dho gu' ja'pji na gu' moo cham jup jir am na mit ja'p pix tu chia nam jich gi'bia' gio nam jich kuupa', nach gu' aach pui'p jir ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam. Pu cham xich chikkak jamit no' moor pui' nam jax jich chitda gui' na mit yach aich, ka'ba' gu' cham. ¿Gu xib ba' ilhii'ñ am aa nam moox ixchuixim jup bach dho'ñcho'? Gu' ja'pji diih ji jia nam ya'ni bha jimich dho'ñcho'.

³⁸ Ba' gu o'rosiiris ba ja aa'ñdham jamit gu gɛ'gɛrkam. Ba' na mit pui' ba ti kai nam jir ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam, giilhim jix chooto'n jamit. ³⁹ Ba' xi boop jamit na mit pu ja tiidam nam sap ka tu ja uañi'ñka' gu pui' na mit ji'k jax ja dooda gu Paablo gio gu Siilas. Mi' dhir ba' dai na mit soi' xi ja tiidak ba ja joot nam sap ba jimia' mi' dhir gɛ' kiicham. ⁴⁰ Ba' gu Paablo gio gu Siilas na mit jax jup bubua mi' dhir nam pai' kuupich, pu jii mit mu ja'k na pai' kioka' gu Liidia. Ba' mi' giop ba ja ti mit gui' nam ti jigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' xi ja guguuxdhak ba jii mit ip gio.

17

Gu ja'tkam nam ba bhaaku' gu Tesaloonika oi'ñkam

¹ Ba' bhammi dir mu ja'k pu bhii mit gu Paablo gio gu Siilas na pai' jai' kap jup jir gɛ'gɛr kikcham

ka', na pui' ti tii' maa'n kap Anpiipolis, gu jumai kap ba' Apoloonia ip. Ba' bhai' ji' ja'p nam xi oipimik bhai' dhir mu ja'k jup bhii mit na pai' pui' ti tii' Tesaloonika, ba' bhai' maa'n kap jup tu daanda' am gu Israel kam ja'tkam. ² Ba' gu Paablo na gu' ko'raarda' na ba ji jimia' mu ja'p pai' nam jax tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' ji'k baikim na pai' dhuuk pu'ñim a'jida' na cham tum juanda' mui' ba ji jimia' mu ja'p nam pai' pu'ñi tu daanda' gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Tesaloonika, ba' gammiji ja aagi'ñdha' bhaan gu u'uan mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ³ na pui' ja titdada' na sap pui'm kai'ch na kam kuugalhdha' nam pai' dhuuk mu'aa' guch Xoi'kam gui' na Dios pu'ñi bha jootsa'. Mi' dhir sap ba' duadii giop bamgia' mi' dhir koi'ñga'n tir, jup ja titdada':

—Ba' gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' nañ jaro'i jam aagi'ñ, gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa'.

⁴ Ba' jai' dhit ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, mi' dhir ba' dai nam ba kaichu' gu Paablo gio gu Siilas. Gio ba' jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada', gui' nam ji'k pu gammiji tu daanda' buiñor gu Dios, pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, gio ba' jai' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka' pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam. ⁵ Ba' jai' gui' na mit cham ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam bhai' ji bhaak jamit, ba' ba ja umua' mit ji'kchi gu ja'tkam gui' nam bha ja'p oipot jix buam tomaat ka' na ji'x jir gø' kiicham, ba' pui' ja titda am nam sap ja iatgidha' gu ja'tkam gui' nam ji'k

cham ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba' jai' bhai'p ji bhaaku' ja bui gu Paablo gio gu Siilas. Ba' pui'm duu dho, giilhim bhai' ji bhaak jamit. Ba' bii'x maap xim daagik mui' tii jii mit mu na pai' kioka' gu Jason na mit tii o'bhai' gu Paablo gio gu Siilas, nam gu' mi' tibiapka' buiñor dhi' ji' dhi maa'nkam, nam sap ba' mi' dhir ja boosgai mu ja baidhika' git ja bui gu ja'tkam. ⁶ Gu' ji na mit gu' cham mi'p ja tii nam tii pup xi ja gaagaimik, ba' gu Jason pix bhai' ji o'bhai' mit. Tiimirak jamit dho gu' gamai' pix tu dooda ja bii'm gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, nam gu' maap mi' ka daraa. Mu ba' ba ja aich jamit jiiñkidhat nam pai' darka' gu g'e'gerkam jup kai'chim am:

—Ya' ja'k jup ba ai mit gu ja'tkam gui' nam bii'x kap nai' oipidhat ja ñiokbotu'n gu ja'tkam, ⁷ ba' dhi Jason mu xi ja aich kia'mi'ñ. Cham tu' ka'm nii'ñ am dho bii'x dhi' dhi ja'tkam gu pui' nat jax ja'k tu dai gu g'e'kam Rooma kam na pui' ja'k tu aagix ka', nam gu' pui' kai'ch na sap jumaip jix jai'ch gu g'e'kam na pui' tii' Jesusus.

⁸ Ba' giilhim bhai' ji bhaak jamit gu ja'tkam na mit pui' ji' ja kai, gio gu g'e'gerkam ba pui' ip. ⁹ Gu' ji na gu' gu Jason gio gui' na mit maap mi ja aich, jotmoda' xi ja namki mit gu g'e'gerkam. Ba' pui' cham jax ka ja dooda mit, dai na mit ba ja joot nam ba jimia'.

Gu Paablo gio gu Siilas nam ba jimia' Bereeya ja'k

¹⁰ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, bhai' dhir ba ja joot jamit gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nam sap ba jimia' mu ja'k Bereeya

gu Paablo gio gu Siilas, ba' gui' bhair dhir jup ma jii mit mu ja'k nam pai' tu ja aagi'ñ. Ba' na mit jax eek, pu jii mit mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ¹¹ Ba' mu ji eek bhair ji chu ja a'gi mit gux bhair'm kai'chdham ñi'ook. Ba' gui' cham jax ji chiiik jup ti jii'ñ jamit, nam gu' diil kat pur jix bhair'kam ka' dhi' ji' dhi Israel kam ja'tkam nam bhair' oi'ñka' Bereeya, cham tu' pui' na jax gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika. Ba' gammiji nabap tanoolh tu jii'kui'ñdha' am gu ñio'ki'ñ gu Dios nam jix maachim ka' no' moor silhkam gu pui' na jax tu ja a'gi'ñdha' gu Paablo gio gu Siilas. ¹² Ba' mui' dho ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam gu Israel kam ja'tkam, gio jai' gui' nam griago ñi'ook ki'n tu a'gada' pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam, pui' na jax gu chichio'ñ gio ba' gu u'uub ip gui' nam jir jix a'aixkam ka'. ¹³ Gu' ji na mit gu' pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Tesaloonika na gu Paablo mu ja'k Bereeya ji oirit jup ba tu a'ga gux bhair'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios. Ba' mu jimik mu ja'k bhair'p ji ja iatgi mit gu ja'tkam gui' nam ji'k cham ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ba' gui' na mit pui'p ji ja eek giilhim bhair' ji bhaak jamit. ¹⁴ Gu' ji na gu' gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam jotmoda' xi joot jamit gu Paablo na sap bhair' dhir ba jimia' mu ja'k taatsab na pai'r ju'ñdharan gu gè' suudai'. Dai ba' gu Siilas gio Timoteo bhammi pup oipo am Bereeya. ¹⁵ Ba' jai' dhit jup ma oi mit gu Paablo gui' nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam mummì juugit na pai'r gè' kiicham ka' Ateenas ti tii'gim. Mi' dhir ba' giop ba ja joot nam ba jimia' bhammi ja'k Bereeya pui' xi

ja tɨdak nam sap pu tɨda' gu Siilas gio gu Timoteo nam mui' xi jiidma' mummi na pai' oiri gu Paablo.

Gu Paablo na Ateenas oirida'

¹⁶ Ba' na mu ja'p ka oiri gu Paablo na pai' jax jir gɛ' kiicham, bhammi dir na pai' pui' ti tɨi' Ateenas, na bhai' ja nɨra gu Siilas gio gu Timoteo, bhax buam ji chu tatdat nat ba ja tɨi gu didios jup duiñxim nam mi ja'p piix ja'x tuut bɨix kap na jɨ'x jir gɛ' kiicham. ¹⁷ Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu Israel kam ja'tkam mu ja'p nam pai' tu daanda', gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip, gui' nam ji'k gammiji pu tu daanda' buiñor gu Dios, gio gui' nam mu ja'p jum jumpa'nda' irban gu gɛ' kiicham. ¹⁸ Ba' jai' dhit bhax ji ñiokbo mit buiñor gu Paablo gui' nam pui' ilhii'ñdha' nam bɨix aixim xi chu buada' nam ba' dhi' ki'n jix bhax m taat ka', gio ba' gui' nam pui' ja'k jup ilhii'ñdha' na dhi' ki'n jix bhax tu ja jimda' no'm cham jax jum aa' sia ku bɨix aixim jix buam tu ja jim. Ba'p kai'ch am:

—¿Tu' ba' aagat jup kai'ch dhi maa'nkam jix xopkigim?

Jai' ba'p kai'ch am ip:

—Panaas ku ja a'mkam tu a'ga dhi maa'nkam gu jai' didios nam cham jir ya' kam, nam sap ba' gui' ja bui ti jii'ñdha' git gu ja'tkam.

Ba' dhi' pu'ñi ja'k kai'ch am, na gu' gux bhax m kai'chdham ñi'ook na tu ja a'gi'ñ gu Paablo na bhaan tu a'ga gu Jesus gio nat jax ja'k jum duu nat duadik giop bam mi' dhir koi'ñga'n tir.

¹⁹ Ba' pui' xi kai'chimik ba baidhim am gu Paablo mu ja'p na pai'r Areopago, mu ja'p nam pai' gammiji mi'm jumpa'ndat tu a'gada' gu tu' na

jax jum buada' nai' ja'p. Mu ba' ji aichdhak jup titda am:

—Jich aagi'ñdha' ap jich jaduun nar tu'p tu'm da' dhi' nap jax ja'k kia'pix ya ja'p tu a'gim. ²⁰ Na gu' dhi' pui' nap ji'k jax tuch a'gi'ñ, aach cham pai' pui' tē kēkēt, pui' kuch ba' tiix maachim na jax jir jum duukam.

²¹ Ba' dhi' dhi ja'tkam nam bhammi dir oi'ñka' Ateenas, gio gu jai' gui' nam mik dir bhai'p oi'ñka', gammiji ja ko'raarda' nam jix kaim ka' gu jaroi' no' pu'ñi jax tu a'ga, gio ba' moo na ja ko'raarda' ip nam mi' dhir pui'p ba tu a'gada' no'm pu'ñi cham pai' jaroi' pui' kēkēt.

²² Ba' gu Paablo dai nat jax jup kikbo mi' ja saagi'ñ gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii' Areopago bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' ea na pim ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ na pim ya' oi'dha' Ateenas. Dho gu' aañ pui' jam ni'ñ dho na pim giilhim tu' ka'm ja niidhat ja daan gu jam didios tuk. ²³ Ba' maa'n kap na ñich ti tii mu ja'p na pim pai' jax chu daan ja bui gu jam didios tuk, bha tu ua'ñix bhaan gui' na pim mi' tu ja makgirxi'ñ, na ja'pnim kai'ch, “Gu Dios na cham jaroi' maat.” Ba' dhi' dhi Dios na pim pui' cham maat na pim daan, aañi' dho jam aagi'ñdha' nar jaroi' dha'.

²⁴ Dho dhi' dhor di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio na ji'k tu' ya ja'p jix chu jai'ch bhaan, gui' nax dhaam jir gē'kam gio ya ja'p dhi oi'ñga'n, ba' cham tu' ya ja'p pai' kio bhaan gu chichiop gui' na ja'tkam jup jir ja duiñ. ²⁵ Ni na cham tu' a'miram jum aa' na mu pai' palhbui'ñdha' gu jaroi' gu tu' no' jax jix dhuñiim, na gu' dhi' pix jir di' nach maak gu

ii'mda' b̃ix jì'ma'n, pui' na jax gu jib̃ilh nach ki'n iibhi, gio b̃ix aixim na tu'ch a'm jum aa'.

²⁶ 'Gio dai maa'n ip gu maa'nkam nat bhaan ðir ja mui'dhalh mui' gu ja'tkam nam sap ba' b̃ix kap nai' oi'ñka' na jì'x jir oi'ñga'n, gio ba' nat ja daax nam jì'x p̃ix juugit duduaka' gio nam pai' jax oi'ñka', ²⁷ nam ba' ba gaaga' gu Dios na pa ja'k jup tu'ii', katti iam tu tattamidhat am p̃ix tigia' am na pai'p tu'ii', sia ku gu' gu Dios tii cham tu' mik jup tu'ii' aach jich bui b̃ix jì'ma'n. ²⁸ Na gu' gu Dios buiñor jia nach ba' dudua, pui' ku ba'x bhaai' nach joiñ, gio nach ba' ya ja'p jix jai'ch dhi oi'ñga'n bhaan, ja'p na mit jax ja'k tu ua'nak ip gui' nam tu u'uanda' gu ya' kam aapi'm jam bui, na ja'pnim kai'ch: "Aach jir maamra'n gu Dios."

²⁹ Ba' no'ch jir maamra'n gu Dios, cha'ch puich aa'nda' na panaas gu Dios jir pu chu'm na jax gu ja'pp̃ix didios jup duiñxim gux u'uam bapaiñum totbikdam, piam gui' na pu chu'm na gux chua baiñum totbikdam, piam gu ja'pp̃ix jodaip duiñxim jax ña tu'm jup jix dhuñiim ka' d̃ilh gu maa'nkam.

³⁰ Dho gu' bijik gu Dios cham tu'p jum buixdhat dho ja bui gu ja'tkam, sia kum b̃ix aixim p̃ix tu jimda' nam jax ilhii'ñdha' d̃ilh, gu' xib pui' kai'ch ji nam sap b̃ix kap mi' pui' ba jimia' gu ja'tkam na jax jix aa'. ³¹ Nat gu' ba tu dai jia gu Dios na pai' dhuuk ba ja aagi'ñdha' b̃ix gu ja'tkam nam jax ja'k tu jimdat b̃ix jì'ma'n. Ba' dhi' bhaankam pui' tu duñia' gui' nat jaroi' pu bijik ðir bhaan ti tii, ba' jano' nat pai' dhuuk dua'ñdhak gio mi' dh̃ir jup bamii' koi'ñga'n tir, b̃ix ja mattuda gu ja'tkam.

³² Ba' na mit pu'ñi kai na bhaan tu a'ga gu koi'ñga'n nam giop duduar, bhai' b̃ix aixim ji

ai'chux jamit. Jai' ba' siamrip kai'ch am:

—Moo chi jumai tanoolh jach ba' giop jum kaaya' gu dhi' pui' nap jax tu a'ga.

³³ Ba' gu Paablo mi' dhir pu jii ja bui gu ja'tkam.

³⁴ Ba' jai' dhit siamri pix chu'p jum duu mit na mit ba oi gu Paablo. Maadit jir di' gui' nam mi'r gɛ'gɛrkam ka' Areopago na pui' ti' Doniisio, gio ba' maa'n ja'ppix ubii mui'p xi jimchu' Damaaris tiigim, gio ba' jai' ji'kchi pup gu ja'tkam. Ba' dhi' bix ti jiiñ jamit buiñor guch Xoi'kam.

18

Gu Paablo na ba jimia' Koriinto ja'k

¹ Ba' gatuuk na bhammi dir xi oilhimik gu Paablo na pai'r gɛ' kiicham Ateenas ti tiigim, bhai' dhir gammiji ja'k jup bhii na pai' jumaip jir gɛ' kiicham ka' na pui' ti ti' Koriinto. ² Ba' na mi ja'p ka oiri gu Paablo, mi ja'p ba ti maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' ti' Akiila. Ba' dhi' dhi maa'nkam mu ja'k maaxir na pai' bhaan bipio' gu Ponto dibiiir, ba' kia'pix pa' mu ja'p ai mit na pai'r Koriinto bima'n gu binga'n Prisila. Bhammi dir ja'k jam jiiim na pai'r Rooma, gui' na bhaan bipio' gu Italia dibiiir, na gu' gui' na bhair gɛ'kam ka' na pui' ti' Klaudio, bhair dhir mai' ja aadi bix nam ji'k bha ja'p ka oi'ñkat gu Israel kam ja'tkam, pui' ku mit ba' mu ja'k ma oi'ñcham. Ba' gu Paablo ma ja paxiaram mu ja'p nam pai' oi'ñka'. ³ Ba' na gu' pu chu'm ka'm bhaan jup tu juanda' gu Paablo nam jax chu'm ka'm bhaan tu juanda' gui', nam jup tu buada' gu gɛ'gɛr jajannulh nam ja ga'rada' nam ja ba'kichdha' gu ja'tkam, ba' mi' pu bhair ji chu jua

gu Paablo ja b̄im. ⁴ Ba' na pai' dhuuk jum aajidha' na cham tum juanda', ba jimia' gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' na t̄ix aa'nda' nam ba ti j̄i'ñdha' git buiñor guch Xoi'kam, gio gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam ba pui' ip.

⁵ Ba' na mit pai' dhuuk mummi ba ai gu Siilas gio gu Timoteo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dib̄ir, cham tu' ka tu jua gu Paablo, dai nat pix bhaan ji bam na gammiji tu ja a'gi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'ook, na pui' ja titdada' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bhai' ba jootsa'. ⁶ Gu' ji na gu' gui' ni ji'x kum ti j̄i'ñdha', dai na mit bhai' pix ji bhaak, gio na jax aa' kum pu titda na jax cham jir am. Ba' gu Paablo xixiixkak gu jajannulhi'ñ na sap ba' bhaan jix maati' ka' na mit cham k̄igalh gu pui' na jax t̄i pup tu ja a'gidhimik, jup ja titda ba':

—Dho gu' aapi'm dho ba' diih bar jam kuiñcha ka' na jam tulhiiñchuda' gu Dios, aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha ka', nañ gu' aañ ba jam aagi'ñ. Ba' xib dir ja'p ja'k dai gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gi'ñmira' nam cham jir Israel kam, na pim gu' aapi'm cham kaim.

⁷ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja t̄idak gu Paablo, mi' d̄ir pu j̄i na pai' tum daanda', mu ja'k ba' pix ji ai buiñor maa'n gu maa'nkam na pui' t̄i Tiisio Juusto, gui' na gammiji tu daanda' buiñor gu Dios gio na mi' d̄ir ja'p amuub kioka' biipgan mi' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. ⁸ Ba' maadi' gui' nam bhai'r ge'ge'rkam ka' nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam Krispo t̄igim, ba ti

jii'ñ buiñor guch Xoi'kam ja biiim gui' nam ji'k jir jum maap oi'dhagim ka', gio ba' jai' gui' nam jir mi' kam Koriinto. Pui' mui'p ti jii'ñ jamit buiñor guch Xoi'kam moo jano' na mit jax kai gux bhai'm kai'chdham ñi'look gio na mit pum bopko ip. ⁹ Ba' maa'nnim tukaa' ba kai gu Paablo nat bhai' ba ñio guch Xoi'kam jix dhaam dir, jup titda:

—Cha'p toodon ka' Paablo. Aap moo xi chu ja a'gi'ñchu'nda' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñi'look, xi oidhidha' ap moo, ¹⁰ nañ gu' aañ jum a'm ti niidhim jia. Ba' cham ji'xkat jaroi' jax jum dooda', sia ku tii xim mu'aam, ja'p dho ji nañ gu' aañ mui' ya' ka ja bia' gu ja'tkam ya' dhi gø' kiicham nam ka ti jii'ñdha' aañ jiñ bui.

¹¹ Ba' mi' pup oiri ip gu Paablo na pai'r Koriinto, maa'n oi'dha' dho moo daman taak mi' juruuñ, tu ja a'gi'ñdha' ba' gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios.

¹² Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk jup bar gø'kam ka' gu Galion biiix kap na ji'x bhaan bipio' gu Akaaya dibiiir, maap xim daagik jamit gu Israel kam ja'tkam ba daa gu Paablo, pu bhiiik jamit dho gu' mu na pai' daaka' gu gø'kam. ¹³ Ba' mu ji aichdhak bhai' ji iattulh jamit, jup kai'ch am:

—Aach ya' bai'ñchu' dhi maa'nkam na ya ja'p oirit pui' ja titda gu ja'tkam nam sap buiñor tu daanda' gu Dios na jax ja'k cham jir am nach pui' ja'k tu daanda' aach, na gu' maakam tu aagix aach jich bui.

¹⁴ Ba' kia'pix mui' bax chu a'gam kat gu Paablo, gu' ji nat gu' mui'p ba ñio gu Galion, jup ja titda gu Israel kam ja'tkam:

—Aa gu' dhi' matgim na pim tu' a'gañ jaaduñ, gu' dhi' gu tu' ji no't jax dhuu no' giilhim jir jix buam jum duukam piam no't jaroi' mua nañ ba' dho gi cham jax ji chi'ji jam kaaya' git ji na pim jax kai'chdha' aapi'm na pim jir Israel kam ja'tkam. ¹⁵ Gu' ji na gu' gu tu' ñi'ook ki'n pix nam jax tu a'ga gu ja'tkam, gio na jax ja'k pui' tu aagix aapi'm jam bui na pim tu jimda', gu' dhi' aañ cham maat ji, diilh japim mu pui' xi dhui na pim jax ilhii'ñdha'.

¹⁶ Ba' pui' xi ja tiidak mi' dhir gammiji xi joot.

¹⁷ Ba' gui' palhiip gama ja'k na mit ji bhai, bhai' ji o'bhai mit gu Soostenes gui' na mi'r gø'kam ka' nam pai' tu daanda', daagik jamit gibiimik. Ba' gu Galion cham tu'p jum buixi'ñ sia ku mi ja'p jax chum bua.

Gu Paablo na gio ja'k jup ba gixia' Antiokiiya ja'k, mi' dhir ba' giop ba jimia' na tu a'gara' gu ñio'ki'ñ gu Dios, ba' dhi' ki'n bar baikim ka'

¹⁸ Ba' mui' tanoolh mi' kapup xi juruuñ gu Paablo na pai'r Koriinto. Gatuuk ba' mi' dhir ba jii ja bñm gu Prisiila gio gu Akiila, dai na mit jax ja tabuimgi gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Pu jii mit ba' mu ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibñr, dai na mit jax bha tiitis bhaan gu gø' kanuub. Ba' biipi' dir nat chakui bha tis gu Paablo bhaan gu gø' kanuub, soosnapan xi jii'kak gu kuupa'n na ba' bhaan jix maati' ka' nat ba tu kuugalh gu pui' nat jax ja'k tu dai biipi' dir na pu tu duñia'. ¹⁹ Ba' na mit pai' dhuuk bhammi dir ba ai Eepeso, bhai' pix juugit oi mit gu Paablo gu Prisiila gio gu Akiila. Ba' ma jii gu Paablo mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ba' mu ji çek

bhai' ji chu ja a'gi bix nam ji'k mi'm jumpa'nda'.
 20 Ba' gui' tii soi' ba titda am na sap ji'k tanoolh pup
 mi' ka xi juruuñdhai ja bui, gu' ji na gu' cham jup
 aa'. 21 Dai nat ba jii jup xi ja tiidak:

—Gioñ ya ja'p jup ba jam paxiaraidha' jia no'
 moox aa'nda' git gu Dios.

Ba' daipu' xi ja tiidak bhair pu jii Eepeso,
 dai nat jax bha tis bhaan gu gø' kanuub. 22 Ba' nat
 pai' dhuuk mummi ba ai Sesareeya, mi' dhair jup
 ma jii bhammi ja'k Jerusaleen nat ba ja paxiaram
 gui' nam ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na
 bhammi xi oilhimik, bhair dhair mu ja'k jup bhii
 na pai'r Antiokiiya. 23 Ba' mummi dhair Antiokiiya
 ji'kchi jurni'ñ ki'n mi' dhair giop ma jii gu Paablo
 bhammi dhair ja'p na pai' bhaan bipio' gu Galaasia
 dibhir gio ba' gui' na bhaan jup bipio' gu Priijia
 dibhir na ja guguuxdhim gui' nam ti jiiigi'ñdha'
 buiñor guch Xoi'kam, na pui' ja titdaim nam sap
 gammiji ti jiiigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

*Gu Apoolos na Eepeso ji oirit ba tu a'gada' gux
 bhair'm kai'chdham ñi'ook*

24 Ba' jano' bhammi dhair ja'k jup ba ai na pai'r
 Eepeso maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii'
 Apoolos na mu ja'k kiokat Alijandriiya. Ba' dhi'
 dhi maa'nkam joidham jix bhair xi buada' na pai'
 dhuuk xi chu a'gada', gio nax bhair'x mat ka' mi' na
 mit pai' tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu
 a'gimik gu Dios. 25 Na mit gu'x bhair' tu mamtuxd-
 hak na jax ja'k mi' pui' jiiimda' na jax jix aa' guch
 Gi'kora', pui' ku ba' joidham jix bhair' xi buada'
 na pai' dhuuk xi chu a'gada' na jax jir tu'm kam
 gu Jesusus, sia ku gu' daipu' kax mat ka' na jax

jir jum duukam ka' na tu bopkonaimik gu Juan.
²⁶ Ba' bhai' ji chu a'ga gu Apoolos gux bhaim kai'chdham ñi'ook mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam. Ba' na mit pai' dhuuk ba kai gu Prisiila gio gu Akiila, mu ja'p jamit dilhkob xi baidhak jix bhai' xi aagi'ñ na jax pik ja'k jir silhkam gu pui' na jax tu a'ga bhaankam gu Dios. ²⁷ Ba' na pai' dhuuk bhaim dhir bar jimdam gu Apoolos bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Akaaya, jix io'm xi guguux jamit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gio ba' maa'n u'uan jamit mui'p xi maa na sap ja makia' gu bhammi dir kam gui' nam pui'p ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu u'uan pui'm kai'chim nam sap pix jix bhaim tii'da' gu Apoolos na pai' dhuuk bhammi dir ba aaya' ja bui. Ba' nat pai' dhuuk bhammi dir ba ai na pai'r Akaaya, jix io'm bhaim jim guguux jamit gui' nat jik pu bii'pi' dir ja a'm ba ti tii' gu Dios nam ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ²⁸ na gu' gu Apoolos bhaim pui' xi ja titda gu Israel kam ja'tkam ja kaixdhat bix gu ja'tkam na sap cham tu'r pui' nam jax ja'k ilhii'ñ. Ba' cham bhaai' nam jax tii'da', na gu' maaxik jir pui' na jax ja titda. Ba' bhaan tu ja a'gi'ñdha' mi' na mit pai' tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na pui' ja titdada' na gu Jesus jir di' guch Xoi'kam gui' na saak Dios pu'ñi bha jootsa' gatuuk.

19

Gu Paablo na Eepeso ja'k ba aaya'

¹ Ba' na bhammi dir ja'k ka oiri' gu Apoolos na pai' pui' ti tii' Koriinto, gu Paablo bix jukgam ji bhik bhammi dir ja'k jup ba ai na pai'r Eepeso.

Ba' bhai' ba ja tii ji'kchi gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, ² ba' ja'pni bhai' ba ja tikka:

—¿Aapi'm jam a'm jum tajaa aa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' na pimit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Aach pu cham maat jia nar tu'p tu'm da' gu tu'x Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', nach gu' cham pai' jaroi' pu chu'm kəkəkət na pu'ñi ja'k tuch a'gi'ñ.

³ Ba' gu Paablo xi ja tikka na mit sap jax ja'k jum bopko, jup ja titda:

—¿Gu' jax ja'k japimit gim bopkoñ jaaduñ?

Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho pui' na jax ja'k tu bopkonaimik gu Juan.

⁴ Ba'p ja titda gu Paablo:

—Dho gu' gu Juan ja bopkonaimik dho gui' nam ji'k jix aa'nda' nam mi' pui' ba jii'mda' na jax jix aa' gu Dios, ku gu' pui' xi ja titdat ji nam sap ti jii'ñdha' buiñor gui' na jaroi' gatuuk bha jimda', na dhi' aagit jup kai'chdha' gu Jesusus.

⁵ Ba' gui' na mit pui' ji' ji kəkək gu Paablo na pu'ñi tu ja a'gi'ñ, giop mam bopko mit buiñor gu Gə'kam Jesusus. ⁶ Ba' nat pai' dhuuk bhai' xi ja daa gu Paablo, pu ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', ba' jai' ñiiñio'k ki'n bhai' ji chu a'ga mit. Mi' dhir ba' dai nam ba tu a'ga bhaankamu'n gu Dios, na gu' pui' ja'k ja jujurtu'n. ⁷ Ba' dhi' biiix nat ji'k ja a'm jum tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', aix am mambhiiix daman gook gu chichio'ñ.

⁸ Mi' ba' pu oirida' gu Paablo, baik masaa'n dho moo mi' juruuñ. Ba' gammiji ba ji jimia' mu ja'p nam pai' tu daanda' gu Israel kam ja'tkam na

pai' dhuuk jum a'jida' na cham tum juanda', ba' gammiji ba ji chu ja a'gidha' gu ja'tkam cham ji choo'nnit na pui' ja titdada' nam sap ba ti jii'ñdha' buiñor guch Xoi'kam na sap ba' pu'ñi ja'k gammiji ja a'm ba ti niidhidha' gu Dios. ⁹ Gu' ji na gu' jai' ni ji'x kum cham ti jii'gi'ñdha' gu dhi' pui', dai na mit bhai' p'ix giilhim ji ai'chux guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na jax gu xibkam gu boi, na jax aa' kum pu kai'ch na jax cham jir am ja kaixdhat gu mui' ja'tkam nam mi'p tu'ii'. Ba' gu Paablo mi' dhir ba jii ja bui xi ja baidhak dai gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' maa'n kap xim taiñbuidhak gu ba'aak mi' na pai' tu ja mamtuxi'ñdha' gu ja'tkam maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Tiraano, mi' ba' pu tu ja mamtuxi'ñdha' gammiji, dai na ji'x juugit p'ix gu tanoolh. ¹⁰ Gook oidha' juugit ba' tu ja mamtuxdhak, ba' bix jup kai mit gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora' gui' nam bha ja'p oi'ñka' na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibir, pui' na jax gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam cham jir Israel kam. ¹¹ Ba' joidham jix kii'p jum duukam jix bhai' xi chu buada' gu Paablo, na gu' palhbui'ñdha' gu Dios, na gu' bhaan ti niidhidha'. ¹² Sia ji gu' gu papñios ga'n gu Paablo gam jajannulhi'ñ nam ja u'tiki'ñdhat ja a'm xi ja da'ñxi'ñ gux kako'kkam, pu duduar am. Ba' jai' na ja a'm jup tui'ñgit gu cham kiki' i'ii'mda', pu bix ja a'm dir bubua mit.

¹³ Ba' jai' ji'kchi gu Israel kam ja'tkam bha ja'p jup oipoda' am nam pui' mai'p ja jootosda' gu cham kiki' i'ii'mda' na ja a'm jup tui'ñgida' gu ja'tkam. Ba' tii ilhdhat am nam bhaankam gu Jesus mai' xi ja jootsa' git gu cham kiki' i'ii'mda'

na bhaan jup tui'dhi' maa'n gu maa'nkam. Ba' bhai' ji ja ñiok jamit, jup ja titda am:

—¡Aach ya' pu jam titda bhaankamu'n gu Jesusus, gui' na jaroi' Paablo bhaankam tu a'ga, na pim mu ja'k bubuakia' bhai' dhir bhaan dhi maa'nkam!

¹⁴ Ba' dhi' pu'ñi ja'k ja titdadat mai' ja jootosda' am gu cham kikii' i'ii'mda' gu xijum gook maamra'n maa'n gu Israel kam maa'nkam na pui' tii' Esseeba, gui' nar ja gø'kam tuk ka' gui' nam ja a'mkam tu daanda' gu ja'tkam mu ja'p na pai' tum daanda'. ¹⁵ Gu' ji na gu' maa'nnim nam mi' pui' ka titdatu' gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kii' ii'mda', jotmoda' mui' ji ñio, jup kai'ch:

—Jix maat iñ dho gu Jesusus, gio gu Paablo pui'ñ jup jix maat nar jaroi' dha'. ¿Gu' aapi'm jir jaroo da' ku pim ba' bha ja'k puñ chitda?

¹⁶ Ba' daipu' xi chi'iiik, pu mui' jimii gu maa'nkam na bhaan jup tui'dhi' gu cham kii' ii'mda'. Mi ja'p dho gu' nai' ji ja gibiimi na ji'x jix oo', pu biiix dho gu' tu ja saasxichulh gu ja jajannulh. Pui'x dha'npak jamit pix ba jiboi'ññor giox kako'ktulhdhix kam. ¹⁷ Ba' na mit pui' ba ti kai gu Israel kam ja'tkam gui' nam mi oi'ñka' Eepeso, giilhim jix chooto'n jamit, gio gui' nam cham jir Israel kam ba pui' ip. Ba' mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' bhaankam gu Gø'kam Jesusus.

¹⁸ Ba' jai' mui' gu ja'tkam gui' na mit ji'k ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam mi aajidhat ja kaichdhat gu ja'tkam pui' ba titdada' am gu Paablo nam sap cham ka aa' nam pui' ja'k tu jimda' nam jix buam tu buimik biiipi' dir. ¹⁹ Ba' jai' mui' gui' na mit bam mamtuxdhak gu jiboiñ mi ja aichdhak ba ja mi'iñ jamit gu ja u'uan ja nii'ñchudat gu mui' ja'tkam,

gui' na mit bhaan mi' ba tum mamtuxdhak gu jiboiñ. Ba' nam xi chu ja'kilhi'ñ nat ji'k ka'm mi' ba ti mi' gu u'uan, jup jum duu gook oo'm daman mambhix miil gu bapaiñum tuumiñ jix chooto totbikdam. ²⁰ Ba' dhi' pu'ñi mui' kap pix ja'x pui' tum a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ guch Gi'kora', gio ba' na bhix aixim jix kii'p jum duukam jup tum buada' na ba' bhaan jix maati' ka' nar gø'kam.

²¹ Ba' gatuuk pui' ba kai'ch gu Paablo na sap giop paxiarmira' bhammi dir ja'p na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibii'r, bhai' dhir sap ba' mu ja'k jup bhiiya' na pai' bhaan jup bipio' gu Akaaya dibii'r. Mi' dhir sap ba' bhammi ja'k jup bhiiya' Jerusaleen, gio ba' moop kai'ch ip na sap bhammi na xi øøji Jerusaleen bhai' dhir Rooma ja'k jup bhiiya'. ²² Ba' jai' bii'pi' gook mui' ba pup xi ja joot gui' nam oi'ñichu'nda' nam palhbuidhidha' tu' na pix ki'n, nam sap bii'pi' bhammi dir ja'p ba' oipoda' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibii'r. Ba' dhi' nat jaroi' mu ja joot, maa'n jir Timoteo, maa'n ba'r Erasto ip. Diilh ba' bhammi dir pup oiri gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibii'r, ji'kchi tanoolh bhai' xi juruuñ nat ba' moo ba jii.

Nam ba bhaaku' gu Eepeso oi'ñkam

²³ Ba' jano' bhai'p ji bhaak jamit gu ja'tkam gui' nam bhai' oi'ñka' Eepeso na mit bhaan ji chu a'gak guch Xoi'kam, ²⁴ nat gu' maakam ja iatgi maa'n gu maa'nkam na pui' tii' Demetrio. Na gu' dhi' dhi maa'nkam jup tu buada' gu i'lhich didios jix a'bharr totbikdam pu chuutu'm na jax gu gø' ubii dios tugi'ñ na pui' tii' Artemiisa, gio nam pu'ñi

chichiop kir jup tuuttuda' gu i'lhich didios. Ba' gui' nam ji'k palhbui'ñdha' nam jup tu buada', jix dha'ram ja namki'ñdha'. ²⁵ Ba' maa'nnim biix dhi' ji' nam ji'k palhbui'ñdha', gio gu jai' nam pu chu'm ka'm jup tu juanda', ba ja bai nam mi'p tui'ka' buiñor. Ba' na mit pai' dhuuk biix mi' ba ai, jup ja titda:

—Aapi'm jiñ jaaduñ, na pim jax bax maat bo jia na joidham jir am dhi' nach tu' bhaan tu juan. ²⁶ Gu' ji na gu' buam pix ba tum bua na pim jax ba ti nii'ñ, gio na buam pix ba tum kai'ch na pim jax ba tɛ kɛɛ, na pui' kai'ch gui' na saak jir Paablo nam sap cham tu'r didios gui' nam pu'ñi ja'tkam jup ja bua gu didios. Ba' mui' ja'tkam ba ja iatgi pu'ñi ji ja titdaimik, gio gu' biix kap ip na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibii, cham tu' dai ya' na pai'r Eepeso. ²⁷ Ba' dhi' pui' aañ jiñ bui cham jir am, nam gu' cham ka ja nini'ñdha' gu ja'tkam dhi' nach tu' bhaan tu juan, gio gu chiop mi' na pai' kiik guch ñaan Artemiisa, pui' dho cham jup ka nini'ñdha' am, nam gu' cham gɛ'kam ka ilhi'ñdha'. Ba' cham ya' ka tu daanda' am gui' nam ya' buiñor tu daan biix kap dir na ji'x juugit bhaan bipio' gu Aasia dibii, gio ba' nai' ja'p biix kap dir na ji'x jir oi'ñga'n.

²⁸ Ba' na mit pu'ñi kai gui' na mi' pui' ja titda, giilhim bhaakuk pix jiiñak gi' mit, jup kai'ch am:

—iGu' dhi'r gɛ'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk biix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

²⁹ Ba' mi' cham bhai' nam jax kam duñia' gu ja'tkam nam ji'k mi oi'ñka' na ji'x jir gɛ' kiicham, nam gu' cham ka maat na jax pik ja'k jir silhkam. Ba' ba daa mit gu Gaayo gio gu Aristaarko, gui' nam maap jiim gu Paablo, nam jir bhammi dir

ja'k kam na bhaan bipio' gu Masedoonia dibiiṛ. Ja tiibiopak jamit gamai' piṁ tu' ja dooda na mit ba ja baidhak mu ja'k na pai' mi' pu tum a'gada'. ³⁰ Ba' gu Paablo mui' tiir jimdam nax chu ja a'gi'ñmiram gu ja'tkam gui' nam jix bhaak, gu' ji nam gu' cham aa' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ³¹ Gio ba' jai' nam ampik mi'p ka oipo gu bhabhai' kai'chdham tugi'ñ gu Paablo mui'p ba tu joot jamit nam sap pu tiida' na cham mu ja'k jimda'. Ba' dhi' bhammi dir ja'k jiiṁ am ja bui gui' nam biix kap jir gē'gērkam ka' na ji'x bhaan bipio' gu Aasia dibiiṛ. ³² Ba' gu ja'tkam piṁ jiiñak biit am mi' ji jumpaxich na pai' tum a'gada'. Jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip, nam gu' jai' mui' cham maat na mit jax kai'ñkam mi' jim jumpadak giilhim ba kai'ch gui' nam mi'x bhaak. ³³ Ba' jai' dhit gui' nam jix maat na jax jir jum duukam, ba aagi'ñ am gu Alijaanru. Ba' gu Israel kam ja'tkam mui' ji ñu'yasa mit mu ja'k nam pai'x bhaak gu ja'tkam, mi ja'p jamit ba' xi kii biipi' dir ja'k na sap ja a'mkam nokia' nam cham ja juanda'. Ba' gu Alijaanru nobii'ñ ki'n ja'p xi ja duiñ gui' nam mi' giilhim jix bhaak nam sap alhio ka xi kaaya' na jax tu ja a'gidha'. ³⁴ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba maat na pui'p jir Israel kam maa'nkam, gio piṁ jiiñak jup gi mit. Miikim pa' moo nam mi' pu jiiñak, jup kai'ch am:

—iGu' dhi'r gē'kam ji dhich ñaan Artemiisa nar jich dios tuk biix nach ji'k jir ya' kam dhi Eepeso!

³⁵ Ba' gu gē'kam gui' na tu u'uanda' gu mi' dhi gē' kiicham siamri dakoo ma ja soo'mchulh nam cham ñiokda' gui' nam mi' giilhim jix bhaak, jup ja titda ba':

—Jiñ jaaduñ na pim jir ya' kam dhi Eepeso, jax dhui nam moo bñx jix maat gu ja'tkam nach aach ya' umua'ñdhix nach ji'k jir ya' kam dhi gē' kiicham nach nuuka'nda' dhi chiop mi' na pai' kiik guch ñaan Artemiisa, na dhi'r di' gu jodaip duiñxim nat jix dhaam ðir ya gii. ³⁶ Ba' cham ji'xkat jaroi' jax dhooda', na gu'x bhai' nuukdhix. Ba' aañ pu jam titda na pim cham ñiokda', cha'pim ja'p pñx pu tu buada' na pim jax ilhii'ñdha'. ³⁷ Na gu' dhi ja'tkam na pimit ya' ja aich, cham pai' buam tu bua am jia mi' nach pai' tu chiopi', ni kum cham pai' giilhim jup a'ga guch dios tuk na jax cham jir am. ³⁸ No' gu' dhi Demetrio tu'x a'gam gu jaroi' buiñor gio dhi jai' nam maap tu juan, dho mi'ñi dho daraa am gu gē'gērkam gui' nam jaroi' ti silhka'n, nam ja bui pui' xi chi'ya' gu tu' nam pui' ki'n jix bhaak, na ba'x maati' ka' na jaroi' silhkam tu a'gada'. ³⁹ Piam no'm gu' maakam jup jix chu a'gam, dhox bhai' pñx jam dhop xi chu a'gai jia pai' na silhkam tu'm a'gada', cham tu' pai' na ja'p pñx tum a'ga. ⁴⁰ Na gu' dhi' pui' na pim jax ja'k tu bua gu xib, dhi' cham jir am ji, na gu' cham bhaai'n ka' nach jax ja tñda' gux io'm gē'gērkam no' mit jax dhuuk maatik bhai' jich chikka gu dhi' pui' na pim jax kai'ñkam pui' tu bua. Dho gu' pui' dhoch chñda' am na aach jir jich kuiñcha ka' na chich dñlh jix buam ji chu doodak gu tu' na cham jir am.

⁴¹ Ba' daipu' xi ja tñdak ba ja joot nam ba jimia' mi' dñir.

20

*Gu Paablo na ba jimia' Masedoonia ja'k, mi' dñir
ba' Greesia ja'k jup bhñya'*

¹ Ba' nat pai' dhuuk ampix ji chu juu nam tii pup mi' xix bhaakut gu ja'tkam, ba ja bai gu Paablo gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Xi ja guguuxdhak ba', xi ja ñio'kdhak ba jii bhammi ñir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibïr. ² Ba' bïx kap ai na ji'k kap bhaan bipio' gu Masedoonia dibïr, ja guguuxdhidha' soi' ja titdaidhat gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Gatuuk ba' bhai' ñir mu ja'k jup bhi na pai'r Greesia. ³ Baik masaa'n ba' mu ja'k jup juruuñ, mi' ñir ba'p bar jimdam kat bhammi ñir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibïr. Alhi'ch pix ba aagit na moo bhai' ba tisdia' git bhaan gu gø' kanuub, gu' ji nat gu' pui'p ba ti kai nam o'bhagi'ñ gu Israel kam ja'tkam gu bhammi ñir kam. Ba' pui' ja'k gïsik gio pui' gamai' bhi bïx dibïr ta'm, gio bhai'p buusnichu' na pai' bhaan bipio' gu Masedoonia dibïr. ⁴ Ba' jai'p ma oi mit gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, moo gu Soopatir gu Bereeya kam maraa'n gu Piiro, gio ba' gu Aristaarko ip, gio ba' moo gu Seguundo ip gu Tesaloonika kam, gio ba' gu Gaayo ip gu Derbe kam, gio ba' moo gu Timoteo ip. Gio ba' moo gu Tiikiko ip, gio ba' moo gu Troopimo ip, ba' dhi gook jir bhammi ñir ja'k kam am na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibïr. ⁵ Ba' bïx dhi' ji' dhich jaaduñ bïpi' gamai' xi jii mit, bhammi ñir jam ba' bach ñïra na pai'r Troas. ⁶ Ba' aach gatuuk nat pai' dhuuk xi buus gu piasta jano' na pai' dhuuk jum kua'da' gu paan gakdhi'ñchix kam na cham binka' gui' na ki'n jappukar, mi' ñir gamai'p ji jii chich na pai'r Piliipos bhaan gu gø' kanuub. Bhammi ñir jachich ba' ba ai jix chamaam tanoolh ki'n nam pai' oipo gu jai' na mit bïpi' mu jii. Bhai' chich ba'

juruuñ xijum gook tanoolh.

Gu Paablo na ba ja paxiarmira' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Troas oi'ñkam

⁷ Ba' nat kia'pix mui' ba jim bhii gu simaan, maap bach jumaap jachich nach ba tu jugia' gu paan ta'tak xich jaixdhai, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' na gu' buimgidhak bar jimdam ka', mui' pu xi chu ja a'gi'ñchu' iraab tukaa' juugit. ⁸ Ba' mi' ba'k chir nach pai'p tu'ii', jir tɛ'kob, gio na mui' mimiichdhix gui' na ki'n jix chu maax. ⁹ Ba' moo maa'n bha ja'p jup daa gu biapma' na pai' dhir mu ja'p jix chu maax mi' dhir ba'k chir, Eutiko tüigim. Ba' bhai' pui' ma koi na jax ka daa, na gu' pix cham jum tüümüim na tu a'ga gu Paablo. Ba' ja'xpix bhai' dhir ma ji gi, mijimmi ji dhuu bipta'n. Ba' na mit tütmigik ti xi bamii', attiuro muukix, pu cham ji'x joiñ. ¹⁰ Ba' gu Paablo timnik daam dir xi bo'ik mi' xi koom gu biapma', jup ja titda ba' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam:

—Cha'pim totdon ka'. Dua ji matgim dhi biapma'.

¹¹ Mi' dhir ba' gio mui'p ji chis gu Paablo bhammi ja'k daam dir, gio aach biix. Mi' dhir ba' dai nat ta'tak bach jaix gu paan, ma tu juu chich dho gu'. Gatuuk ba' gio bhai'p ji chu a'ga biix chukaa', nai' pu ji xia'. Mi' dhir ba' dai nat ba jii. ¹² Gio gu biapma' jix kii' mi' dhir jup ba baidhak jamit. Ba' giilhim joidham jix bhai'm taat am na mit pui' ji' tüi nat cham muu gu biapma', sia kut tɛ'kob dir ji gi.

Gu Paablo na ba jimia' mi' dhir Troas mu ja'k na pai' pui' ti tüi Mileeto

13 Ba' aach bii'p'i' gamai' xi jii bhaan gu gɛ' kanuub, mi'ji dir ja'p bii'x gakoolh jachich bhii bii'x suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' jumaip jir gɛ' kiicham ka' ju'ñdharan gu gɛ' suudai' na pui' ti tii' Aaso. Dai gu Paablo ba' cham jich oi, na gu' pui'x aa' na silh bhii'ya' bii'x dibii'r ta'm. 14 Ba' na chich pai' dhuuk maap bach ñaanam mi' na pai'r Aaso, mi' dhir maap ba jii chich, dai na chich jax bha tii'tis bhaan gu gɛ' kanuub, gamai' pu bhii chich bii'x suudai' dhaam. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' ilhi'ch jir dibii'r na pui' ti tii' Mitileene. 15 Mi' dhir ba' gio gamai'p ji jii chich gu bii'x suudai' dhaam bhaan gu gɛ' kanuub. Na bar buimgidhak nammi chich ba bubua amuub mi' dhir ja'p na pai' pui' ti tii' Kiiyo. Gu jumai buimgidhak ba' nammip ba ai chich na pai' jumai ilhi'ch jup jir dibii'r na pui' ti tii' Saamos. Mi' dhir ba' na chich gio gamai'p ji jii, bhammi dir ja'k jup ba ai chich na pai' pui' ti tii' Mileeto. 16 Ba' dhi' pu'ñi ja'k jich dhuu chich, na gu' cham aa' na mi'k bha ja'p oilhidha' gu Paablo na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibii'r. Pui' ba' cham xi paxiarmirak mu Eepeso ja bui gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, na gu' jootom jix aimtu' bhammi Jerusalem, na gu' bhammi ja'k jix buusaidham gu piasta bhaan Pentekostees ta'm.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso kam

17 Ba' nach pui bhammi dir ka oipo Mileeto, ba tu ja joochxi gu Paablo gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gu Eepeso

kam. ¹⁸ Ba' na mi't pai' dhuuk mi' ba ai, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Dho gu' na pim jax bax maat jiañ jaaduñ na ñich jax ja'k tu jii aapi'm jam bui, sia gu pu jano' dir na ñich pai' dhuuk ya ja'p ai na pai' bhaan bipio' dhi Aasia dibii, ¹⁹ nañ gammiji tu jam a'gi'ñdha' bo bhaankam gu Dios soi'ñ ilhdhat bix jiñ jur ki'n, gam nañ xi suakit na mi't gu' giilhim bhai' ji bhaak jiñ bui gu Israel kam ja'tkam, nam ti ilhdhat nam puñ dhoda' git nam jax ti ilhdhat. ²⁰ Ku gu' cham tu' ji na ñich moo dhi' ki'n cham jup ka tu jam a'gidham, gu' ja'pji nañ mui' xi chu jam a'gi'ñchu' ji mi ja'p maaxik ja kaixdhat gu ja'tkam, gio mu ja'p jam kiikia'am ba pui' ip, gu pui' na pim jax ja'k jum guguuxdhai mi' pui' jii'mda' na ba'x bhai' tu jam jimda' gammiji. ²¹ Pui' na jax gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam jañ pui' ja titdada' nam mi' pui' ba jimia' na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam gui' nar Gø'kam na Jesus ti'. ²² Ba' gu xib, Jerusaleen ja'k bhiichu' iñ, na gu' pui' ja'k jiñ jurtu'n gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda'. Dai ji nañ gu' cham maat na tu'ñ dhuñia' bhammi, ²³ na gu' nañ ji'k kap oilhidha' gu gø'gø' kikcham, pui' ja'k jiñ jurtudidha' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' na sap kam aajim nam pai' dhuuk jiñ dhaagi kañ kuupa' gio nam bix aixim jiñ chulhiñchuda'. ²⁴ Ku gu' dhi' cham jax bua ji sia mi't puñ dhoda, gu' aañ nañ jix aa' ji nañ jix bhai'ñ chaatit mi' pui' duiñchu'nda' nañ ji'x juugit duaka' gu pui' nat jax ja'k kai'ñkam jiñ a'm ti ti guch Xoi'kam, nañ pu'ñi nai' tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na jax joidham jix chu

joi'gi'n.

²⁵ 'Ba' pu xib ðir bax maat iñ na cham jaroi' maadit kañ chigia' aapi'm na ñich ji'k ba tu jam a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k jir gø'kam gu Dios. ²⁶ Ba' aañ cham tu' kar jiñ kuiñcha ka' sia kut jaroi' cham mi' pui' jii na jax jix aa' gu Dios, ²⁷ na ñich gu' aañ biix pui' ba tu jam a'gi na jax ja'k jix aa' na pim tui'ñgit mi' pui' jii'mda', ni ji'x kuñ cham iam xix ixchu. ²⁸ Ba' xib ðir ja'p ja'k jam a'm jum aa' na pim mi' pui' xi jii'mdat nañ jax ba tu jam a'gi'ñ na pim jix bhai' xi ja guguuxdhat gui' nam pui'p ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' pu kai'ñkam jam a'm bam tajaa jia gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' ja'p ji buusanda' pim na jax gu bipia'dam, na pim gu' ja guguuxi'ñdha' gui' na pim maap tu daan buiñor gu Dios nam ba' cham maakam pix ba jujurtika', nat gu' ba ja saba'lh gu i'ra'n ki'n guch Xoi'kam nat jum jaax. ²⁹ Ba' aañ pu ba jam aagi'ñ nam gatuuk ka jai'chdhilhia' gui' nam ja'p ji bubuakia' na jax gu sisi' gux bhaa'mnagim nam jix ja ji'dilhkadam ka' gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ³⁰ Sia dho aapi'm na pim ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam jam bui dhir jai'chdhilhia' am gui' nam bhai' ji ja iatgidha' gu jai' nam pui'p ti jii'gi'ñdha', nam jax dhuix aa'nda' pix nam ji'k jup xi ja kaichgida'. ³¹ Moo pim siamri xi chi'ñchukat na ñich jax ja'k jam aa'ñdhak biix ji'ma'n jano' na ñich pai' dhuuk baik oidha' jam bui juruunñdhak nañ tu jam a'gidhimik nabap tanoolh gio nabap tukaa', siañ jax xi suakit.

³² 'Ba' gu Dios pix jam a'm ti niil'ñdha'ñ jaaduñ na pim moo mi' pui' xi jii'mdat na jax jum kai'ch gux

bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga na jax ja'k joidham jix chu joi'gi'n. Na gu' gui'x ai'chu'n jia na pu tu duñia' na mui' xi jam kaapakada' gu jam i'ii'mda' bhaan na pim ba' gammiji mi' pui' jii'mda' na jax jix aa', na ba' pui'p jam makia' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' nat ji'k ja a'm ba ti tii.
³³ Ba' ja'pniñ ja'k jup xi jam tiidam jiñ jaaduñ na ñich cham jaroi' taanik gu tu' nañ a'm jum aa', nich chu' tuumiñ ni gu jajannulh nañ ja ti'ya'.
³⁴ Gu' ja'ppi na ñich diih jiñ ñoonob ki'n tu juanak tu saba'lh gu tu' nañ a'm jum aagaidha', na pim jax bax maat, sia gui' nam ji'k jiñ biim jii'mda' ba pui' ip. ³⁵ Gio aapi'm jañ biix pui'p tu jam a'gi'ñdha' na pim pu'ñi tu juanda' gio na pim siamri xi ja maakidhat gui' nam cham bia'ka' nam tu' ki'n tu saba'da', pui' pim xim aagit nat pin jax ti'ik gu Gɛ'kam jich Xoi'kam na saak jix io'm jix abhaaruix no'ñ pu'ñi tu' nañ pi'x ja maakim gu ja'tkam, cham pui' na jax no'm ja'kbui' kat tuñ maak.

³⁶ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja tiidak gu Paablo, mi ja'p o'lhia'n ki'n xi kikbok ma tu daani ja biim gui' nam ji'k mi' pu'ñi tu ja a'gi'ñ. ³⁷ Mi' dhir ba' biix mui' ji ai mit gu Paablo xi suañidhat gio na mit xi koomkik, ³⁸ na mit gu'x buam jim ilh na pui' ja titda nam cham pai' ka tigia'. Mi' dhir ba' na chich pai' dhuuk ba jii, jai' biix dappaam jup mach oi mit mummi juugit nam pai' gu'ngukda' gu gɛ'gɛr kaknub.

21

Gu Paablo na ba jimia' bhammi ja'k Jerusaleen

¹ Ba' na chich jax bha tiitis bhaan gu gɛ' kanuub na mi ja'p sɛ' suudai' jugii'ñ, pu silh bhii chich

bhammi dir ja'k na pai' pui' ti tii' Kos. Kabuimuk ba' bhai' dhir mu ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii' Roodas, mi' dhir ba' mu ja'k jup bhii chich na pai' pui' ti tii' Paatara. ² Ba' mi' Paatara ba tii chich na maa'n kia'pix mi' dhir bar jimdam gu gø' kanuub na mi ja'p sø' suudai' jugii'ñ na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Piniisia dibiiir, ba' aach bhaan bhai' pu xi chii'tis. ³ Ba' nammi pai' nach ba jiim gu suudai' iraab, ba tii chich na mu ja'p pix alhi'ch jir dibiiir na pai' pui' ti tii' Chipre. Ba' aach ja'p gai dhir xi bhii'k, maa'n nach jiimchu' bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Siiria dibiiir. Ba' silh mu ja'k bhii'chu' ich na pai' pui' ti tii' Tiirro, nam gu' mu ja'k ti tüpxidha' gu tu' nam bha tu bhii'ñor bhaan gu gø' kanuub. ⁴ Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba ai, ba ja tii chich gui' nam pui'p ti jii'gi'ñdha' bui'ñor guch Xoi'kam, mi' chich ba' ja bui xi juruu'ndhak xijum gook tanoolh. Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k ba ja jujurtuda nam pu tii'da' gu Paablo na cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen. ⁵ Ba' gatuuk na chich pai' dhuuk mi' dhir giop ba jii gu xijum gook jurni'ñ ki'n, jai' ji'x juugit jup mach oi mit guch jaaduñ bii'x sia dappaam gu ja bipna' gio gu ja maamar mi' juugit na pai'r ju'ñdharan gu gø' suudai', mi' na pai' juugit jir gø' kiicham ka'. Mi' dhir ba' dai na chich mi ja'p jich o'lhia ki'n xi gu'kik ma tu daani. ⁶ Mi' dhir ba' pu jii chich, dai na chich jax xi ja ñio'kdhak guch jaaduñ na chich jax bha tii'tis bhaan gu gø' kanuub na mi ja'p sø' suudai' jugii'ñ. Gui' ba' mi' dhir ja'k jup ba suulh jamit mu ja'k ja kiikia'am.

⁷ Ba' mi' ji' dir na pai' pui' ti tii' Tiirro mu ja'k

jup bhii chich silh na pai' pui' ti tii' Tolimaida. Ba' na chich pai' dhuuk mi' ba ai, mi'p ba ja tii chich ip jai' gui' nam pui'p ti jii'gi'ndha' buiñor guch Xoi'kam, ba' mi'p xi juruuñdhak jachich ja bui maa'n tanoolh. ⁸ Kabuimuk ba' mi' dhir giop ba jii chich, mu ja'k jachich jup bhii na pai' pui' ti tii' Sesareeya. Ba' na chich pai' dhuuk mummi ba ai, ma jii chich mu ja'k na pai' kioka' gu Piliip gui' na tu a'gada' gu ñio'ki'ñ gu Dios, na maadit jir di' gu xijum gook gui' nam ja palhbui'ndha' gu noonbi'ñ guch Xoi'kam. Ba' mi' buiñor xi chibiapuk jachich. ⁹ Ba' dhi' ji' na pui' tii' Piliip, tu maamar ka' maakob gu u'uub di'dilhdhim, ba' dhi' pui'p tu a'gada' am bhaankamu'n gu Dios. ¹⁰ Ba' ji'kchi jurni'ñ ki'n maa'n mummip ba ji buus gui' na bhaankam jup tu a'gada' gu Dios na pui' tii' Agaabo, na bhammi dir ja'k jim na pai' bhaan bipio' gu Judea dibiiir. ¹¹ Ba' na jax jim, bhai' ji dhaa gu bhiisparu'n gu Paablo, ba' ki'n xi buuprak gu diilh noonbi'ñ gio gu tootna'n jup kai'ch ba':

—Gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' pui' ja'k jiñ jurtuda nam sap gu Israel kam ja'tkam pu'ñi buuphia' bhammi Jerusaleen gui' na jaroi'r bhiisparu'n dhi'ñi. Mi' dhir jam sap ba' ja chiñia' nam kuupa' gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam ka'.

¹² Ba' aach na chich pu'ñi kai, bhai' tii soi' ji chii'n gu Paablo na git cham mu ja'k jimda' bhammi Jerusaleen, gio gu jai'ch jaaduñ gu mi' kam Sesa-reeya pui' tii soi'p titda am. ¹³ Gu' ji na gu' cham jich jii'gi'ñ gu Paablo, dai nat jup xich chidak pix:

—Jax ku pim ba' moo ja'p dhi' ki'n jup ba suan? Aañ ba' jai' pui'x buam jup ba tu tatda', gu' aañ matgim cham jax jiñ aa' ji sia ku mit jiñ buupra

bhammi Jerusaleen. Ku gu' cham tu' ji dai no' mit jiñ buupra nañ ba' cham jax jiñ aa', gu' ja'pji sia ji no' mit jiñ mua nañ cham jax jiñ aa', pix ji no' mit dhi' ki'n jiñ bhaamkidhak jiñ mua nañ mi' pui' duiñchu' na jax jix aa' gui' nar Gø'kam na Jesus tiñ'.

¹⁴ Ba' nat gu' cham jich kai nach jax ti pup titdaimik, aach ba'p kai'ch:

—Dho bak gu' pui' tu tui'ka' ku gi na jax jix aa' guch Gi'kora'.

¹⁵ Ba' gatuuk dai na chich jax jix kii'ch dhuu, pu jii chich bhammi ja'k Jerusaleen. ¹⁶ Ba' jai' dhit jup mach oi mit guch jaaduñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' nammí nat ba jur, mach baidhak jamit nach tibiappu' mu ja'p na pai' kioka' maa'n guch jaduun na pui' tiñ' Nasoon. Ba' dhi' bijik dir ba ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, jir mu ja'k kam ka' na pai' alhi'ch jir dibiiir na pui' ti tiñ' Chipre.

Gu Paablo na ba paxiarmira' gu Santiago

¹⁷ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi ba ai Jerusaleen, joidham jix bhaim ilh jamit guch jaaduñ gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam.

¹⁸ Ba' buimgidhak na chich ba paxiaram mu ja'p na pai' kioka' gu Santiago, jai'p mach oi gu Paablo. Ba' ampik bix mi'p daraa am gui' nam ja guguuxi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. ¹⁹ Ba' gu Paablo xi ja ñio'kdhak ba ja aagi'ñ nat jax ja'k palhbui gu Dios nat jix kii'p jum duukam jup tu duu ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam. ²⁰ Ba' na mit pui' ji' kai, joidham jix

bhai'm ilhdhak ma tu daani mit buiñor gu Dios. Mi dhir ba' moop titda am gu Paablo:

—Dho gu'ch jaduun, nap jax bax maat jia na mit mui' ba ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam gui' nam jir ya' kam dhi Israel, ba' nam gu' pui' ilhii'ñ na pui' ja a'm jum aa' nam mi' pui' jii'mda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka'. ²¹ Gu' ji nam gu' ya' pui' ja titda na sap gui' nam jir ya' kam nam mu ja'p oi'dha' jai' kap na pai' jax cham jir Israel, nap sap aap pui' ja titdaidha' mu ja'p ji oilhidhat na cham kam aa' nam mi' pui' jii'mda' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', nam sap cham ka ja matgilhchudidha' gu ja maamar na ba' bhaan jix maati' ka' nam jir Israel kam ka'. ²² ¿Jax jap ba' xi ilhii'ñ gu dhi' pui'ch jaduun? Ja'p dho ji nam gu' pui' ba ti kaaya' gu ja'tkam na pich ya' ba ai. ²³ No' pich gi ja'pni ja'k tu duu nam kapbhai' ya' jai'ch maakob guch jaaduñ na mit ba tu dai buiñor gu Dios nam tu makgixidha'. ²⁴ Dhi'p xi ja baidhai mu jimia' mu gø' chiop nap ba' ja bii'm mi' pui' xi chu kuugalhdha' na mit jax ja'k ba tu dai buiñor gu Dios. Ba' jano' na pai' dhuuk jum aaya' na pim pu'ñi ba tu kuugalhdha', aap ja a'mkam xi chu namkidha' na ba' mi' dhir ja'p ja'k bax bhaai'n ka' nam jii'ka' gu ja kuup nam ba'm tigia' gu ja'tkam nap tu' ka'm nii'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix, nam ba' bax mat ka' na cham tu'r pui' nam jax kai'ch aap jum bui. ²⁵ Ba' gui' nam ji'k cham jir ya' kam dhi Israel na mit pui'p ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui' ja'k mui' ba tu ja ua'ñxi chich nam cham ka tu kua'da' gu tu' na ja bui makgixix ka' gup duiñxim didios, sia gu i'ñir nam cham kua'da' gam gu sasoi' gui' nam ja bhiikchudat ja koo'nda', gio ba' nam

cham jai'x bhai' ka ja titdada' gu u'uub.

Gu Paablo nam ba dagia' gu ja'tkam na mi' ka oirida' gɛ' chiop

26 Ba' gu Paablo pui' tiip tu buim nam jax titda gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Mui' ma jii xi ja baidhak gu maakob jich jaaduñ, buimgidhak ba' dai na mit pix pui' ja'k bhaan ji baapam nam ba tu kuugalhdhim gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios nam pu tu duñia'. Mi' dhir ba' dai nat mu ba baa gu Paablo gɛ' chiop nat ba tu aagam nam pai' dhuuk tu makgirxidha' gu Dios bix ji'ma'n.

27 Gu' ji na gu' jano' na pai' dhuuk bam aajidhat nam pai' dhuuk ba tu kuugalhdha' git gu pui' na mit jax ja'k tu dai buiñor gu Dios, ba tii mit gu Paablo na mi' oiri na pai'r gɛ' chiop ji'kchi gu Israel kam ja'tkam gui' nam bhammi dir ja'p oi'ñka' na pai' jax bhaan bipio' gu Aasia dibiiir. Bhai' ji ja iatgi mit gu ja'tkam nam sap ba' bhai' ji bhaaku' buiñor gu Paablo, 28 jup ja titda am gɛ' ki'n:

—Gor jich palhbui'ñ jich jaaduñ Israel kam kuch daagii tulhiiñchuda' dhi maa'nkam na nai jimdat ja iatgidhidha' guch ja'tkam tuk, na pui' ja titdaidha' na sap pur cham tu' gu pui' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moisees na tu aagix ka', gio sap ya' dhi gɛ' chiop sia pur cham tu'. Daman nat ya' ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir ya' kam dhi Israel, sia ku gu'x io'm tiix chu xidhuu.

29 Ba' dhi' gu Troopimo aagit jup kai'ch am, gui' nar bhammi dir ja'k kam Eepeso, nam gu' biipi' dir ka nii'ñ nam bha ja'p maap ka jim gu Paablo na

pai' jax jir gɛ' kiicham, ba' ja'p jum aa' am nat mu baidhak gɛ' chiop.

³⁰ Ba' na mit pui' ji ja kɛɛk gu ja'tkam, giilhim bhai' ji bhaak jamit, pɪx giilhim ba kai'ch am biix kap bhai' na ji'x juugit jir gɛ' kiicham. Ba' jai' dhit mu boopok bhai' pu ji dhaa mit gu Paablo, tiiimirak jamit gamai' pu bhiiich mu ja'k na pai'r diirap dir bhai' gu gɛ' chiop, ba' xi buusaidhak jotmoda' bhai' pu tu kukpa mit gu kiki'ñgob nam gu' giilhim jix bhaaktu'. ³¹ Ba' ja'p pik ba ji mu'aak jamit, gu' ji nat gu' moo ampik pui'p ba ti kai gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gu Rooma kam nam giilhim jix bhaak gu ja'tkam biix kap na ji'x juugit jir gɛ' kiicham. ³² Ba' nat jax maap ja jumaap gu sandaarui'x chugi'ñ mu dai'bus. Ba' na mit ba tii gu ja'tkam na mui' ba milhchu' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gio gu jai' sandaarui'x chugi'ñ, mi' pui' pup tu'ii' am nam mi' ka gibchu' gu Paablo, cham ka juan am. ³³ Ba' gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x mui' xi ɛɛk mia'n xi dhaagik gu Paablo xi ja chia gu sandaarui'x chugi'ñ nam buuphia' gook bapaiñum titropiñ ki'n. Mi' dhir ba' ba ja tikka gu ja'tkam nar jaro'i' dha' gio nat tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam kum ba' mi' bax mu'aam. ³⁴ Gu' ji na gu' cham maatit ja kɛɛ, nam gu' giilhim gɛ' ki'n bha jiiñak gio nam biix aixim kai'ch, jai' maakam jup kai'ch am gio jai' maakam ip. Ba' pui' ma tu chia nam bhika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x. ³⁵ Ba' na mit mu ba aich na pai' dhir mu tim tissa'n mi' na pai' dhir jax mui' ji chum bapki miji' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, tɛ'kob daagik ma bhik jamit gu Paablo nam ba' cham daagi mu'aa' gu ja'tkam

gui' nam mi'x bhaak buiñor, ³⁶ nam gu' gatuuk dir giilhim mu boopo' jiiñkidhat, jup xi kai'chidhat am:
—¡Mu gor mu'aiñ dhi maa'nkam!

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja'tkam gui' nam jix bhaak ka' buiñor

³⁷ Ba' na mit kia'pix ba ji kuu gu Paablo mi' nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, ba tikka gu ja gø'kam tuk gui' ji' gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Cham jir am aa no' ñich alhio ka xi chum a'giñ jaduun?

Ba' gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x jup kai'ch:

—¿Ja'p aa griago ñi'ook ki'n tu ñiok ap jiñ jaaduñ? ³⁸ ¿Dho bak gu' cham tu' aap jir di' ji jia gu Ejipto kam maa'nkam gui' nat maa'nnim mummí ma ti jigialhchuda gampix jix chu gak kir ja biim maakob miil gu sandaarui'x nat ja kokda gu Rooma kam?

³⁹ Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Cham, aañ jir jumai ji matgim jiñ jaduun. Jir ya' kam iñ dhi Israel, mu ja'k jañich maaxir na pai'r gø' kiicham na pai' pui' ti tii' Tarso gui' na bhaan bipio' gu Siliisia dibiiir. Ba' aañ ja'p ti xim tiidam jiñ jaduun nap git alhioñ dho'ñcho' nañ ka xi chu ja a'gidha' dhi ja'tkam nam ya'x bhaak.

⁴⁰ Ba' gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x cham jax ji chi'iiik jup xi chia na tu ja a'gidha' gu ja'tkam. Ba' bhai' xi kirkbok gu Paablo na pai' dhir mu tim tissa'n, ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nobii'ñ ki'n nam sap cham ñiokda', ba' gui' pix cham jup ñio mit. Mi' dhir ba' dai nat bhai' ji chu ja a'gi ebreo ñi'ook ki'n, jup ja titda:

22

¹ —Ea na pim alhio ka xiñ kaaya'ñ jaaduñ nañ jax jam tiida'.

² Ba'x io'm pix cham ñio mit gu ja'tkam na mit kai na ebreo ñi'ook ki'n tu ja a'gi'ñ. Ba' ja'pni mui' ji kii:

³ —Dho gu' aañ pui'p jir ya' kam dho dhi Israel jiñ jaaduñ, mu ja'k jañich maaxir na pai' pui' ti ti' Tarso, ya' ja'k jañich ba' gi'ir dhi Jerusaleen. Ba' buiñor tuñ mamtuxdhak jañich gu Gamalial, ba' tu maat jañich gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gux io'm bijik dir kam guch bopxi kat. Pui' kuñ ba' aañ gammiji buiñor tu daanda' gu Dios ja'p na jax aapi'm jiñ jaaduñ na pim gammiji tu daanda'. ⁴ Ba' bii'p' dir giilhim jix ja bhaamki'ñdha' iñ gui' nam ji'k pu'ñi ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gui' na ja'p ji buusan nar xibkam gu boi, ja da'ngit jañ ja kukpada' gu chichio'ñ gam u'uub. ⁵ Jix maat dho gu dhi' pui' gu ja g'e'kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop ja a'mkam tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, sia gux a'aixkam jum aa'ndam jich jaaduñ, na mit gu' dhi' muñ joot mu Damaasko jiñ maakak maa'n gu u'uan nañ ja ti'ñchuda' guch jaaduñ gui' nam mumm' oi'ñka' gu ya' dir ja'p kam Israel, na sap ba' dhi' ki'n jix bhaai'n ka' nañ ja da'ngi' bha ja ui'ka' git guch jaaduñ gui' nam ji'k ti jii'gi'ñdha' buiñor gu Jesus Nasareet kam, nach ba' ya' Jerusaleen ja aichdhai ja tulhiiñchuda' git.

*Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk ti jii'ñ buiñor guch Xoi'kam
(Noo. 9:1-19; 26:12-18)*

6 'Gu' ji na gu' gammiji gu b̄ix boi nañ mui' ka jim jix dhaam duuk, nañ kia'pix ba aajidhat mu Damaasko, ba t̄i ñich nat jiñ a'm b̄ix xikoolh bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix o'jo' ki'n. 7 Ba' aañ mi' pu ia nañ jax ka jimdat, ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup tum kai'ch: “Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'?” 8 Ba' aañ xi chikka nar jaroi' dha', ja'p jañ chitda: “¿Jir jaroop gi dha' aapi' Gê'kam?” Ba' gui'p kai'ch na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ: “Aa dho aañi' dhor di' gu Jesusus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'ñchu'.” 9 Ba' giilhim jix chotdon am gui' nañ ja b̄im jim, nam gu' b̄ix jup nii'ñ na bha tum tanoor bhammi dir jix dhaam, dai nam cham k̄e gu jaroi' na bha ñiok bhammi dir. Dai aañ diilh nañ ba' k̄e. 10 Ba' aañ giop xi chikka gui' na bhammi dir bha ñiok, ja'p jañ chitda: “¿Tu'p jix aa' nañ jax dhuñia' aapi' Gê'kam?” Ba' gui'p kai'ch: “Dho nap bamgi' giop ba jimda' dho mu ja'k nap pai' ja'k jim Damaasko. Mummim ba'm aagi'ñdha' nap tu' jax dhuñia' aañ jiñ a'mkam.” 11 Ba' nañ gu' cham ka ñia nat pui'ñ dhoda gui' na bhammi dir bha tanoordat, pui' mit jiñ ñobchik mañ baidhak mu ja'k Damaasko gui' nañ ja b̄im jim.

12 'Ba' maa'n mi'p kioka' guch jaduun Ananiyas t̄igim nax io'm tu' ka'm ni'ñdha' gu Dios na mi' pui' jimda' nat jax ja'k tu ua'nak gu Moises na tu aagix ka', gio nam b̄ix pix joidham jix k̄igalhi'ñdha' gui' nam ji'k ya' dir ja'p Israel mummy ja'k oi'ñka' Damaasko. 13 Ba' dhi' ji' dhich jaduun Ananiyas t̄igim mui' ma jii mu na mit pai'ñ chibiaptuda, jup jiñ chitda ba' mu ji e'ek:

“Aapi'ñ jaduun Saulo, bhañ joot guch Gi'kora' nap sap giop bax ñia ka' xib dir ja'p ja'k.” Ba' mi' jotmoda' bhai' ji ñiata ñich nat jax puñ chii'n. Jix bhai' giop bax chu maax nañ nai' xi chi ñi'ñ. ¹⁴ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhai'p ji chuñ a'gi, jup jiñ chitda: “Jum a'm ba ti tii jiñ jaduun gu ja Dios tuk guch bopxi kat nap sap ba'x io'm jix bhai' ba machia' na jax pik ja'k jix aa', gio nap ba' tigia' maaxik gui' na jaroix io'm jir jix bhai'kam, gio nap ba' pu'ñi kēēkē' na bha tum a'gi'ñdha', ¹⁵ nap sap gu' aap ba'r di' ka' jia nap nai' tu ja a'gidha' gu ja'tkam na pich ji'k jax ba ti tii gio na pich jax ja'k ba ti kai. ¹⁶ Ba' gu xib jum aa' nap xim dikoo'ñdha' nap bam bakuanmira' mu ja'p pai' na jax suu'nka' gu suudai' soi'm ilhdhat buiñor guch Xoi'kam na ba' uañchuda' gum ua'tulhdhara'.”

Gu Paablo na ba ja aagi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam nat jax dhuuk tu ja a'gi'ñmirak gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios gui' nam cham jir Israel kam

¹⁷ 'Ba' na ñich pai' dhuuk gio ya'p ba ai dhi Jerusaleen, mui' ma jii ñich mu gē' chiop na ñich ba tu daañim. Ba' nañ mi' ka tu daan, ¹⁸ ba tii ñich gu Gē'kam jich Gi'kora' nat mi ja'p bam maax, jup jiñ chitda ba': “Ba jimia' ap ya' dir dhi Jerusaleen, xib moo, nam gu' cham ji'xkat jum jügi'ñdha' sia kup tii ja aagi'ñ nañ jir tu'p tu'm da' aañ.” ¹⁹ Ba' aañ bhai' tii soi' ji chii'n ja'p jañ chitda: “Ja'ppi nam gu'x maat nañ aañ bi'pi' dir mu ja'p nai' ja da'ngit ka ja tulhiñchu'nda' gui' nam ji'k ti jügi'ñdha' aap jum bui, na jax aa' kuñ pui' ja gibdat ja ko'ktulhi'ñdha'.

²⁰ Gio jano' na mit pai' dhuuk ma'yasimik mua gu

Teeban, gui' nam a'mkam ka tu a'gat gu pui' nap jax ja'k jix aa', nam gu' bix jup jix maat nañ aañ jai' mi ja'p jup xi kiik nañ ja nuukxi'ñ gu daam dir kam ja ti'dhara' gui' na mit mi ja'p xi ja darsak na mit mi' ba ji mua. Jai' ja'xbui' pui'p xiñ chaat iñ na sap pik ba'r am nam mu'aa'." ²¹ Ba' maa'n na jax jiñ chitda gu Gø'kam jich Gi'kora', jup kai'ch: "Ja'pji nap ba jimia', nañ gu' aañ jix aa' nap mik ja'k bhiiya' ja bui gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam."

Gu Paablo nam ti' bax gii'bim ka' gu sandaarui'x

²² Ba' ja'xbui' juugit pix kai mit gu Paablo nat tu ja a'gi, mi' dhir gu' gio pix jiiñak jup suulh jamit ji, jup kai'ch am:

—iMu gor mu'aiñ dhi maa'nkam, na gu' cham jir am gu pui' na jax kai'ch!

²³ Ba' pix miji dir ji kiksa am nam pui' kai'ch, gio nam mi ja'p nai' xi ja xiixkaim gu ja jajannulh, nam gu' giilhim jix bhaak, gio gu dibir nam jax da'ngi nai' tøkob xi buppa am. ²⁴ Ba' gux io'm ja gø'kam tuk gu sandaarui'x xi chu chia nam giop baidhika' gu Paablo mu ja'k nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x, gio sap nam xi gii'bia' na sap ba' tu aaga' nam jax kai'ñkam jix bhaamki'ñ gu ja'tkam. ²⁵ Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk ba buupra gu Paablo nam ba' moo ba gii'bia' git, ba tikka gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—¿Aagix aa na pim ja gibda' gui' nam ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gø'kam Rooma kam, pui' na jax aañ nañ maadit jir di', gio no' pu'ñi chakui maati' no' ñich tu' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam ka' ba' gu' cham?

26 Ba' nat pu'ñi kai gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x, xi mii nat aa'ñdham gux io'm ja gø'kam tuk gu sandaarui'x, jup titda:

—Jax jap ba' ilhii'ñ gu maa'nkam na pich jich chia nach gii'bia'? Maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gø'kam Rooma kam.

27 Ba' nat jax pui' ti kai gux io'm ja gø'kam tuk gu sandaarui'x, mu dai'bus nat tikkam gu Paablo, jup titda:

—Jir silhkam aa nap aap maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gø'kam Rooma kam?

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Jir pui' dho nap jax kai'ch jiñ jaduuiñ.

28 Ba' gux io'm ja gø'kam tuk gu sandaarui'x jup titda:

—Aañ mui' tuumiñ tu namki nañ ba' maadit bar di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gø'kam Rooma kam.

Ba' gu Paablo jup kai'ch:

—Ja'pji aañ ilhi'chdham dir pur pu chu'm ji.

29 Ba' pui' cham ka gii' mit gu Paablo, na mit gu dai bax chooto'n na mit ba maat na maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu gø'kam Rooma kam, sia ji gu gux io'm ja gø'kam tuk gu sandaarui'x giilhim jix choo'n nat gan tu chia nam buuphia' bapaiñum titropiñ ki'n.

Gu Paablo na ba tu ja a'gidha' gu ja gø'gø'kam tuk gu Israel kam ja'tkam nam ti bax iattulhdham ka'

30 Ba' buimgidhak ba tu chia gux io'm ja gø'kam tuk gu sandaarui'x nam sap alhio ka xi dho'ñcho' gu Paablo na buupulh bapaiñum titropiñ ki'n. Mi' dhir ba' dai nat ba tu ja joochxi gu ja gø'gø'kam tuk gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio ba' jai' gui' nam ja'ppiix jir ja

gɛ'gɛrkam tuk ka', nax maachim nam jax kai'ñkam buiñor jix bhaak gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk biix mi' bam jumaap mi' na pai' tum a'gada', ba tu chia nam mu baidhika' gu Paablo, mi ja'p ba' xi ja kii'x ja saagi'ñ gui' nam mi' bax iattulhdham.

23

¹ Ba' gu Paablo bha ja'p nai' xi ja tiigik gu gɛ'gɛrkam nam mui' mi' ba jumpax nam mi' bax iattulhdham, jup ja titda:

—Aañ gammiji mi' pui' jim jiñ jaaduñ na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios.

² Ba' gu Ananiiyas gux io'm ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, xi ja chia nam bha gii'bia' chiñi'ran gu Paablo gui' nam ji'k mi ja'p amuub jup tu'ii'.

³ Gu' ji na gu'p titda gu Paablo:

—Aap dho pui' ja'p jup ji buusnia' nam gii'bia' gu Dios, na gu'm tulhiiñchuda'. Ti' nap gu' cham mi' pui' jim na jax jix aa' nap moo mi ja'p daakat bhai'p ba tu chian nam bhañ gii'bia' dhi ja'tkam jiñ chiñ am, sia ku gu' tii cham tu' pui' ja'k tu aagix, gio nap sap pik ba' ya' ba xi chuñ a'gidham na jax ja'k jir am nañ mi' pui' jimda' na jax ja'k tu aagix.

⁴ Ba' gu jai' gui' nam mi'p tu'ii' ip jup titda am gu Paablo:

—¿Jax ba' kup ba' pui' pik jup titda dhi' nat Dios gɛ'kam ki'n dai na ba' pu'ñix io'm jir ja gɛ'kam tuk ka' gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam?

⁵ Ba' gu Paablo gio mui'p ji ñio, jup ja titda:

—Dho gu' aañ cham maatit jiñ jaaduñ no' moop jir di' gux io'm ja gɛ'kam tuk gui' nam bhai' gɛ'

chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Na gu' gu u'uan ta'm pui'm kai'ch jia gui' na mit bhaan mi chu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na sap pu'ñi cham jir am nañ giilhim titdada' gu jax chu'm gɸ'kam na ja silhka'nda' gu ja'tkam.

⁶ Mi' dhir ba' moo ja'pni ja'k bhair'p ji chu ja a'gi nat ba ja tii nam jai' dhit mi'p tu'ii' gui' nam pariseos jum tii'ti'nda' gio ba' jai' gui' nam saduseos jup jum tii'ti'nda', jup ja titda gɸ' ki'n:

—Aañ dho pui' maadit jup jir di'ñ jaaduñ gui' nam pariseos jum tii'ti'. Ja bui maaxir jañich, ba' pui'p ti jii'gi'ñ iñ nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'ñga'n. Pui' ku pim ba' dhi' ki'n xiñ bhaamkid-hat ya' ba xiñ iattulhdham.

⁷ Ba' nat jax pu'ñi ja tii'n gu Paablo, ma tu a'ga mit gu pariseos jum tii'tgidam ja bii'm gu saduseos. Mi' dho gu' cham maa'n ñi'look kap duuk am nam tii pup xi chu a'gimik. ⁸ Nam gu' jai' maakam jup kai'ch, pui' na jax gu saduseos nam gu' pui' kai'chdha' nam sap cham tu' duduardat giop ka bapmi' gu koi'ñga'n, gio sap nam cham tu' jai'ch gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios, ni jax chu'm ii'mda' dho sap moo ku mu pai' ka oirida'. Gu' ba' gu pariseos pui'p kai'chdha' am ip nam sap gu' giop duduardat jup bapmi' ji gu koi'ñga'n, gio sap gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios nam jix jai'ch, sia gu jax ña pix chu'm ii'mda' sap na mu pai' oirida'. ⁹ Gɸ' ki'n dho gu' pix jii'nak biit am bii'x nam ji'k mi'p tu'ii' nam pu'ñi kai'ch, jai' nam pui' kai'ch na cham tu'r pui' na jax kai'ch gu Paablo, jai' ba' nam pui' kai'ch na silhkam jir pui' ji na jax kai'ch. Gio jai' mi' dhir ja'p na mit jax jup guguu gui' nam sap jix mat ka'

gu ñio'ki'ñ gu Dios nam pui' ja'k jup tu jimda' na jax gu pariseos, jai' bhai' bhaankam jup ji ñio mit gu Paablo, jup kai'ch am:

—Dho gu' maaxik cham tu' jax bua ji dhich jaduñ gu tu' nar jix buam jum duukam. ¿Jax jach gi bia' nach jup tiida' no' gu' pui' ja'k aagi'ñ maadit gu nobii'ñ gu Dios na ba' pui' ja'k tu jim, piam gu jax chu'm ii'mda'? Dho gu' cham jir am dho nach jax dhui moop ba ji soo'mchulhdha'.

¹⁰ Gu' ji na gu' jai' gui' nam cham ti jügi'ñ gu dhi' pui' ja'k, güilhim cham ti jüjigir am nam bhax bhaak. Ba' pui' too'nnik giop ka xi chu chia gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x nam giop ka xi kuupa' gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'ñka' gu sandaarui'x nam sap ba' cham daagi' gibiimii ta'tak jup dooda'.

¹¹ Ba' moo jano' nat jax gamai' ji chuk, buiñor bam maax guch Xoi'kam mi' na pai' kuup gu Paablo, ba'p titda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda' Paablo, nam gu' cham ji'xkat jax jum dooda' sia kum jax ti ilhii'ñ gui' nam xim bhaamki'ñ gu ya' kam dhi Jerusaleen. Na gu' kam aa' nap jiñ a'mkam bhammi dir ja'k ka tu ja a'gi'ñmira' gu ja'tkam na pai'r Rooma ja'p na pich jax ja'k ba tu ja a'gi ya' dhi Jerusaleen.

Gu Israel kam ja'tkam nam maap jim jumpadai ba tu a'ga' nam jax ja'k dui mu'aa' git gu Paablo

¹² Ba' moo jano' buimgidhak nat jumai gamai'p ji chu maaxir, jai' dhit maap jim jumpadak ba tu a'ga mit gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam sap mu'aa' gu Paablo. Gio na mit pui' ti nam sap cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam

pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhoda, diihl dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. ¹³ Ba' dhi' na mit ji'k pu'ñi ja'k maa'n ñi'ook jup duu, aix am gook oo'm damdir ji'kchi pup. ¹⁴ Gatuuk ba' na mit pu'ñi xi chu a'gak, dai na mit ba ja aa'ñdham gu ja gə'gərkam tuk gui' nam bhai' gə' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja gə'gərkam tuk ka' gu Israel ja'tkam, jup ja titdaim am mu ji øøk:

—Aach pui' ba ti nach cham tu' jugia' gio nach cham tu' i'ya', nach pai' dhuuk xi mu'ai gu Paablo nach ba' ba tu jugia'. Piam ku chich gu' moo cham jax dhoda, diihl dho ba' cham bhai' tuch jimia'. ¹⁵ Ba' gu xib ja'pni ja'k jix bhaai' na pim aapi'm mu jimia' ja biim gu jai' ja'ppix jich gə'gərkam tuk na pim pu ti'npu' gu ja gə'kam tuk gu sandaarui'x na kabuimuk bha jam bai'ñxidhika' gu Paablo, ja'p japim xi iatgidhai na pim jix bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. Aach ba' dai nach gama ja'k pai' boi cha'm ba ti nīrda' bīpi' dir nach ba' mi' pu mu'aa' na bhai' ka bai'ñchu'nda'.

¹⁶ Gu' ji na gu' moop ja kəə maa'n gu biapma' nar tataalhi'ñ gu Paablo, ba' jotmoda' xi miñ nat aa'ñdham mu na pai' kuup ja bui gu sandaarui'x. ¹⁷ Ba' gu Paablo nat pui' ji' kai, maadit ba tu joochxi gu sandaarui'x, ba' pui' ba titda nat pai' dhuuk mi' ba ai na sap mu baidhika' gu biapma' buiñor gu ja gə'kam tuk na sap ba'x xi'lhim tu a'gidha'. ¹⁸ Ba' gu sandaarui'x cham jax ji chi'ñk mui'p ma baidhak gu biapma' mu ja'k na pai' daaka' gu ja gə'kam tuk, jup titda ba' mu ji øøk:

—Aañ ya' bai'ñchu' dhi biapma' nat bhañ joot gu Paablo gui' na mu kuup, na sap jix xi'lhim xi chum a'gidham.

¹⁹ Ba' gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x xi ñobchik mu ja'p xi baidhak gu biapma' na pai' cham jaroi' xi ja kē'kē' nam jax kai'chdha', ba tikka ba', jup titda:

—¿Jax jap xiñ chidam jiñ jaduun'?

²⁰ Ba' gu biapma' mui' ji ñio, jup titda:

—Dho gu' na ñich bham aa'ñdham dho na mit maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam sap pik ba' bha jimii pum tida' nap kabuimuk mu ja bai'ñxidhika' gu Paablo nam sap pik ba'x bhai'x chikkam nat tu' ba' jax dhuu gu tu' nar jix buam jum duukam. ²¹ Ku gu' aap cham mi ja jigi'ñdha' ji no'm moo ya' pai' jiumdat pui' bam titdaim, nam gu' pui' kai'ch jai' dhit gu ja ja'tkam tuk nam sap gook oo'm aixkam damdir ji'kchi pup mi' pai' ti nirda' boi cha'm jix ixchuixim, nam sap ba' mi' pu mu'aa' gu Paablo nap mui' ka bai'ñchu'nda', na mit gu' sap biipi' dir pui' ja'k ba tii nam cham tu' jugia' gio nam cham tu' i'ya', nam pai' dhuuk xi mu'ai sap nam ba' ba tu jugia'. Piam sap no' mit gu' moo jax dhuukat cham jax dhooda, dñlh dho sap ba' cham bhai' tu ja jimia'. Ba' gu xib dai aap pix nam ka xim kaim nap jax chi'ya'.

²² Ba' gu ja gē'kam tuk gu sandaarui'x pix cham jax jup tii. Mi' dhir ba' dai nat xi soo'mchulhdhak ba joot gu biapma' na sap dñlh pix pui'x chu mat ka' gu pui' nat ji'k jax ba tu a'gi.

Gu sandaarui'x nam Sesareeya ja'k ba do'ñchopu' gu Paablo

23 Gatuuk ba' dai nat gook ba ja bai gu sandaarui'x chugi'ñ, jup ja titda ba' na mit pai' dhuuk mi' ba ai nam sap xi ja chiñia' gu jai' sandaarui'x chugi'ñ nam jix kii' bam duñia' nam ba' ja'xpix gamai' ji jimia' na ji chukgia' nam do'ñchopu' gu Paablo mu ja'k na pai'r Sesareeya, ji'k gook jix cha'tmam oo'm sap nam jiidma' gui' nam aagix nam pui' ja tooton ki'n oipoda', gio ba' jai' baik oo'm daman mambhix aixkam ip sap gui' nam kakbai cha'm jup aagix nam oipoda', gio ba' gook jix cha'tmam oo'm ip sap gui' nam jup aagix nam dai laansas ja ua'dat jup oipoda'. 24 Gio nat xi ja chia ip nam ja ulhña' gu kakbai na ba' maa'n bhaan jup jimda' gu Paablo, gio nap ja titda nam sap jix bhai' bai'ñchu' git mu aichulhdha' gux kai' Peeles. 25 Damdir maa'n u'uan mui'p xi ja maa na ja'pnm kai'chim na mi chu ua'ñixchu':

26 “Aañi' nañ pui' ti' Klaudio Liisias ya' dir jañ mui' xi chum guguuxi'ñ bhaan dhi u'uan nap jax jum ilhii'ñ aapi'ñ jaduun Peeles nap jir jix kai'.

27 Mi' dhir jañ ba' moo ja'pni ja'k jup xim tiidam na mit gu Israel kam ja'tkam ya' daa dhi maa'nkam gio ba' na mit ja'p pik ba ji mu'aak, gu' ji na ñich gu' aañ mu dai'ññik ma palhbui ja biim guñ sandaarui'x chuk, na ñich gu' pui' ba ti kai na dhi' maadit jir di' gu ja'tkam tugi'ñ gu g'kam Rooma kam. 28 Gatuuk jañich ba' ti ma baidhak mu nam pai' tu a'gada' jim jumpadat gu Israel kam ja'tkam gu tu' no'm bax a'gam, nañ gu' tiix maachim nam tu' ba' ki'n jix bhaamki'ñ. 29 Ba' bhaan bhai' ji chu a'ga mit gu pui' na jax ja'k tu aagix nam tu jimda', gu' ja'p gu tu'x buam jum duukam gu' cham pai' aa' am ji na jax ja'k moor am nam ba' mu'aa', nich

chu' palh#p jup jum duukam dho moo na jax ja'k moor am ka' git na ba' mi' pai' pu'ñi ba kuupka' git. ³⁰ Gu' ji na ñich gu' ya' pui' ba ti kai na mit sap maa'n ñi'ook bap duu gu Israel kam ja'tkam nam pui' kai'ch nam mu'aa'. Ba' mu ja'k jañ mui' xi chu jootsa' nam mum bai'ñxidhika', gio ba' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ b#x pui'p ba ja ti'n jañich nam mumm# jim# aap jum bui mi' pu ti'ya' nam jax ba' kai'ñkam pui'x bhaamki'ñ. Ja'pni daipu'."

³¹ Ba' gu sandaarui'x pui'p tu buim am na jax ja titda gu ja g#'kam tuk, ma baidhak jam# gu Paablo nat pai' dhuuk gamai' ji chuk mu ja'k na pai' Antiipatris ti ti'. ³² Kabuimuk ba' jai' mi' d#r ja'k ba suulh jam# gu sandaarui'x gui' nam pui' j#m ja tooton ki'n, dai gui' nam kakbai cha'm j#m jam# ba' pu oi gu Paablo mu ja'k Sesareeya. ³³ Ba' na mit pai' dhuuk mumm# ba ai, mi' xi maa mit gu u'uan gux kai', gio gu Paablo mit b#x mi ja'p jup xi k#x. ³⁴ Ba' gux kai' xi j#nkuidhak gu u'uan bhai' ba tikka gu Paablo na sap jir pai' kam. Ba' nat ba maat nar mu ja'k kam na pai' Siliisia bhaan bipio' gu dib#r, ³⁵ jup titda:

—Dho bak gu'r am ji nañ jum kaaya' nap jax ja'k xi buada' nap tu a'ga'da' no' mit ya' ba ai gui' nam pui' xim bhaamki'ñ.

Ba' daipu' xi chi'ik ba tu chia nam kuupa' gu Paablo pu mi' pui' na pai' jax kio d#lh, na pai' kiokat #p b#pi' dir gu Eroodis kat.

24

Gu Paablo nam cham jax dhooda' gu Israel kam ja'tkam nam ti ba ji iattulhdha' buiñor gux kai'

Peeles

¹ Ba' gu Ananiiyas gui' nax io'm jir ja gø'kam tuk ka' gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam, jix chamaam jurni'ñ ki'n mummi ba ji buus na pai'r gø' kiicham ka' Sesa-reeya ti tūgim ji ja baidhat ji'kchi gui' nam ja'ppix jir ja gø'gø'kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, damdir maa'n jup xi bai'ñchu' gui' nax matda' ka' na tu a'ga buiñor gu jax chu'm gø'kam, Tertulo tūgim. Ba' dhi' ji' dhi ja'tkam mu ba ai mit buiñor gui' na mi'r jix kai' Peeles tūgim nam mi' bax iattulhdham gu Paablo. ² Ba' xi chu joot gux kai' nam bai'ñpu' gu Paablo mu ja'p na pai' kuupka' nam sap ba' mi' ba tu a'ga' maap gui' na mit jaroi' mi' ba ai nam jix bhaamki'ñ. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, mul' ji chu a'ga gu Tertulo, jup titda gux kai' Peeles:

—Taxchaab ba'ch jaduun, moo pik ja'p joidham jix jikgim jup tu'ii' ich ji. Taxchaab ip gum matda' na joidham bix aixim jix bhai' ji chu buusnichu' aach jich bui nach jir jum ja'tkam tuk. ³ Ba' bix dhi' pui' aach gammiji bhaan gø'kam ki'n jix bhai'ch chaat nap ba' moox mat ka' aapi'ch jaduun Peeles. ⁴ Ba' na cham jix io'm ba ji miikidha' nach ya' tum a'gi'ñ, ka xich kaaya' ap nach ja'pni ja'k jum tida': ⁵ Dho gu' dhi maa'nkam aach pui' ni'ñ ji na giilhim nai' jimdat ja kokd-hichdhaim gu Israel kam ja'tkam, na ja iatgidhim na jax ja'k cham jir am. Dhi' dhor di' gui' nar ja gø'kam tuk gui' nam nasareenos jum titi'. ⁶ Gio bhammi chiop na pai' ti giilhim jix chu xidhuu, nat cham tu' ka'm ti ti nat agree'n mu ja baapai gu jai' ja'tkam nam cham jir Israel kam. Ba' aach

pu kai'ñkam tti daa nach ba' pu tti dai tulhiiñchuda' git na cham tu' ka'm ti ni'i'ñ gu pui' na jax ja'k tu aagix aach jich bui. ⁷ Gu' ji nat gu' mu dai'ññik jup jich baabui gu Klaudio Liisias gui' nar ja gø'kam tuk gu sandaarui'x. Pui' chich dho ba' cham jax dhoda, ⁸ na gu' pui'ch chitda nach sap ya' ja'k aap jum bui tu a'ga' gu dhi' pui' nach jax ba kai'ch. Jix maat dho no' pich bhai' xi chikka diilh nap ba' ba ti jii'gi'ñdha' nach silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' nach jax ba tum a'gi'ñ.

⁹ Ba' gui' nam mi ja'p jup daraa gu Israel kam ja'tkam bii'x pui'p xi kai'ch am na jax kai'ch gu Tertulo na mi' iattulhi'ñ gu Paablo. ¹⁰ Ba' gux kai' ja'p xi dui'ñ gu Paablo na sap mui' xi chu a'ga'. Ba' gui' mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Dho gu' aañ jix bhai'ñ chaatit ya' pui' xi chi'ya' dho nañ jax ja'k jup xiñ maat, nañ gu'x maat nap aap mui' oidha' ya' bar jix kai' na ji'x juugit bhaan bipio' dhi dibii'r. ¹¹ Dho gu' aañ nat kia'pix mambhii'x daman gook tanoolh ba juruuñ na ñich bhammi ai Jerusaleen na ñich mu tu daañim buiñor gu Dios, kagit nap tikkada'ñ jaduun nar pui' nañ jax kai'ch. ¹² Ku gu' cham pai' jaroi' buiñor ñiokbo ñich ji, ni miji irban dir gu gø' chiop kuñ cham pai' ja kokdhichu'n gu ja'tkam, ni mu ja'p pai' nam jax jum jumpadat tu daanda' gu Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo bhai' dhi gø' kiicham. ¹³ Ku gu' dhi' pui' nam jax kai'ch dhi ja'tkam ni ji'x ji iam kur pui', cham bia' am dho nam jax ti'ya'. ¹⁴ Na gu' aañ dai jia nañ mi' pui' jim nat jax ja'k tu dai xib gu Dios gui' nam pui'p daanit gux io'm bijik dir kam jich bopxi kat, na gu' dai nax aa' nach jix bhai' mi' pui' jii'mda' na jax ja'k

jix kii' ka'm nii'ñ. Dhi' ba'r di' gu xibkam boi nam ja'p ilhii'ñ dhi' nam xiñ bhaamki'ñ nach diihl pix pu tu bua nach jax ilhii'ñ nach ji'k maap jich dhaa'. Gu' matgim aañ jix maat ji na jax ja'k tu aagix na mit tu ua'nak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, ba' mi' pui' tu daa'ñchu' iñ dho. ¹⁵ Ba' pu'ñip jix biiñak iñ aañ buiñor gu Dios na jax dhi' am nam pui' ja'k jix biiñak nam gatuuk duduadii giop baapmigia' bix gu koi'ñga'n, pui' na jax gui' nam cham u'ua'tulhdhix ka' gio gui' nam jix u'ua'tulhdhix ka'. ¹⁶ Pui' kuñ ba' aañ jiñ dhikoo'ñdhatu' nañ mi' pui' jim na jax ja'k jix kii' ka'm nii'ñ gu Dios gio gu ja'tkam ja bui.

¹⁷ 'Ba' mikkat ji'kchi oidha' ki'n nañ maakam ja'k xi oilhimik na pai' jax cham jir Israel, bhai' ma jii ñich ya' ja'k nañ jir pai' kam na ñich bha ja do'ñchidham gu tuumiñ gui' nam cham bia' nam tu' ki'n tu saba'da', gio na ñich bha tu makgixidham gu Dios bhammi gø' chiop. ¹⁸ Ba' bhai' pui' ka tu kuugalhdhim iñ na jax ja'k tu aagix buiñor gu Dios, bam aajidhat nañ pai' dhuuk pui' tu kuugalhdha' git, gu' ji na mit gu' jano' pik bhai'ñ chigik gø' chiop bhai' puñ dhaa gu Israel kam ja'tkam gui' nam jir bhammi dir ja'k kam na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibir, ku gu' tii cham pai' ja kokdhichu'n iñ ji gu ja'tkam. ¹⁹ Dho gu' gui' ji jia nam ya'ni bha jimii pu ti'ya' nam jax kai'ñkam ba' pui' xiñ bhaamki'ñ. ²⁰ Piam kum gu' dhi' nam ya'p tu'ii', dho ya' pui' xi chi'ya' am no' mit mooñ chi nañ jix buam tu bua gu tu' nar jix buam jum duukam jano' nañ pai' dhuuk bhammi kap tu'ii' ja bui nam pai' tu a'gada'. ²¹ Ja'p jañich pix xi chi gø' ki'n jano' nañ pai' dhuuk bhammip tu'ii' ja bui: "Pu kai'ñkam ya'ñ iattulhi'ñ

japim nañ ti jii'gi'ñ nam gio duduardat jup bapmi' gu koi'ñga'n."

²² Ba' gux kai' Peeles mi' pui' cham ka ja kaim gui' nam mi' ti ka iattulhi'ñ gu Paablo, na gu' pui' pu tē kēēkē' na bhaan tum a'ga guch Xoi'kam gui' na pui' ji buusan nar xibkam boi. Ba'p ja titda:

—Moo chi jano' ba' na pai' dhuuk ya' aaya' gux io'm ja gē'kam tuk gu sandaarui'x na Liisias tii' nañ ba' jam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga.

²³ Ba' daipu' xi chi'ik gux kai' Peeles, ba chia gu sandaarui'x chugi'ñ na giop ka xi kuupmira' gu Paablo amuub mi' dhir ja'p, ku gu' sap cham tu' ji na moop buupulh ka' na ba'x bhaai'n ka' na ji'x mi ja'p jup xi oirida', gio nam cham ja juanda' gui' nam ji'k mi aajidhat jix chii'gik ka'.

²⁴ Mi' dhir ba' gatuuk nat pu'ñi ja'k xi chianik gu sandaarui'x chugi'ñ, ji'kchi' jurni'ñ ki'n gio mi'p ba ai gux kai' Peeles na pai' tum a'gada', bix jup xi bai'ñchu' gu binga'n Drusiila tii'gim na pui'p jir Israel kam ka'. Mi' dhir ba' moo xi chu joot gux kai' Peeles nam bai'ñpu' gu Paablo. Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich, bhai' ji chu ja a'gi na jax ja'k jix bhai' nam mi' pui' jii'mdat jix bii'ñak ka' bui'ñor guch Xoi'kam. ²⁵ Gatuuk ba' ja'pni ja'k bhai'p ji chu ja a'gi, na sap tu' cham jir am nam pu tu buada', nam gammiji' tu' ka'm ti ni'ñdha' na ba' cham ja tulhi'ñchuda' gu Dios na pai' dhuuk tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. Ba' giilhim pux choo'nnit kai gux kai' Peeles, mi' pui' dho gu' cham ka kaim, dai nat ba soo'mchulh pix gu Paablo na ka tu a'ga, jup titda:

—Bax bhai' pix tu a'ga ap jiñ jaduũñ. Ba jimia' ap, gatuuk jañ ba' giop bam bai'ñdha' nañ pai' dhuuk cham tu' jax buada'.

²⁶ Gu' na ja'p tii ilhdhat ip ji gux kai' Peeles na git tu' tuumiñ ba aagi'ñdha' gu Paablo na ba' ba do'ñcho' git, pui' ku ba' mi'mia'n tii bai'ñdha' nam gook dit tu a'gada'. ²⁷ Gook oidha' dho gu' moop duu na maa'n na bai'ñdha' na ji'x juugit jir jix kai' kat. Mi' dhir nat gu' bam pataasa, jumai ba' bhaankam mi' bar jix kai', Porsio Pesto tii gim. Ba' gu Peeles, na gu'x aa' nam jix kii galhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, pui' cham xi dho'ñchok gu Paablo. Diih chi sap panaas jix maat na jax dhuñia' gui' na gatuuk mi' bar jix kai'.

25

Gu Paablo nam gio cham jax jup dooda' gu Israel kam ja'tkam nam tii iattulhi'ñdha' bui'ñor gux kai' Pesto

¹ Ba' mi' ba ai gu Pesto na pai'r Sesareeya nam ba' mi'x kai' ki'n ba daasa'. Ba' gatuuk baik jurni'ñ ki'n mi' dhir ma jii bhammi ja'k Jerusaleen. ² Ba' nat pai' dhuuk bhammi ba ai, bhai' ji iattulh jamit gu Paablo gu ja g'e'g'er kam tuk gui' nam bhai' g'e' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam ja biiim gui' nam ja'ppix jir ja g'e'g'er kam tuk ka' gu Israel kam ja'tkam, ³ nam pui' titda na sap tu chiñia' nam mu baidhika' bhammi Jerusaleen. Gu' ja'pji nam tii ilhdhat ji nam sap bhammi pai' boi cha'm mu'aa' git nam mui' ka bai'ñchu'nda'. ⁴ Gu' ji na gu' cham jup aa' gux kai' Pesto, dai nap ja titda pix na mi' pix kuupka' Sesareeya, na gu' sap cham xiim gio mu ja'k jup bhiiya'. ⁵ Jup ja titda:

—Mummi ji nam muñ oidha' gu jam gə'gərkam tuk nañ pai' dhuuk ya' dir gamai' ji jimia' mu ja'k Sesareeya. Ba' no' gu' moo silhkam pui'x buam tu dooda gu Paablo, dho gu' mi' dho ba' pui' xi kai'chdha' pim nat jax pui' tu dooda.

⁶ Ba' bhammi ka pup xi juruuñ gux kai' Pesto na pai'r Jerusaleen ji'k xijum baik tanoolh, gatuuk ba' dai nat ba jii mu ja'k Sesareeya. Ba' nat mu ji ɛk buingidhak bhammi ba daibu atookor ta'm na pai' daaka' gu gə'kam, na pai' dhir jix bhaai' na daakat nai' tu ja a'gi'ñdha' gu ja'tkam. Mi' dhir ba' moo ba tu joot nam bai'ñpu' gu Paablo. ⁷ Ba' nat pai' dhuuk mi' ba ai gu Paablo, mui' xi ai mit jix io'm mia'n gu Israel kam ja'tkam gui' na mit Jerusaleen dir mu ai. Mi' ba' biix aixim bhai' ji iattulh jamit, panaas kum moox ñi'ñdham xi kai'ch gu tu' nat jax dhuu nar jix buam jum duukam. Gu' pix ja'p kai'ch am ji, nim maa'n ku iam jir pui', pu cham dho jax dhooda mit. ⁸ Ba' gu Paablo na jax jup xim maat mui'p ji chu a'ga, jup kai'ch:

—Aañ nañ jax pix jup ba kai'ch dho nañ cham pai' dhuuk tu'x buam jum duukam jax bua, ni nañ pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' kam aa' nach mi' pui' jii'mda' na jax chu aagix aach jich bui nach jir Israel kam ja'tkam, ni sia dho moo gu gə' chiop kuñ cham pai' dhuuk jax kai'ch na cham tu' bhai', ni buiñor gu gə'kam Rooma kam kuñ cham pai' dhuuk buam pix tu bua.

⁹ Ba' gux kai' Pesto nax aagit nam jix kii'galhi'ñdha' gu Israel kam ja'tkam, xi chikka gu Paablo, jup titda:

—¿Ka'ch ji sap mu jimia' aa bhammi Jerusaleen nach ba' bhammi tu a'ga' gu dhi' pui' na pim tu' bhaan tu a'ga?

¹⁰ Gu' ji na gu' gu Paablo jup titda pix:

—Dho gu' ya'p tu'ii' iñ ji na pai' juugit jir gø'kam gu Rooma kam na pai' pik jix io'm jum aa' na pim pu'ñi tuñ a'gidha'. Gio na gu' nap jax bax maat nañ aañ cham tu'x buam jum duukam jax ja buixi'ñ gu Israel kam ja'tkam. ¹¹ Gu' no'ñ gu' moo silhkam pui'x buam tu dooda' git gu tu' nar jix buam jum duukam, cham jañ dho jax kai'chit sia ku mit bañ mua, na gu' pui' ja'k pix bar am ka' git. Gu' ji nañ gu' cham tu' pui' tu bua nam jax jiñ iattulhi'ñ, cham bhai' dho ba' moo na jaroi' mui'p bañ bai'ñchu'nda' ja bui. Gu' aañ bhammi dir ja'k ji nañ jix aa' nañ bhüya' buiñor gu gø'kam Rooma kam nach ba' maap tu a'ga' gui' nam jaroi'ñ iat-tulhi'ñ.

¹² Ba' gux kai' Pesto nat pu'ñi kai, xi ja tikkarak gui' nam aagi'ñdha' na jax ja'k jir am ka' gu tu' no' jax jix dhuñiim. Mi' dhir ba' moo gio mi'p ji øøk jup titda gu Paablo:

—Dho bak gu' bhammi dir ja'k bhüya' ap ku giñ jaduun buiñor gu gø'kam Rooma kam, nap gu' dñlh pui' ba kai'ch.

Gu gø'kam Agriipa tügim na bax kaim ka' gu Paablo na jax ja'k tu a'gada'

¹³ Ba' gui' nar gø'kam ka' Agriipa tügim büma'n gu binga'n Berniis tügim mummi ba ai mit Sesa-reeya nam paxiartudim gux kai' Pesto. ¹⁴ Ba' na mit gu' mui' tanoolh mi' juruun, ba' gux kai' Pesto

ba aagi'ñ gu gɛ'kam na jax ja'k tu tu'ii' buiñor gu Paablo, jup titda:

—Maa'n ya' kuup gu maa'nkam nat ya' pu cham xi do'ñchok gu Peeles gui' na biipi' dir ya'r jix kai' kat. ¹⁵ Ba' maa'nnim na ñich ma jii bhammi Jerusaleen, bhai' pui' bañ chitda am gu ja gɛ'gɛrkam tuk gui' nam bhai' gɛ' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam gio gui' nam ja'ppix jir ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam nañ sap tu chiña' nam mu'aa' gu Paablo. ¹⁶ Gu' ji nañ gu' aañ jup ja titda nach cham tu' pui' ja'k tu jim aach nach ji'k jir ja'tkam tugi'ñ gu gɛ'kam Rooma kam nach moop ba ji mu'aa' gu jaroi' no' mit pu'ñi chakui tu a'ga gu jaroi' biima'n nam xim bhabhaakui'ñdha' na ba'x maat' ka' na jax ja'k jix chu buusnia'. ¹⁷ Ba' moo jano' na mit pai' dhuuk ya' ai, pu buimgidhak ba tu chia chich nam bha baidha' gu Paablo mi' na pai' tum a'gada' nam ba' mi' tu a'ga' maap. ¹⁸ Ku gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji chu a'ga, cham tu' pui' ja'k ji chi mit ji nañ aañ jax ja'k ilhii'ñ nam ti'ya' git, nim maa'n dho moo ku mit bhaan tu a'ga gu tu' nar jix buam jum duukam. ¹⁹ Dai nam jax ja'k tu jim diilh jamit pix bhaan bhai' ji chu a'ga na sap cham mi' pui' jim gu Paablo, gio sap na pui' kai'ch nat giop dua gu jaroi' na pui' ti' Jesus na mit ti' mua. ²⁰ Gu' ba' aañ nañ gu' cham maat na jax ja'k jir am gu dhi' pui' nam jax kai'ch, aañ xi chikka gu Paablo no' moox bhai' nach mu jimia' bhammi Jerusaleen nañ ba' bhammi ja kaaya' gu dhi' pui' nam jax kai'ch. ²¹ Gu' ji na gu'p kai'ch na sap bhammi dir ja'k buiñor gu gɛ'kam Rooma kam jix aa' nam maap tu a'ga' gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ. Ba' aañ

ya' p̄ix ka xi chu chia nam kuupka' nañ ba' mi' dhir
gatuuk mui' ba tu jootsa' nam mu baidhika' pai' na
duuk jir am ka'.

²² Ba' nat pai' dhuuk t̄imu na pui' xi chu a'gimik
gux kai' Pesto, mui' ji ñio gu Agriipa, jup t̄itda:

—Aañ dho pui'p jix kaim gu jaduun̄ nap jaroi'
aa' na jax ba' ja'k moo xi bua na tu a'gada'.

Ba' gu Pesto gio mui'p ji ñio, jup t̄itda:

—Jir am dho jia nach kabuimuk kaipu'. Kagit na
jax xi buada' nap kaaya'.

²³ Ba' na bar buimgidhak, mui' ma jii gu Agriipa
b̄ima'n gu b̄inga'n Berniis na mit ba kaim gu
Paablo na jax ja'k xi buada' na tu a'ga' mi' na
pai' jax ba tum a'gada'. Dai na mit jai' xi chim
t̄i'dhak gu jajannulh gui' nam jax chu'm ḡe'ḡerkam
ja t̄i'ka' na sap ba'x maati' ka' nam jir ḡe'ḡerkam.
Mi' dhir ba' dai na mit mui' ba baap mi' na pai' tum
a'gada' ja b̄im gu ja ḡe'ḡerkam tuk gu sandaarui'x
gio gui' nam ji'k jir a'aixkam mi' dhi ḡe' kiicham.
Mi' dhir ba' xi chu joot gux kai' Pesto nam bai'ñpu'
gu Paablo. ²⁴ Ba' na mit pai' dhuuk mi' ba aich,
mui' ji chu a'ga gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—Dho ya' dho bap tu'ii' dhich jaduun̄ nap saak
jix kaim aapi'ñ jaduun̄ Agriipa gio aapi'm na pim
ji'k ya'p tu'ii'. Ba' dhi' gu Israel kam ja'tkam
maa'n nam ya' iattulhi'ñ aañ jiñ bui, sia bhammi
Jerusaleen na ñich mu jimik maa'nnim pu'ñip jiñ
chitda am, gio na p̄ix cham ji'x ikix nam bhañ
chian nañ sap tu chiñia' nam mu'aa'. ²⁵ Gu' ji na
gu' aañ nañ pui' xiñ aa', panaas cham tu' jax bua
gu tu' nar jix buam jum duukam na jax ja'k moox
bhaigit nañ tu chiñia' nam mu'aa'. Gu' ji nat gu'
d̄iilh pui' ja'k jup t̄i na sap buiñor ja'k gu ḡe'kam

Rooma kam maap tu a'ga' am gui' nam jaroi'x bhaamki'ñ, ba' mui' tip jix chu jootsam ka' iñ nam mu baidhika'. ²⁶ Gu' ji na gu' cham bhai' nañ jax ja'k mui' xi chu ua'ñxidha' gu gè'kam Rooma kam, nañ gu' cham maat nat tu' jax dhuu dhich jaduun Paablo. Ba' aañ pu kai'ñkam bha jam bai'ñxi xib aapi'm na pim ji'k ya'p tu'ii' gio aap gè'kam jiñ jaduun Agriipa, na pim ba' kaaya' na jax ja'k tu a'ga' na ba' gu' aañ jup jix bhaai'n ka' nañ jax ja'k mu tu ua'ñxidha' gu gè'kam Rooma kam. ²⁷ Ja'p dho ji na gu' cham jir am aañ jiñ bui nañ moo ja'p pix mui'p ba tu jootsa' gu jaroi' nam mu baidhika' no' ñich cham biix mu tu joot gu u'uan na pui'm kai'chidha' nat tu' jax dhuu.

26

Gu Agriipa gui' nar gè'kam ka' na ba kaaya' gu Paablo na pui' kai'chidha' na ti cham tu' jax buada' gu tu' nar jix buam jum duukam

¹ Ba' gu Agriipa xi chia gu Paablo na mui' xi chu a'ga', jup titda: —Eap xi chu a'gañ jaduun nap jax ja'k ilhii'ñ.

Ba' gu Paablo nobii'ñ ki'n ja'p xi ja duiñ gu ja'tkam nam sap cham ñiokda', ba' mui' ji chu a'ga, jup kai'ch:

²—Moox bhai'ñ chaat iñ na ñich ya' ba ji chu a'ga aap jum bui gè'kam jiñ jaduun Agriipa, nañ gu'x maat nañ aap jum buiñ palhbuidha' gu dhi' pui' nam jax ja'k jiñ iattulhi'ñ gu Israel kam ja'tkam.

³ Nap gu' aap jix bhai'x maat jiañ jaduun gu dhi' pui' nach ji'k jax ja'k tu jim aach nach jir Israel kam ja'tkam gio nach jax ja'k tu a'gada' gu tu'

no'ch bax a'gak. Ba' gu xib aañ pum titda nap jix bhai' ka xiñ kaaya' git no'p moo pui'p ilhii'ñdha' git nañ jax jum tida'.

Gu Paablo na ba tu aa'nda' na jax ja'k tu jimdat bii'p' dir na chakui ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam

⁴ 'Bii'x jam dhox maat gu Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k tu jimdat jano' nañ pai' dhuuk ja bui kiokat bhammi Jerusaleen, sia gu pu ilhi'chdham dir. ⁵ Pui'p jix maat am dho nañ gammiji pui' ja'k tu jimda' na jax gui' nam pariseos jum titi', gui' nam tu' ka'm nii'ñ bii'x na ji'k jax ja'k tu aagix. Jum aagi'ñdha' am dho no'm moo pui'p ilhii'ñdha' git nam bha jimii ya' pum tida'. ⁶ Ba' gu xib dhi' ki'n pix ya'ñ chulhiiñchu'n am nañ mi' pui' tu daa'ñchu' gu pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak gu Dios gu bijik dir kam jich bopxi kat na gatuuk pu tu duñaia'. ⁷ Ba' aach nach ji'k jir bopxi'ñ gu mambhii'x gook maamra'n gu Jakob, ti niir ich na pai' dhuuk pui' ji chu buusnia' gu dhi' pui' nat jax ja'k tu ja daaxdhak, pui' kuch ba' aach gammiji tu daanda' buiñor gu Dios nabap tanoolh gio nabap tukaa'. Ba' gu xib dhi' ji' ki'n pix ya'ñ iattulhi'ñ am gu Israel kam ja'tkam, nap ba' moox mat ka'ñ jaduun, ⁸ nam gu' cham ti jii'gi'ñ jia na gu Dios jir gø'kam, nax ai'chu'n na pu tu duñaia' nam gio duduadiip baapmigia' gu koi'ñga'n.

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' na giilhim ja tulhiiñchudimik gui' nam ti jii'gi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

⁹ 'Aañ dho bii'p' dir nañ chakui ti jii'ñdhat buiñor gu Jesusus Nasareet kam, pui'ñ aa'nda' iñ nañ bii'x aixim tu dooda' na jax ja'k dui cham jaroi'

bhaan ka titi'ñchuka' git buiñor. ¹⁰ Pui' ñich dho gu' tu dooda' maa'nnim bhammi Jerusaleen ki'n gu u'uan na mit jiñ maa gu ja gø'gørkam tuk gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. Mui' ñich dho gu' ja da'ngik ja kuu nam ji'k ti jügi'ñdha' buiñor gu Jesusus, gio ba' nam pai' dhuuk ba ji ja kooda', aañ jai' bix pui'p xiñ aa'nda' nar am gu pui' nam jax ja buada'. ¹¹ Gio ba' nañ gammiji ja gibdat ja chianda' nam pu ti'ya' nam cham tu' ka ti jügi'ñdha' buiñor gu Jesusus. Bix kap jañich dho gu' pui' ja dooda nam ji'k kap jum jumpadat tu daanda', sia gui' nam mu ja'p oi'dha'ka' jai' kap na pai' jax cham jir Israel.

Gu Paablo na gio pui'p ba ti'ya' nat jax dhuuk ti jü'ñ buiñor guch Xoi'kam

(Noo. 9:1-19; 22:6-16)

¹² 'Ba' dhi' pix ki'n jañ mui'p ka jim mu ja'k Damaasko ji ua'dat gu u'uan gui' na mit jiñ maakak muñ joot gu ja gø'gørkam tuk gui' nam bhai' gø' chiop tu daanda' ja a'mkam gu Israel kam ja'tkam. ¹³ Gu' ji na gu'x dhaam duuk nañ gamai' ka jim gu bix boi ja bim gui' nam jiñ oi'ñchu', ba ti' ñich nat bix xikoolh jich a'm bhai' ba tum ton bhammi dir jix dhaam giilhim jix io'm jix o'jo' ki'n, cham tu' pui' na jax jix o'jo' gu tanoolh. ¹⁴ Ba' aach mi' pu ia'ri bix nach ji'k mui' ka jiidat, ba' ba kai ñich nat bhai' ba tum ñio bhammi dir na pai' bha tum tanoor, jup jiñ chitda gu ebreo ñi'ook ki'n: “Aapi' Saulo, ¿jax kup ba'ñ o'bhagi'ñchu'? Jum ko'ktulhi'ñ ap dho aap diilh, na gu' ja'p ji buusan nap joi' cha'm ti kiyas.” ¹⁵ Ba' aañ xi chikka, ja'p jañ chitda: “¿Jir jaroop gi dha' aapi' Gø'kam?” Ba'

gui' na bhammi dir bha ñiok jup jiñ chitda: “Dho aañi' dhor di' gu Jesus Nasareet kam gui' nap jaroi' o'bhagi'ñ. ¹⁶ Ba' gu xib bamgiip xi kikbo', na ñich gu' pu kai'ñkam jum a'm ba ti ti nap tu a'ga' gu dhi' pui' na pich jax bañ chi gu xib, sia nañ jax jum aagi'ñdha' gatuuk. ¹⁷ Gio nañ aañ pix pui' tu duñia' nam cham jax jum dooda' gu Israel kam ja'tkam, sia gui' nam cham jir Israel kam nañ jaroi' ja buim jootsa'. ¹⁸ Ba' dhi' ja'p kai'ñkam jañ mum jootsa' nap ja aagi'ñdha' nam ba' ba machia' nam jax ja'k mi' pui' jimia' nam ba' cham jix chu tukgam kir ka oipoda', nam ba' cham ka kaichgida' gu ja'ook. Gu' ja'pji nam mi' pui' ba jimia' ji na jax jix aa' gu Dios, gio nam ba' ba ti ji'ñdha' aañ jiñ bui. Dhi' pu'ñi ja'k duuk ba' ba uañchudhix ka' gu ja ua'tulhdhara', gio na ba' ja a'm bi'ya' gui' nat tu' ba ja iimchuda gui' na ji'k ja a'm ba ti niidhim gu Dios.”

Gu Paablo na pui' ba ti'ya' nat pui' tu duu nat jax ja'k ti ti gio nat jax ja'k kai guch Xoi'kam

¹⁹ Ba' aañ pui' tu duu dho na ñich jax ja'k ti tiix dhaam gio na ñich jax ja'k kai gui' nat bha tuñ a'gi, ²⁰ na ñich bhai' pu ji chu ja a'gi gux bhai'm kai'chdham ñi'ook gui' nam mummì oi'dha'ka' Damaasko. Mi' dhir ba' bhammi ja'k Jerusaleen jañich bhai'p ji chu ja a'gi, mi' dhir ba' biix kap na ji'x jir Judea. Sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam jañ pui' ja titdaim nam cham kam ua'tulhi'ñdha', dai nam mi' pui' ba jimia' pix na jax jix aa' gu Dios, gio ba' nañ pui' ja titdaidha' nam jir jix bhabhai'kam ka' na ba' bhaan jix maati' ka' nam tu' silhkam cham tu' pui' ja'k ka tu jim na jax biipi' dir. ²¹ Ba' dhi' ji' ki'n pix jiñ dhaa mit gu

Israel kam ja'tkam na mit bhammi jiñ chiigik gɛ' chiop, gio ba' na mit ti ilhdhak nam mooñ mu'aa' git, gu' ji nat gu' cham pui' ji chu buus. ²² Ku gu' aañ maa'n ji nañ jax mi' pui' tu daa'ñchu' nañ tu ja a'gi'ñchu' gu ja'tkam gam a'aalh sia gɛ'gɛr, na gu' gu Dios jiñ palhbui'ñchu'. Gammijiñ pui' tu ja a'gi'ñdha' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios gio gu pui' nat jax ja'k jup tu ua'nak gu Moisees na jax ja'k ji chu buusnia' gatuuk, ²³ na saak pu'ñi gatuuk ya' aaya' guch Xoi'kam nam ba' mu'aa', ku gu' sap gatuuk na xi muuki, dhi' pik jir biipi' kam ka' ji na giop bamgia' duadii mi' dhir koi'ñga'n tir. Mi' dhir ba' ja'p ji buusnia' na ja bi'ñxidha' gu Israel kam ja'tkam na ba ja aagi'ñdha' na jax ja'k duuji uañchuda' gu Dios gu ja ua'tulhdhara', sia gui' nam cham jir Israel kam ja'tkam.

Gu Paablo na ti bax aa'nda' na g'it gu Agriipa cham jax ji chi'ji ba ti ji'ñdha' buiñor guch Xoi'kam

²⁴ Ba' nat pai' dhuuk ba tiimu gu Paablo na pu'ñi xi chu a'gimik na jax ja'k jup xim maat, gɛ' ki'n jiiñkit mui' ji ñio gux kai' Pesto, jup kai'ch:

—¡Iat ap dho Paablo! Gu' na pich giilhim xi' pik ba tum mamtux cham aagix kam. Gu' ba' ampix pui' bax ñaanbi' ap, pui' kup ba' jax ñap pix ba kai'ch.

²⁵ Ba' gu Paablo jup titda:

—Ja'pji cham tu' ji nañ jix ñaanbigit jup kai'ch jiñ jaduun Pesto, gu' ja'pji silhkam ji nañ ya' tu a'ga na jax ja'k jir pui'. ²⁶ Mi'ñi dho daa dhiñ jaduun Agriipa na pui'p jix chu maat gu dhi' pui' nañ jax ba kai'ch. Pui' kuñ ba' aañ kaixdhat ya' pui' xi

kai'ch, nam gu' b̄ix p̄ix pui'x chu maat gu ja'tkam, nat gu' cham tu'x ixchuixim pui' tum duu. ²⁷ ¿Jia nap gu' ti j̄igi'ñ j̄iñ jaduun̄ gu pui' na mit jax ja'k tu ua'nak gui' nam bijik bhaankam tu a'gimik gu Dios? Aañ jix maat nap ti j̄igi'ñ.

²⁸ Ba'p titda gu Agriipa:

—Alhi'ch p̄ix dho ba aagit nañ ti j̄i'ñdha' buiñor guch Xoi'kam nañ xim k̄ēē.

²⁹ Ba' gu Paablo jup titda ip gio:

—Dho gu' no' moox aa'nda' git gu Dios na git cham tu' dai aap nap ti j̄i'ñdha' buiñor guch Xoi'kam, gu' ja'pji sia b̄ix git ji nam j̄i'k ya'ñ k̄ēē gu xib nañ ya' tu a'ga nam pu'ñip ji buusnia' git na jax aañ, sia kum gu' cham pu'ñi buupulh dhi bapaiñum titropiñ ki'n.

³⁰ Ba' nat pai' dhuuk tiimu na pu'ñi xi chu a'gimik gu Paablo, mi' dhir nat jax kikbo gu Agriipa gio gu b̄inga'n Berniis gio gux kai' Pesto gio ba' b̄ix nam j̄i'k mi'p tu'ii', ³¹ mu ja'p dilhkob jamit xi jim̄ik ma tu a'ga, jup kai'ch am:

—Cham bhaigit ji na ya' pai' kuupka' git dhi maa'nkam, ni na cham jir am nam mu'aa', na gu' cham tu' jax bua gu tu' nar jix buam jum duukam.

³² Ba' gu Agriipa mui' ji ñio ip, jup kai'ch:

—Jir am kat ji nap do'ñcho' no' git chakui pu kai'chdha' nam bhammi dir ja'k baidhika' buiñor gu ḡ'kam Rooma kam nam pui' maap tu a'ga' gui' nam jaro'i'x bhaamki'ñ.

27

Gu Paablo nam ba bh̄ika' gu sandaarui'x bhammi dir ja'k Rooma

¹ Ba' na mit pai' dhuuk ba bhüik gu Paablo bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibüir ja büm gui' nam maap mi kuupich, maa'n chia mit gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x na pui' tüi' Julio ja büm gui' nam maap jir sandaarui'x. Ba' dhi' dhi sandaarui'x pui' ja'k jix ja mat ka' am nam sap jir sandaarui'x chugi'ñ gu gø'kam Rooma kam.

² Ba' maa'n ampik mi' dhir suudai' jugii'ñ jup bar jimdam gu gø' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Aasia dibüir, ba' dhi' pui'r bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti tüi' Adrami-itio. Ba' aach dhi' ka'm bhaan bhai' xi chüitis, gio ba' maa'n bhai'p xi chis ip guch jaduun na pui' tüi' Aristaarko na sap jir bhammi dir ja'k kam na pai' pui' ti tüi' Tesaloonika, gui' na bhaan bipio' gu Masedoonia dibüir.

³ Ba' buimgidhak bhammi dir ba ai chich na pai' gø'r kiicham ka' ju'ñdharan gu gø' suudai' na pai' pui' ti tüi' Sidoon. Ba' ma paxiaram gu Paablo mu ja'p nam pai' oi'ñka' gui' nam ti jüigi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' gu Julio gui' nar ja gø'kam tuk ka' gu sandaarui'x cham jax tüi, gio na mit jix bhai' dhuu sia cham pai' jax tüi.

⁴ Ba' bhammi dir Sidoon na chich gio gamai'p ji jii gu bix suudai' dhaam bhaan gu gø' kanuub, miji dir ja'p jachich bhii bix gakoohl mi' na jix alhi'ch jir dibüir na pui' ti tüi' Chipre, na gu' miji dir ja'p cham pik jix io'm ti gib gu jibülh, na gu' mi' dhir ja'k pik bhai'p jibüir nach pai' ja'k jüm, ba' cham bhai' nach silh mu bhüiya', na gu' bha ja'k nu'yas gu gø' kanuub nach bhaan jim.

⁵ Nammi dir jachich ba' ja'p ba noo amuub na pai'r dibüir ta'm gui' na Siliisia dibüir bhaan bipio'. Mi' dhir ba'x io'm gama ja'k gio ja'p jup ba bhii chich na pai' gu Panpiilia

dibiiir bhaan jup bipio'. Bhammi dir jachich ba' ba ai na pai' Miira ti tii', gui' na bhaan bipio' gu Liisia dibiiir.

⁶ Ba' bhammi dir ampik maa'n bhair dhir jup bar jimdam gu Alijandriiya kam gu ghe' kanuub na silh jim bhammi dir ja'k na pai' bhaan bipio' gu Italia dibiiir. Ba' ba tii gu ja ghe'kam tuk gu sandaarui'x, ba' dhi' ka'm bhaan bhair xich chissa'ñ na chich giop ba jii bhammi dir ja'k na chich pai' ba jii. ⁷ Ba' cham pik xi' jimmi gu ghe' kanuub na chich gamai' tii ji jii gu bix suudai' dhaam, na gu' pui bha jibiiir mu dir ja'k nach pai' ja'k jiiim, ba' siamri dikoo soi' tui'dhi' ki'n ba bubua chich na pai' pui' ti tii' Niido. Ba' mi' dhir ja'p ja'k ba bhiiich jamit gu ghe' kanuub na pai' ja'k cham pik jix io'm jibiiir na ba' xi' pa' ba jimda'. Ba' nammi ja'k jup ba bubua chich amuub na pai' ilhi'ch jir dibiiir na pui' ti tii' Salmoon, miiji dir ja'p jachich bhii bix gakoolh mi' na ji'x jumai ilhi'ch jup jir dibiiir na pui' ti tii' Kreeta. ⁸ Ba' gamai' bix ju'ñdharan ji bhik jachich nammi dir jup ba ai na pai' pui' ti tii' Buenos Puertos. Ba' bhair dhir mia'n bipio' baasi'n ja'k na pai'r ghe' kiicham na pui' ti tii' Laseeya.

⁹ Ba' nat gu' mui' tanoolh bap duu nach tii jiiim, ba' cham kar am no' chich gio gamai' tiip ji jii gu bix suudai' dhaam, na gu' ba miamlhim jano' na pai' dhuuk jix jii'pdharda' gio na duukda' jibiiilh ki'n. Ba' gu Paablo pui' ba ja titda nam ka xim niirada' na ka xi buusnia' na ji'x juugit jix jii'pi'ñ ka', ¹⁰ jup ja titda:

—Ja'p tu tu'il'ñ jaaduñ na cham kar am no' chich gio gamai' tiip ji jii, na gu' mu pai' ja'k dir gii'sii am xi bakia' dhi ghe' kanuub, pu bix dho gu' mai' ti

gixia' gu tu' nach bha tu ua', gio aach nach bhai'kui ko'ya'.

¹¹ Gu' ji na gu' cham jüigi'ñ gu ja gø'kam tuk gu sandaarui'x, dai gui' mu ja'k ji kai gu ja gø'kam tuk gui' nam jix bhai' buidha' gu gø' kanuub nam silh bhüichdhidha' no' gama ja'k pix jim. ¹² Ba' büix pix pui' ji chi mit na sap cham jir am nach mi' ti nüirada' na pai' pui' ti tü' Buenos Puertos na j'x juugit jix jüpi'ñ ka'. Ba' mi' dhir ba jii chich mu ja'k na pai' pui' ti tü' Peniis, gui' na dhi' pix bhaan Jup bipio' gu Kreeta dibür, nach sap ba' mu ja'k ka xi chi nüirada' na j'x juugit jix jüpi'ñ ka', gio na gu' mi'r am na mi' kikbo' gu gø' kanuub.

Na giilhim jix io'm bhai' ji jilhbua' na suudai' dhaam ka jimda' gu gø' kanuub

¹³ Ba' gamai' ji jii chich gu büix suudai' dhaam bhaan gu gø' kanuub, na gu' palhüip pix bhai' ka jibür mu dir ja'k jurnip dir. Ba' mijü dir ja'p büix gakoolh bhüichu' ich mi' na j'x jir Kreeta. ¹⁴ Gu' ji nat gu' ja'xpix ja'p dir ja'k xia'lhüi bhai' ji jib giilhim jix io'm, ba' am ja'x bua gu gø' kanuub nach bhaan mui' ka jii, ¹⁵ ba' ja'p ja'k gamai' ji nu'ya. Ba' cham bhai' nach jax dhui ja'k ka bua' mu ja'k na pai' dhir bha jibür, bhai' pix jach ba' pu daraichu'. ¹⁶ Ba' nammi pai' ba bubua chich amuub mi' dhir ja'p büipgan na pai' ilhi'ch jir dibür na pui' ti tü' Kauda. Ba' mi' xi chi saa'ñdhak jachich gu ilhi'ch kanuub gui' nach gatuuk dir tümir, na gu' mi' cham pik jix io'm jibür, ba' dikoo pix bhammi ji chisaa'ñ jachich. ¹⁷ Gatuuk titropiñ kün xi buuprak jachich gu gø' kanuub, gio na chich xi chibaa'ñdhak gu komaarak jannulh gui'

na ki'n jim gu gɛ' kanuub, nach gu' giilhim bax chotdontu' nax io'm gi'nxim bhaan gu o'ya gui' na pui' tii' Sirte. ¹⁸ Ba' buimgidhak nach nai' tii' xi chi niidhim, pui' na jax ba tum bua, ba' aach gio jai' nammip xi chu iabu suudai' chir gu tu' nach bha tu bhiiñor. ¹⁹ Ba' nat jumai gamai'p ji xia', jai' chich nammip xi chu iabu bix dhit gui' na ki'n jimmida' gu gɛ' kanuub. ²⁰ Ba' mui' tanoolh pu cham ton, ni gu chiichia' kut jum maax bha ja'p jix dhaam, ba' aach pu cham ka ilhii'ñ no'ch moop ka bubuakia' git mi' dhir suudai' chir, na gu' giilhim jix io'm pui' bha jibir.

²¹ Gio nat mui' tanoolh bap duu na chich chakui tu juu, ba' gu Paablo mi ja'p jich saagi'ñ xi kibok jup jich chitda:

—Aañ moo tii' pu ba jam aagi'ñ jiñ jaaduñ nach git mummi pix ka darka' Kreeta, gu' ji na pimit gu' cham jiñ kai. Tii' ba' nach jax ya' bach chul-hiiñaim. ²² Ba' xib tu' na jax chui'ka', cha'pim jax jum aa'ntu'nda', na gu' cham tu' jaroi' maadit bhai'mui mukia', sia kut gu' dhi kanuub mu pai' am xi jaiki. ²³ Pui'ñ chitda maadit gui' nam jir noonbi'ñ gu Dios nat tukaa'ñ buim maax, nat gu' bha joot, ²⁴ jup kai'ch: “Cha'p too'nnichu'nda' Paablo, na gu'm a'mkam aa' nap buiñor aaya' gu gɛ'kam Rooma kam. Ba' gu Dios pui' tu duñia' na cham jaroi' maadit bhai'mui mukia' na pim ji'k ya' jiiim bhaan dhi gɛ' kanuub, nap gu' aap ya jim.” ²⁵ Pui' kuñ ba'p jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntu'nda', nañ gu' aañ buiñor jix biiñak gu Dios, na gu' pui' ji chu buusnia' na jax jiñ chitda gu nobii'ñ. ²⁶ Ku ba' gu' na ka nui'ññika' ji gu jibihl

dhi gɛ' kanuub nach bhaan jiim pai' na ja'k jax chu'm dibիր.

²⁷ Ba' maa'nnim tukaa' nat gook simaan bap duu, ba maat jachich nach mummip tu'ii' na pai' pui' ti tii' Adriatiko, nat bak mu ja'k bhich gu jibiih nu'yasidhat, na gu' ja'p ja'k jup bhichdha' jia gio ja'p ja'k ip. Ba' moo jano' gu iraab tukaa' ba maat jamit gui' nam ua' gu kanuub nach bak mia'n ba aajim bhaan gu dibիր. ²⁸ Ba' xi jupaaba'n am na ji'x kax chuuk gu suudai', ba' maa'n oo'm obrasaa'n jix chuuk. Mi' dhir ba' palhip gama ja'k na chich ji bhii, giop xi jupaabai mit na ji'x pix moo bax chuuk, ba' mambhix daman jix chamaam obrasaa'n pix bax chuuk. ²⁹ Ba' na gu' pix am ba tu sissapim gu kanuub bhaan gu joodai, ba' mui' xi dhado'nkosa mit maakob gui' na ki'n cham ka jimda' gu kanuub, dai na mi' pix ba se'ka' suudai' dhaam. Mi' dhir ba' dai nam mi' pix ka tu daan buiñor gu Dios na ba' pui' tu duñia' na jotmoda' ba xia'lhia'. ³⁰ Ba' gui' nam ua' gu kanuub tii ilhdhat am nam diih mi' dhir ba jimia' git jix ixchuixim, na mi' pup se'ka' sap git gu ja kanuub. Ba' tii mui' ji chibaañ jamit gu ilhi'ch kanuub, panaas sap kum ja'p xi chu buada' git nam jai' mi' dhir ja'k mui'p xi dhado'nkosa' git gui' na ki'n mi' pix se'ka' gu gɛ' kanuub. ³¹ Gu' ji nat gu' ba ja tii gu Paablo, ba' ba ja aagi'ñ gu sandaarui'x gio gu ja gɛ'kam tuk, jup ja titda:

—Ba jii mit gui' nam ua' dhi kanuub. Dhi' moo mi' pai' bhai'kui ko'ya' pim no'm cham bix ya' ka jiim.

³² Ba' gu sandaarui'x xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n ka gigia'rxix kat gu ilhi'ch kanuub, mui'

dho'ñcho mit ba' suudai' ch̄ir.

³³ Mi' dh̄ir ba' na bar katukgab, soi' ba ja titda gu Paablo gu ja'tkam nam sap xi jugai gu tu' na jai'ch ka', jup ja titda:

—Gook simaan ba jip duu na pimit chakui ba ji chu juuñ jaaduñ, na pim jix chotdontu' nach panaas mi' pai' bh̄ai'kui am xi ko'ya'. ³⁴ Ba' aañ pu jam titdañ jaaduñ na pim cham jax jum aa'ntugit xi chu jugai gu tu' nach ua', na gu' dhi'x io'm jum aa' jia no' pim dho jix aa' na pim duduatgida'. Na gu' t̄i cham tu' jaroi' maadit mi' pai' bh̄ai'mui mukia' jia, nich chu' kuupa'n dho moo ku jaroi' maadit mai' bua'.

³⁵ Ba' daipu' nat pu'ñi xi ja t̄idak gu Paablo, bh̄ai' ji dhaa gu paan. Mi' dh̄ir ba' dai nat xi chu taxchaabgidhak buiñor gu Dios mi' pui' ja saagi'ñ gu ja'tkam nai' xi ja maa ta'tak gio ba' nat bh̄ai' ji chu juu d̄iilh. ³⁶ Ba' aach bh̄ai'p jich guguux na chich ma ji chu juu. ³⁷ Ba' b̄ix nach ji'k j̄im bhaan gu ḡe' kanuub, aix ich gook jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm damdir mambh̄ix xijum maa'n (276) pup. ³⁸ Ba' gatuuk na chich xi chu jugaak nach ji'x jix chu naa, nammip xi iabu chich gu tiriik suudai' ch̄ir na ba'x jabkam sai'chgida' gu ḡe' kanuub.

Gu kanuub na o'ya bhaan ji chu siispai ba jaikia'

³⁹ Ba' nat ba xia', cham maatit ti n̄i'ñ am gui' nam ua' gu ḡe' kanuub na jax ti t̄i' mu ja'p na pai' pix jix chu maax nar dib̄ir ta'm, ba' ba t̄i mit mu ja'p na pai' dh̄ir joidham jix komaalhim mu suu'n gu suudai' mi' na pai' dh̄ir bar dib̄ir. ⁴⁰ Ba' xi i'ki mit gu titropiñ gui' na ki'n mi' pix ka s̄e'kat

gu gø' kanuub, mi' ba' pup baapax suudai' chir. Gio ba' gu u'uux gui' nam ki'n ka tu bhiijidhat na ba' jimda' gu gø' kanuub mummi xi iabu mit suudai' chir. Mi' dhir ba' dai na mit bii'pi' dir ja'k xi sa'iich maa'n gu komaarak jannulh, ba' gu kanuub gamai' ji jii mu ja'k suudai' jugii'ñ. ⁴¹ Gu' ji na gu' palhii'p gama ja'k nat ji bhii, mi' ba tu siis bii'pi' dir ja'k bhaan gu o'ya na mi'x oidha'. Mi' dho gu' pu cham bhaai' na ka jimia', nat gu' giilhim jix bhai' mi' ba tu siis. Dai nat bhai' pi'x ji jaiki gatuuk dir ja'k, na gu' giilhim na bha nu'yas gu suudai' na bha silh gu'nguk. ⁴² Ba' gu sandaarui'x mi' bax ja koodam kat am gui' nam ja bai'ñchu' na mit ba ja kuupam, sap nam ba' cham ja o'ñxidha' nam ji bubuaki' mi' dhir nam mui' ji chu suulhgia' mu ja'k na pai'r dibii'r ta'm. ⁴³ Gu' ji na gu' gu ja gø'kam tuk dhi' ji' dhi sandaarui'x jotmoda' ja soo'mchulh, na gu' cham aa' nam jai' bii'x jup ba ji mu'aa' gu Paablo. Dai nat xi ja chia pi'x gui' nam ji'k jix maatit tu suulhi' nam bii'pi' mui' xi chu suulhgia' mu ja'k na pai'r dibii'r ta'm. ⁴⁴ Gio ba' gu jai' nam ji'k cham maatit tu suulhi', xi ja chia ip nam sap taa'mlas bhaan mui' xi chu suulhgia', piam sap gu ta'tak ga'n gu gø' kanuub gui' nat mi' ba jaiki. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri bii'x dappaam ma tiitis jachich mi' na pai'r dibii'r ta'm.

28

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' na pai' ilhi'ch jir dibii'r na pui' ti tii' Malta

¹ Ba' na chich pai' dhuuk bii'x ba bubua mi' dhir suudai' chir, ba maat jachich nach mi'p tu'ii' na

pai' pui' ti tii' Malta. ² Ba' gu mi' oi'ñkam pix jix bhai'ch chitda am gio na mit mi ja'p ba tu nai gø', na gu' giilhim jix jii'pi'ñ na bha duuk, ba' bach bai'ñ am nach mui' xi juukgipu'. ³ Ba' gu Paablo jai' xi u'uuk gu ku'aa' mi'p xi chua tai dhaam. Ba' maa'n miji dir jimii gu ko' na ba miidhim gu tai, ba' nobi'ran jum bhiibgak pu kii. ⁴ Ba' gu mi' oi'ñkam na mit tii nat nobi'ran ba kii gu Paablo gu ko', jup jum ti titda am diilh:

—Jir tu mua'kam dho bak dhi maa'nkam nat ba' ba kii gu ko', na gu' giilhim jix ua'tulhdhix, sia kut gu' ti cham mu pai' bhai'muk muu suudai' chir. Gu' ji na gu' gu Dios cham aa' na duaka'.

⁵ Ba' gu Paablo mi' tai dhaam xi dhaagik xixiix gu nobii'ñ na ba' jigixia' gu ko', ba' pu cham tu' jax jum duu. ⁶ Ba' bii'x dhit pix am nii'ñ am na pai' dhuuk bhai' ji baigikia' piam na pai' dhuuk am xi mukia', gu' ji nat gu' chakui pai' jax ba jim duu nam tii xi nii'ñ, tii gu' ba miikim. Ba' gatuuk pui' ji chii mit na sap jir dios ji gu Paablo, nat ba' cham maimtuda gu ko' nat tii kii.

⁷ Ba' mi' ju'ñdharan nach pai' xi juukgimik, mi' dhir amuub bipio' gu dippir ga'n gui' na mi'r gø'kam ka' na pui' tii' Publio, gui' nat jich chibiaptuda baik tanoolh gio nax bhai' tuch maakda'. ⁸ Ba' gu taata'n gu Publio jano' pik jup øeka' gu toiñdhi' binkam gu book ko'k, ba' gu Paablo mui' ma tiigim. Ba' dai na jax jim xi chu daanik buiñor gu Dios bhai' xi dhaa gux ko'kkam, jix kii' dho gu'p jum duu mi' jotmoda'. ⁹ Ba' na mit pui' ba ti kai gu jai'x kako'kkam nam mu ja'p oi'ñka', jum dikoo'ñ jamit na mit mu jii buiñor gu Paablo. Ba' gui' pix ja'x jup ji ja dudua'ñ, jix kiki'

dho gu'p jum duu mit bïx. ¹⁰ Mi' dhir ba' dai na mit ma tuch onbai' bïx aixim gu tu', gio na chich pai' dhuuk ba jii bhaan gu jumai gë' kanuub bïx jamit jup xi chuch maa na ji'k tu'ch a'm jum aagaidha' gammiji nach jax jiimda'.

Gu Paablo na bhammi dir ba aaya' Rooma

¹¹ Ba' gu baik masaa'n na chich bhammi dir xi juruuñdhak na pai' ilhi'ch jir dibïr, ba jii chich bhaan gu jumai gë' kanuub gui' nat pui' bhai'p juruuñ na ji'x juugit jix jïpi'ñ kat. Ba' dhi gë' kanuub jir bhammi dir ja'k kam ka' na pai' pui' ti' tii' Alijandriiya, ba' bhaan bha tuuttu' am biipi' dir ja'k gook gu ja didios tuk gu bhammi dir kam, na pui' tii' maa'n Kaastor, gio ba' gu jumai Poolus ip. ¹² Ba' bhammi dir ba ai chich jumai momkoran na pai' pui' ti' tii' Sirakuusa, ba' bhai'p juruuñ jachich baik tanoolh. ¹³ Mi' dhir ba' giop ba jii chich bhammi dir ja'k na pai' jumaip jir momkoran na pui' ti' tii' Reegio. Ba' buimgidhak ampik bhai'p ji jib mu dir ja'k jurnip, ba' aach mui' pu xi jii bhammi dir ja'k nach pai' ja'k jiim, maa'n tanoolh jachich ba'p duu na chich ba' bhammi dir jup ba ai na pai' pui' ti' tii' Putioli. ¹⁴ Ba' bhai' ba ja tii chich ip jai' guch jaaduñ gui' nam pui'p ti' jïgi'ñdha' buiñor guch Xoi'kam. Ba' bach baidhim am mu ja'p nam pai' oi'ñka', ba' aach mui'p ma jii, maa'n simaan jachich dho gu' ja buip juruuñ. Ba' dhi' pu'ñich buidhat siamri dikoo ba aajim ich bhammi dir Rooma. ¹⁵ Ba' gui' nam bhammi ja'k jup oi'ñka' Rooma guch jaaduñ jich Xoi'kam bhaan, pu bax maat am nach mui' ba jiim, ba' bhai' ma jii mit na mit bhach ñamkim bhai' na pai' pui' ti' tii' Pooro

de Aapio, gio ba' bhai' na pai' pui'p ti tii' Baik Tabernas. Ba' nat ba ja tii' gu Paablo, bhai'x bhai' jim ilh, ba' ma tu taxchaabgi buiñor gu Dios. ¹⁶ Ba' na chich pai' dhuuk bhammi dir ba ai Rooma, mui' xi ja aich gu ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x buiñor gu jumai ja gɛ'kam tuk gu sandaarui'x gu bhai' kam, gui' na ja bai'ñchu' nat mui' ba ja kuupam. Ba' gui' xi chu chia nam ja kuupa' mi' nam pai' mi' pu ja kukpada' gu ja'tkam. Dai ba' gu Paablo dilhkob ja'k tu chia mit nam kuupa', gio sap na maa'n pix mi' nuuka'nda' gu sandaarui'x.

Gu Paablo na bhammi dir ba oirida' Rooma

¹⁷ Ba' baik jurni'ñ ki'n nai' ba tu ja joochxi gu Paablo gu ja gɛ'gɛrkam tuk gu Israel kam ja'tkam gui' nam bha ja'p oi'ñka' Rooma. Ba' na mit pai' dhuuk bix bhai' bam jumaap, bhai' ji chu ja a'gi, jup ja titda:

—Aañ mañ dhaa mit bhammi Jerusaleen gu Israel kam ja'tkam sia kuñ tii' cham tu' jax ja buixi'ñ, ni kuñ cham pai' iam cham tu' ka'm jup nii'ñ gu pui' nam jax ja'k tu jimdat guch bopxi kat, ba' ja chia mit gui' nam ya' dir bhammir gɛ'gɛrkam nam jiñ chulhiiñchuda'. ¹⁸ Ba' tii' ba xiñ dho'ñchom kat am, nañ gu' cham tu' bhaan kuiñcha bia' kum gu'p bañ mu'aa' git. ¹⁹ Gu' ji nam gu' gu Israel kam ja'tkam giilhim ba xiñ mu'aam, ba' aañ pui' mañ dikoo'ñ na ñich pu tii'n gui' na bhammi dir jir gɛ'kam Judea na tu chiñia' nam bhañ bhika' ya ja'k Rooma buiñor gui' na ya'r gɛ'kam na ba' ya'ñ chikka' no'ñ moo kuiñcha bia'ka' ba' gu' cham, sia kuñ gu' aañ cham ja iattulhdam guñ jaaduñ Israel kam. ²⁰ Ba' aañ ja'p kai'ñkam mu tu jam

joochxiñ jaaduñ nañ xi jam t̃igim gio nañ bhaan xi chu jam a'gidham gui' nach jaroí' saak ñirada' na bha jimda' g̃it ya' aach jich bui nach j̃i'k jir Israel kam ja'tkam, gui' nañ jaroí' buiñor ti j̃i'gi'ñ nañ ba' ya' buupulh xib k̃i'n dhi bapaiñum titropiñ.

21 Ba' gui'p kai'ch am:

—Dho gu' aach ya' cham pai' jax t̃e k̃ẽ̃ ji, na gu' cham pai' jaroí' pui' ja'k bha tuch ua'ñxi'ñ gu bhammi ñir kam Judea, gio jai' t̃i bhammi ñir jup j̃im am guch jaaduñ, sia cham pai' jax kai'ch am no'p moo mu pai' p̃ix oir̃it jix buam tu bua. 22 Ba' aach t̃i xim kaim dho gu pui' nap jax jix chu a'gam jich jaduñ, na gu' aach nach jix maat, b̃ix kap p̃ix pui' kai'ch am gu ja'tkam na sap cham tu'r silhkam gu dhi' pui' nap jax kai'ch.

23 Ba' ba tu dai mit nam pai' dhuuk bhai'p tui'ka'. Ba' nat pai' dhuuk jum ai, mui' bhai' bam jumaap jamit, ba' bhai' ji chu ja a'gi gu Paablo kabuimuk ñir pu nai' ji jur. Ba' mi' bhaan tu ja a'gidhimik mi' nat pai' tu ua'nak gu Moisees gio ba' mi' na mit pai'p tu ua'nak gui' nam pui' b̃ijik bhaankamu'n jup tu a'gimik gu Dios nam sap ba'x maatit k̃ẽ̃ji ba ti j̃i'ñdha' buiñor gu Jesus. 24 Ba' j̃i'ma'n siamri ti j̃i'ñ jamit gu pui' nat jax ja'k tu ja a'gi gu Paablo, jai' ba' pu cham, 25 dai na mit xi ñiokboidhat ba j̃i. Ba'p ja titda gu Paablo:

—Pui' ba ji bubua pimit j̃iñ jaaduñ nat jax tu ua'nak maadit gui' nam jir jich bopxi kat, gui' nam bhaankam tu a'gat gu Dios nat pui' ja'k jurtudak gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', gui' na pui' t̃igich Isaiiyas, na ja'pnim kai'ch mi' nat pai' tu ua'nak:

26 Xi ja aa'ñdhamir dhi Israel kam ja'tkam nañ jax ja'k jix aa' nam mi' pui' jimia'.

Dai ji na gu' no'p tii pui' ba tu ja a'gi'ñ,
pu cham maatit kaaya' am,

piam no'm tiim nii'ñ nap jix kii'p jum duukam jup
tu bua,

pu cham maatit tigia' am na jax jir jum duukam
ka'.

27 Nam gu' pu cham maatit tɛ kɛɛ dhi' dhi ja'tkam,
panaas ba' ku ja'p ji buusan nam pu cham ñiñña
gio nam pu cham tɛ kɛɛ.

Pui' kum ba' cham xim ga'ngada' na jax jir jum
duukam ka' gux kii'p jum duukam no'm tii
nii'ñ,

gio nam cham bix ja jujur ki'n xi chɛ kɛɛkɛ' gu'
nam ba' jax dhui pix cham mi' pui' jimia'
dho nañ jax jix aa'.

Ku gu' aañ cham tu'p jiñ buixi'ñdha' ji ja bui.

28 Ba' xib dir ja'p ja'k bax mat ka' pim jiñ jaaduñ
nañ cham tu' aapi'm ka tu jam a'gidha' gu ñio'ki'ñ
gu Dios, dai gu jai' ja'tkam jañ pix ba tu ja a'gidha'
gui' nam cham jir Israel kam ka', nam gu' gui'x
kaim jia.

29 Ba' nat pai' dhuuk tiimu na tu a'gimik gu
Paablo, ba jii mit gu Israel kam ja'tkam xi
ñiokboidhat.

30 Ba' gook oidha' bhai' juruuñ gu Paablo bhai'
nat pai'm taiñbui maa'n gu ba'aak tu namkid-
hat. Ba' mui' bhai' aajidha' am gu ja'tkam, ba'
gui' pix jix bhai' ja titdada'. 31 Ba' cham jaroi'
soo'mchulhi'ñka' na tu ja a'gi'ñdha' gu ñio'ki'ñ gu
Dios na bhaan tu a'gada' guch Xoi'kam gui' nar
Gɛ'kam.

**Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch
xoi'kam
New Testament in Tepehuan, Southeastern
(MX:stp:Tepehuan, Southeastern)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81